

HUMBJE TOTALE

**Çfarë nuk duan t'ju thonë kompanitë e sigurimeve pas një
aksidenti automobilistik në Miçigan**

Joseph Dedvukaj

Square Lake Press · Bloomfield Hills, Miçigan

Të drejtat e autorit dhe shënime ligjore

Copyright © Joseph Dedvukaj. Të gjitha të drejtat e rezervuara.

Botimi i parë në gjuhën shqipe, 2026.

Botuar nga Square Lake Press, Bloomfield Hills, Miçigan.

ISBN 979-8-9977549-4-5

Përkthim i *TOTAL LOSS: What Insurance Companies Don't Want You to Know After a Michigan Car Accident* (Square Lake Press, 2026).

Asnjë pjesë e këtij libri nuk mund të riprodhohet ose të shpërndahet në asnjë formë pa lejen me shkrim të botuesit, me përjashtim të citimeve të shkurtra në një recension ose në komentarakademiak a profesional.

Njerëzit në këtë libër janë të përbërë. Denise Kowalczyk, Ray, Maria, Marcus Whitfield, Angela Ruiz, Kara dhe çdo person tjetër i përshkruar në këto faqe janë figura të përbëra. Emrat, profesionet, moshat, vendndodhjet, datat, punëdhënësit dhe të dhënat identifikuese janë shpikur ose ndryshuar. Ngjarjet janë nxjerrë nga modele të vëzhguara në shumë çështje gjatë tri dekadave, jo nga dosja e ndonjë klienti të vetëm. Asnjë figurë e përbërë nuk synon të identifikojë, dhe asnjëra nuk identifikon, ndonjë person, kompani, shofer, transportues ose çështje të vërtetë. Dialogjet janë rindërtuar për të ilustruar se si zhvillohen këto biseda, jo për të raportuar se çfarë tha ndonjë person i caktuar.

Ky libër jep informacion të përgjithshëm edukativ mbi ligjin e Miçiganit dhe atë federal. **Nuk është këshillë ligjore** dhe nuk zëvendëson këshillën për kërkesën tuaj konkrete. Leximi i tij nuk krijon marrëdhënie avokat-klient midis jush dhe autorit ose The Joseph Dedvukaj Firm, P.C.

Ligjet no-fault të Miçiganit ndryshojnë shpesh dhe gjykatat i interpretojnë ato vazhdimisht. Ky botim pasqyron autoritetet publikisht të disponueshme të shqyrtuara deri më **22 gusht 2026**. Shtojca G shpjegon si të kontrolloni nëse diçka këtu ka ndryshuar që atëherë.

Rezultatet e së kaluarës nuk garantojnë dhe nuk parashikojnë rezultatin e asnjë çështjeje të ardhshme. Çdo çështje është e ndryshme. Rezultatet varen nga faktet e secilës çështje.

Reklamë avokatie. Joseph Dedvukaj, The Joseph Dedvukaj Firm, P.C., 1277 W Square Lake Rd, Bloomfield Hills, MI 48302.

Një shënim për këtë botim

Ky libër u shkrua fillimisht në anglisht, për shoferët e Miçiganit.

E përktheva në shqip sepse një pjesë e madhe e njerëzve që përfaqësoj po shpjegojnë gjënë më të keqe që u ka ndodhur ndonjëherë — dhe të mundesh ta bësh atë në gjuhën amtare e ndryshon atë që komunikohet vërtet.

Një rregull sundon këtë përkthim, dhe do ta vini re menjëherë:

Kudo ku duhet të gjeni një fjalë në një dokument të vërtetë amerikan, ajo fjalë mbetet në anglisht.

Personal Injury Protection. Declarations. Unlimited. Application for Benefits.

Këto shfaqen në policën tuaj, në letrat e siguruesit dhe në formularët shtetërorë — pikërisht ashtu. Nëse do t'i kisha përkthyer plotësisht, libri do të bëhej **më i vështirë** për t'u përdorur, jo më i lehtë. Secila prej tyre shpjegohet në shqip herën e parë që shfaqet, dhe përsëri në Shtojcën E.

Të njëjtin rregull kam ndjekur edhe me numrat. Matjet e zakonshme janë kthyer në sistemin metrik. Por kufizimet mjekësore, pragjet ligjore, peshat e automjeteve dhe shifrat e policave mbeten në njësitë amerikane — sepse ato janë numrat që do të shihni të shkruar në një kartelë ose në një faqe deklarata.

— J.D., Bloomfield Hills, Miçigan

Përmbajtja

Një shënim për këtë botim

AKTI I PARË — TRI JAVËT E PARA

1. Telefonata
2. Shtatëdhjetë e dy orët e para
3. Personi në telefon është i sinqertë
4. Transkripti
5. Kartela është çështja

AKTI I DYTË — SISTEMI QË ASKUSH NUK E SHPJEGOI

6. No-fault me fjalë të thjeshta
7. Zgjedhja që bëtë pa e ditur
8. Pse ofruesi juaj ndaloi t'ju trajtojë
9. Pesëdhjetë e gjashtë orë
10. Kur mund të padisni, dhe kur jo
11. Mbulimi që shumë njerëz e kalojnë pa e vënë re

AKTI I TRETË — TË KUNDËRPËRGJIGJESH

12. Si i vënë një shifër një njeriu
13. Njëmbëdhjetë sekonda
14. Çështjet me kamionë janë të ndryshme
15. Pyetjet që i vënë në siklet avokatët e këqij
16. Si duket në të vërtetë drejtësia

SHTOJCAT — Shkëputini këto

- A. Lista e shtatëdhjetë e dy orëve

- B. Fletë pune për auditimin e mbulimit
 - C. Çfarë t'i pyesni agjentit tuaj
 - D. Afatet me një vështrim
 - E. Fjalor me fjalë të thjeshta
 - F. Çfarë të merrni në takimin e parë
 - G. Burimet ligjore dhe shënim përditësimi
- Rreth autorit
- Faqja shoqëruese
- Shënime — Mbani regjistrin

Filloni këtu: nëse ka ndodhur tashmë

Në orët e para

- Aksidenti ndodhi sot dhe askush nuk ju ka thënë çfarë të bëni → Kapitulli i Dytë, pastaj Shtojca A
- Dikush ju kërkon të nënshkruani një autorizim → Kapitulli i Dytë
- Ju telefonoi një vlerësues dëmsh → Kapitujt e Tretë dhe të Katërt
- Jeni në një sallë urgjence tani → Kapitulli i Pestë

Në ditët e para

- Nuk e kuptoni se çfarë mbulon polica juaj → Kapitujt e Gjashtë dhe të Shtatë
- Një institucion nuk ju pranon → Kapitulli i Tetë
- Dikush në familje po ofron kujdesin → Kapitulli i Nëntë
- Aksidenti përfshinte një kamion tregtar → Kapitulli i Katërmëdhjetë, sot

Pasi ka një kërkesë

- Doni të dini nëse mund të padisni → Kapitulli i Dhjetë
- Ju thanë se shoferi tjetër nuk ka sigurim të mjaftueshëm → Kapitulli i Njëmbëdhjetë
- Mendoni se po ju ndjekin ose ju filmojnë → Kapitulli i Trembëdhjetë
- Po zgjidhni një avokat → Kapitulli i Pesëmbëdhjetë

Nëse ende nuk ka ndodhur asgjë

- Kapitulli i Shtatë, sonete. Pastaj Shtojca B.

Dhe nëse nuk jeni i sigurt se cili afat po ecën kundër jush — Shtojca D, para çdo gjëje tjetër.

AKTI I PARË — TRI JAVËT E PARA

Kapitulli i Parë

Telefonata

Gjëja e fundit e zakonshme që bëri Denise Kowalczyk ishte t'i dërgonte një mesazh të bijës për një pulë të pjekur.

Po marr një pulë, në shtëpi para gjashtës. Dërguar në orën 17:41 nga parkingu i Kroger-it në Telegraph. E lexuar, por pa përgjigje, sepse Maria ishte nëntëmbëdhjetë vjeç, ishte duke ngarë makinën dhe kishte mendjen të mos e shihte telefonin.

Në 17:48 Denise ktheu nga lindja në Square Lake Road me dritë të gjelbër dhe me përparësi kalimi. Nuk ka asnjë version të kësaj historie ku ajo të ketë bërë ndonjë gabim. Mbajeni mend këtë. Do të ketë rëndësi më vonë, në një mënyrë që do t'ju bëjë ta lini librin mënjanë për një minutë.

Një kamion i mbyllur kaloi në të kuqe me një shpejtësi diku midis dyzet dhe pesëdhjetë miljeve në orë. Shoferi ishte në orën e nëntëmbëdhjetë të një dite njëzet e dyorëshe. Ditari i tij i orëve thoshte diçka tjetër.

Njëmbëdhjetë muaj më vonë, eksperti i rindërtimit të aksidentit që angazhuam e përshkroi përplasjen me një shprehje që ende nuk më shqitet nga mendja: *depërtim prej afërsisht njëzet e dy inçësh brenda hapësirës së mbijetesës.*

Ajo jetoi.

Po jua them që tani, sepse nuk kam ndërmend ta kaloj këtë libër duke rrëfyer histori të trishta për hir të vetë trishtimit. Ajo jetoi. Katërmëdhjetë ditë në reanimacion, një legen i copëtuar, shtatë brinjë, një shpretkë që ia hoqën natën e parë, dhe një dëmtim truri që askush nuk e diagnostikoi për nëntëmbëdhjetë ditë — sepse kur ka aq shumë të thyer nga jashtë, askush nuk shikon brenda.

Denise ishte pesëdhjetë e tre vjeç. Njëzet e gjashtë vjet si higjieniste dentare. Një burrë, Ray, që riparonte kaldaja me kamionin e vet, disa muaj më mirë se të tjerët. Dy fëmijë. Katërmëdhjetë vjet të mbetura nga kredia e shtëpisë.

Një vit e gjysmë para aksidentit, klinika ku kishte punuar që nga të njëzetat u shiti. Pronarët e rinj ia ulën orarin në dy ditë në javë, pa asnjë përfitim shëndetësor. Ajo dhe Ray kaluan në Medicaid. Kjo tingëllon si sfond. Nuk është sfond. Është arsyeja pse ndodh gjithçka tjetër në këtë kapitull.

Dhe 50.000 dollarë mbulim PIP — *Personal Injury Protection*, mbrojtja për dëmtime personale.

Ai numër nuk është një numër që shumica e shoferëve në Miçigan lejohen ta blejnë. Sipas ligjit të reformës, kufiri mjekësor PIP prej 50.000 dollarësh është i disponueshëm vetëm kur aplikanti ose i siguruari i emëruar është i regjistruar në Medicaid dhe kur bashkëshorti e të afërmit që banojnë në të njëjtën shtëpi plotësojnë kërkesat ligjore për mbulim. Denise i plotësonte. Ndaluni një çast te kjo pikë, sepse aty është arkitektura e heshtur e gjithë këtij sistemi: kufiri më i ulët që shet Miçigani u rezervohet familjeve që kanë më së paku hapësirë për të përballuar atë që ndodh kur ai kufi mbaron.

Katër ditë më vonë

Ray më telefonoi një të shtunë.

Jo për një padi. Njerëzit mendojnë se telefonata e parë është për para. Pothuajse kurrë nuk është.

Ai telefonoi sepse këshilltarja financiare e spitalit kishte ardhur atë mëngjes në dhomën e Denise-s me një dosje në dorë, ai nuk e kishte kuptuar, dhe i vinte turp t'i kërkonte t'ia përsëriste për të tretën herë.

"Tha se do të arrijmë një *cap*. Çfarë kufiri? Askush nuk kishte thënë asgjë për ndonjë kufi."

"Ray, a e ke faqen e deklaratave? Dy faqe, ku janë renditur mbulimet e tua."

E gjeti. Ma lexoi. Arriti te rreshti ku shkruhej **PIP — \$50,000** dhe u ndal, sepse dëgjoi se si më ndryshoi frymëmarrja.

"Kjo është keq," tha. Nuk ishte pyetje.

Ja çfarë iu desh t'i thosha një burri, gruaja e të cilit ishte katër ditë në mjegull në katin e gjashtë të spitalit Beaumont.

Faturat mjekësore të gruas suaj do t'i kalojnë pesëdhjetë mijë dollarët brenda kësaj jave. Vetëm qëndrimi në reanimacion mund të kushtojë mijëra dollarë në ditë. Heqja e shpretkës është një shifër më vete. Tarifa e aktivizimit të ekipit të traumës u faturua para se dikush ta prekte fare.

Kur të mbarojnë të pesëdhjetë mijëshat, mbaruan. Medicaid do të mbulojë diçka nga ajo që vjen pas, me kushtet e Medicaid-it dhe brenda rrjetit të Medicaid-it, i cili nuk do t'i përfshijë as gjysmën e specialistëve që i duhen asaj. Programi rezidencial për dëmtime të trurit që me të vërtetë mund ta kthente — ai në Grand Rapids me rezultatet tetëmbëdhjetëmujore — nuk mbulohet. As kujdesi nga një ndihmës personal që do t'i duhet në shtëpi — dikush që ta ndihmojë të hajë, të lahet dhe të kujtojë se në ç'vit jemi, tetë orë në ditë — nuk mbulohet.

Asgjë nga këto nuk mbulohet, sepse njëmbëdhjetë muaj më parë Denise u ul në një tryezë kuzhine, i dhanë një formular shtetëror që s'kishte se si ta kuptonte, dhe shënoi kutinë në fund të kolonës së primit — atë që e drejta e saj e re sapo ia kishte hapur, atë që i kurseu familjes rreth katërqind dollarë në vit.

Ray heshti për një copë herë.

Pastaj: "Po përpiquej të kursente para për shkollimin e Marias."

Unë çoj çështje në gjyq në Miçigan që nga viti 1994.

Në tridhjetë e dy vjet, biseda më e vështirë që bëj nuk është ajo për përgjegjësinë. Nuk është për pamjet eurve, as për një dëshmitar të keq, as për një juri që vendosi ndryshe.

Është biseda për mbulimin.

Përgjegjësinë mund ta luftoj. Një mjek mbrojtjeje që ka dëshmuar katërqind herë për kompanitë e sigurimeve, di si ta trajtoj. Por nuk mund të kthehem te tryeza juaj e kuzhinës dhe t'ju ndaloj të shënoni kutinë e gabuar.

Shumë shoferë në Miçigan kanë bërë një zgjedhje PIP pa qenë në gjendje të shpjegojnë më vonë se çfarë saktësisht zgjodhën. Dita kur e merrni vesh është dita kur qëndroni në një korridor që mban erë dezinfektues, me një copë letër në dorë që nuk e keni lexuar kurrë.

Çfarë është ky libër

Miçigani ka ligjin më të çuditshëm të sigurimit automobilistik në vend.

Për dyzet e gjashtë vjet e kishim më bujarin: përfitime mjekësore të pakufizuara për tërë jetën për këdo që lëndohej në një aksident, pavarësisht fajit. Shtete të tjera e studiuan. Ishte gjithashtu, varet se kë pyet, i paqëndrueshëm financiarisht.

Në vitin 2019 Legjislatura miratoi një reformë të madhe që e ndryshoi sistemin për policat e lëshuara ose të rinovuara pas 1 korrikut 2020, ndërsa tarifari për ofruesit mjekësorë hyri në fuqi në faza duke filluar nga 1 korriku 2021.

Ajo që kemi tani janë gjashtë nivele mbulimi në vend të një. Një tarifar mjekësor që i ka larguar ofruesit nga trajtimi i pacientëve të aksidenteve. Një kufi mbi orët e kujdesit nga një ndihmës personal i ofruar nga familja, që i ka nxjerrë njerëzit nga shtëpitë e tyre dhe i ka çuar në institucione. Dhe një prag ligjor që duhet plotësuar para se një person i dëmtuar të mund të marrë dëmshpërblim joekonomik nga shoferi fajtor.

Pjesa që duhet t'ju shqetësojë nuk është thjesht se sistemi është i ndërlikuar. Është se zgjedhja mjekësore PIP në fuqi në datën e aksidentit mund t'i përcaktojë përfitimet e disponueshme për atë humbje. Mbulimin mund ta ndryshoni për të ardhmen, në varësi të policës dhe rregullave të rinovimit, por nuk mund të prisni deri pas një aksidenti dhe të blini me efekt prapaveprues mbulimin që do të kishit dashur të zgjidhnit.

Pra ky është një libër për një dokument, jo për një padi. Shumica e njerëzve që e lexojnë nuk do të kenë kurrë nevojë për numrin tim të telefonit. Pikërisht kjo është ideja.

Tri gjëra që do t'ju a thonë dhe që nuk janë të vërteta

"Nuk ju duhet avokat për këtë."

Ndoshta jo. Nëse ju kanë hyrë nga prapa me tetë milje në orë dhe ndiheni mirë ditën e tretë, mos punësoni askënd, merrni çekun dhe vazhdoni jetën. U kam thënë qindra vetëve se nuk kishin çështje që t'ia vlente të ngrihej.

Por vini re se kush po jua thotë. Një vlerësues dëmsh ("*adjuster*") mund të jetë i sjellshëm, i ndërgjegjshëm dhe i sinqertë, ndërkohë që punon për një sigurues, interesat financiare dhe kontraktuale të të cilit nuk janë identike me tuajat. Kjo nuk është akuzë. Është struktura e marrëdhënies. Kapitulli i Tretë flet për distancën midis atyre interesave.

"Vetëm një deklaratë e shkurtër e regjistruar, që ta çojmë përpara çështjen."

Tingëllon si punë letrash. Tingëllon si hapi që ju hap rrugën për makinën me qira.

Është dëshmi, e marrë nga një profesionist i trajnuar, nga një person nën qetësues dhimbjeje, dhe do t'ju lexohet përsëri në një dëshmi nën betim dy vjet më vonë, kur nuk do ta mbani mend fare se e keni dhënë. Kapitulli i Katërt ju tregon një transkript.

"Keni kohë me bollëk."

Afatet e Miçiganit janë të shkurtra, dhe nuk janë një afat i vetëm. Ka një dritare njëvjeçare për përfitimet no-fault. Një afat parashkrimi krejt të veçantë për të paditur shoferin fajtor. Kërkesa të posaçme njoftimi mund të zbatohen kur përfshihet një automjet ose një subjekt qeveritar, dhe disa prej tyre mund të jenë më të shkurtra se afatet e zakonshme. Dhe rregulli "**one-year-back**" — rregulli që kufizon se sa larg në të kaluarën mund të kërkojnë përfitimet — i cili fshin në heshtje përfitimet për trajtime që i keni marrë tashmë.

U kam kthyer njerëzve përgjigje negative për çështje të caktuara, sepse një afat vendimtar kishte skaduar tashmë. Nuk jam mësuar kurrë me këtë.

Çfarë ndodhi me Denise-n

Versioni i ndershëm, jo ai ku avokati vjen dhe i ndreq të gjitha.

Të pesëdhjetë mijëshat nuk mund t'i zhbënim.

Ajo që mundëm të bënim ishte t'i hyjmë kompanisë së transportit. Dërguam një letër ruajtjeje provash brenda shtatëdhjetë e dy orëve, duke kërkuar që të ruhej moduli elektronik i kontrollit — kutia që regjistron shpejtësinë, gazin dhe

frenimin në sekondat para përplasjes. Nuk arritën ta gjenin. Kamioni ishte riparuar dhe shitur brenda një muaji.

Ditari i orëve e vendoste shoferin në një pushim dhjetëorësh në Toledo. Të dhënat e telefonit e vendosnin në Monroe. Karta e karburantit tregonte blerje naftë në tri shtete brenda një dritareje kohore që ditari e bënte fizikisht të pamundur.

Çështja u zgjidh. Nuk do t'ju jap një shifër, dhe nëse ndonjë avokat ju jep ndonjëherë një shifër për një klient konkret, pyeteni se çfarë tjetër do të thotë për ju.

Denise ecën tani, me bastun, shumicën e ditëve. Nuk ushtron më profesionin — nuk e mban dot instrumentin të qëndrueshëm me dridhjen që ka. Maria e mbaroi shkollën në Oakland. Ray ende riparoi kaldaja.

Rehabilitimi që duhej të kishte nisur në javën e tretë, nisi në muajin e katërmëdhjetë, pas një boshllëku në të cilin truri i saj bëri atë që bëjnë trurët kur askush nuk i ndihmon. Sigurimi i kompanisë së transportit nuk e riparoj atë. Sigurimi i askujt nuk e riparoj atë. Mbulimi vendos se çfarë kujdesi merrni ndërsa dritarja e shërimit është ende e hapur. Një marrëveshje dy vjet më vonë blen diçka tjetër, më të vogël.

Pesëdhjetë mijë dollarë. Të zgjedhur për rreth nëntë sekonda, për të kursyer katërqind dollarë në vit.

Para Kapitullit të Dytë

Bëjeni këtë sonte, në vend që t'i premtoni vetes se do ta bëni.

Gjeni faqen e deklaratave të policës suaj. Në kutinë e dorezave, në sirtar, në dosjen e shënuar *IMPORTANT* që nuk e keni hapur që kur blete shtëpinë. Ose hyni në faqen e siguruesit tuaj dhe kërkoni "*Declarations*" ose "*Policy Summary*."

Gjeni rreshtin e shënuar **Personal Injury Protection, PIP**, ose **Michigan No-Fault Medical**.

Lexoni numrin.

- **Unlimited** — mirë. Vazhdoni ta lexoni gjithsesi; ka gjashtë mënyra të tjera me të cilat ky sistem ju prek.

- **\$500,000, \$250,000, \$50,000** — ose një formular i nënshkruar që tregon se keni hequr dorë krejtësisht — shkoni te Kapitulli i Shtatë sonte, pastaj telefonojini agjentit tuaj nesër.

Ju keni atë gjë të vetme që Denise nuk e kishte në orën 17:48 të një të marte maji.

Ju keni kohë.

Nëse telefonata ka ndodhur tashmë — nëse jeni ju ai që qëndron në korridor me letrën në dorë — pesëmbëdhjetë kapitujt që vijnë janë tridhjetë e dy vjet vëzhgimi se si këto çështje fitohen dhe humbasin, të shkruar në rendin që do t'ju duhet.

Fillojmë me shtatëdhjetë e dy orët e para.

Kapitulli i Dytë

Shtatëdhjetë e dy orët e para

Marcus Whitfield doli vetë në këmbë nga aksidenti i tij. Pikërisht aty është problemi.

Ishte ndalur në korsinë e majtë të I-696 pranë Lahser-it, një të enjte tetori, në atë lloj trafiku që nuk ecën, por as nuk është ndalur plotësisht. Një Silverado e goditi nga prapa me rreth tridhjetë e pesë milje në orë. Camry-ja e Marcus-it u përplas me makinën përpara dhe ndaloj te muri ndarës.

Ai doli jashtë. Ishte i mërzhitur, por i palënduar. Kujton se ishte nervoz për një takim që do ta humbiste. Kujton se mendoi që Camry-ja dukej e riparueshme, gjë që nuk ishte.

Shoferi i Silverado-s kërkoi falje menjëherë dhe vazhdimisht. Një polic mori të dhënat. Erdhi ambulanca dhe e pyeti Marcus-in nëse donte të kontrollohej.

Marcus tha dy fjalët më të shtrenjta që kishte në dispozicion.

"Jam mirë."

Dy vjet më vonë, në një sallë mbledhjesh në Southfield, një avokat mbrojtjeje rrëshqiti një dokument mbi tryezë.

Ishte raporti i ambulancës. Nën rubrikën *Patient Refusal*, me shkrimin e dorës së një paramediku: *"Pacienti mohon lëndim, mohon dhimbje, ecën vetë në vendngjarje, refuzoi transportin."*

Marcus, në atë kohë, kishte një disk të hernizuar në C5-C6 të konfirmuar me MRI, dy raunde injeksionesh që kishin dështuar, dhe një kirurg që rekomandonte një fiksion vertebral. Ishte tridhjetë e nëntë vjeç dhe nuk e ngrinte dot më vajzën e vet.

Avokati i mbrojtjes e lexoi raportin me zë të lartë. Pastaj i kërkoi Marcus-it të shpjegonte se si një burrë pa lëndim dhe pa dhimbje, që ecte vetë në vendngjarje, kishte përfunduar duke iu dashur t'i rindërtohej qafa.

Mund të ketë arsye plotësisht të ligjshme mjekësore pse simptomat nuk janë tërësisht të dukshme në vendngjarje. Disa simptoma muskuloskeletore dhe neurologjike mund të shfaqen ose të bëhen të dukshme më vonë, dhe koha ndryshon sipas lëndimit dhe personit. Shkakësia është çështje mjekësore dhe provuese, jo diçka që diagnostikohet buzë rrugës.

Por shikoni se çfarë ka ndodhur. Marcus tani po e kalon çështjen duke shpjeguar veten. Dhe një paditës që shpjegon veten ka humbur tashmë terren që do t'i duhen tetëmbëdhjetë muaj për ta rifituar.

Pothuajse asgjë nga ajo që e shkatërron një çështje automobilistike në Miçigan nuk bëhet nga një njeri i lig.

Bëhet në tri ditët e para, nga një njeri i arsyeshëm, që bën atë që bëjnë njerëzit e arsyeshëm. Të jesh i sjellshëm. Të jesh i fortë. Të mos duash të bësh zhurmë. Të mos duash të jesh *ai lloj njeriu* — ai që ankohet për qafën.

Çdo instinkt që keni në shtatëdhjetë e dy orët e para është instinkti i gabuar.

Të katërtat

Një: t'i thuash dikujt se je mirë.

Ju nuk e dini nëse jeni mirë. Nuk keni se si ta dini në vendngjarje. Trupi juaj është përmblytur me adrenalinë dhe kortizol, një sistem i projektuar që t'ju largojë nga një grabitqar, jo që t'ju japë një raport të saktë lëndimesh.

Ajo që thoni në vend të kësaj — policit, ambulancës, shoferit tjetër, kujtdo — është: *"Jam i tronditur. Ende nuk e di. Do të shkoj të kontrollohem."*

Kjo nuk është as diagnozë, as pranim. Është një përgjigje e kujdesshme dhe e vërtetë kur me të vërtetë nuk e dini ende nëse jeni i lënduar.

Nëse ambulanca ju ofron kontroll, pranojeni. Nëse refuzoni transportin me ambulancë, gjeni një mënyrë të sigurt udhëtimi dhe kontrollohuni mjekësisht sa më shpejt, nëse simptomat ose mekanizmi i aksidentit e kërkojnë këtë. Për

simptoma jorgjente mund të mjaftojë një qendër urgjence ose mjeku juaj; simptomat e reja ose të rënda kërkojnë vlerësim emergjent. Ideja nuk është të diagnostikoni veten buzë rrugës.

Dy: boshllëku.

Nëse ju kontrollojnë ditën e aksidentit dhe nuk ktheheni për tri javë, ato tri javë bëhen çështja.

Jo hernia. Jo aksidenti. Boshllëku.

Një boshllëk në trajtim mund të bëhet argument mbrojtjeje: nëse simptomat ishin të rëndësishme, pse nuk pati asnjë vizitë kontrolli? Përgjigjja mund të jetë plotësisht e ligjshme, por dokumentimi i arsyes në atë kohë është shumë më i fortë sesa përpjekja për ta rindërtuar atë vite më vonë.

Reagimi praktik është i mërzitshëm: nëse keni simptoma ose shqetësime, kontrollohuni menjëherë dhe ndiqni udhëzimet që ju jepen. Nëse ju thonë të ktheheni pas një jave, kthehuni pas një jave. Nëse nuk keni mundësi financiare, thojeni me zë te mjeku dhe bëni që të shënohet në kartelë. Një pengesë financiare e dokumentuar për vizitat e kontrollit mund të ketë rëndësi më vonë.

Tri: fotografitë që nuk i bëtë.

Telefoni juaj është mjeti më i mirë i ruajtjes së provave që është shpikur ndonjëherë, dhe ju keni rreth dhjetë minuta për ta përdorur.

Të dyja automjetet, të katër anët e secilit. Fotografi të gjera që tregojnë pozicionin në korsin para se të lëvizë ndonjë gjë. Targa e shoferit tjetër. Karta e tij e sigurimit. Fytyra e shoferit tjetër, nëse mundeni pa krijuar përballje — njerëzit ndërrojnë adresë, dhe mosmarrëveshjet për identitetin janë reale. Gjurmët e frenimit. Copëzat. Semaforët. Çdo kamerë që shihni të montuar në një ndërtesë ose në një shtyllë, sepse pamjet e survejimit mund të mbishkruhen brenda cikleve të shkurtra të ruajtjes dhe dikujt mund t'i duhet të kërkojë shpejt ruajtjen e tyre.

Dhe trupin tuaj, atë natë dhe përsëri ditën e tretë. Mavijosjet errësohen brenda dyzet e tetë orësh. Fotofofojini teksa zhvillohen. Shenjat e rripit të sigurimit në gjoks dhe në ijë janë ndër imazhet më bindëse që sheh një juri, dhe ato zbehen.

Katër: telefonata që vjen të premtën.

Diku midis njëzet e katër dhe shtatëdhjetë e dy orëve pas aksidentit, telefoni juaj bie. Zëri është i ngrohtë. Personi është vërtet i këndshëm — nuk është aktrim, dhe dua ta kuptoni këtë, sepse ata që janë të mirë në këtë punë janë vërtet njerëz të mirë.

Do t'ju ofrojnë ndihmë me makinën me qira. Do t'ju pyesin si ndiheni. Dhe pastaj, rastësisht, si formalitet, do t'ju kërkojnë të regjistrojnë një deklaratë të shkurtër.

Ju mund të refuzoni. Thoni: *"Nuk po jap ende deklaratë. Më dërgoni me shkrim çfarëdo që ju duhet."*

Nëse ai që telefonon është siguruesi i përgjegjës i shoferit tjetër, zakonisht nuk keni asnjë detyrim kontraktual për të dhënë menjëherë një deklaratë të regjistruar. Një kërkesë nga siguruesi juaj është gjë tjetër, sepse polica mund të kërkojë bashkëpunim të arsyeshëm. Kapitulli i Katërt e shpjegon dallimin.

Gjëja që askush nuk jua thotë

Ja pjesa që shumica e shoferëve në Miçigan e kuptojnë gabim, dhe nuk është gjë e vogël.

Marcus supozoi se faturat e tij mjekësore ishin problem i shoferit të Silverado-s. Shoferi i Silverado-s e goditi. Shoferi i Silverado-s kërkoi falje. Është e qartë që sigurimi i shoferit të Silverado-s e paguan qafën.

Jo.

Në Miçigan, përfitimet PIP paguhën pa marrë parasysh se kush e shkaktoi aksidentin. Një radhë ligjore përparësie përcakton se cili sigurues është përgjegjës. Për shumë njerëz kjo do të thotë një policë që mbulon atë ose familjen e tij; situata të tjera — përfshirë disa automjete pune, motoçikletat, dhe personat pa mbulim familjar të zbatueshëm — ndjekin rregulla të ndryshme. Kërkesa zakonisht fillon me formularin *Application for Benefits*.

Kuptojeni mirë se çfarë do të thotë kjo. Faji i shoferit që ju goditi zakonisht nuk përcakton se cili sigurues PIP është përgjegjës për përfitimet tuaja mjekësore.

Faji ka rëndësi në një kërkesë tjetër: çështja e mundshme civile kundër personit fajtor. Dëshmipërblimi joekonomik kërkon plotësimin e pragut ligjor të Miçiganit; humbje të caktuara ekonomike të tepërta mund të rikupërohen sipas rregullave të veçanta. Kapitulli i Dhjetë i shpjegon të dyja.

Por vetë kujdesi — MRI-ja, injeksionet dhe operacioni — dalin nga numri që zgjodhët në tryezën tuaj të kuzhinës.

Faji i Marcus-it ishte zero. Ishte ndalur në trafik. Faji nuk e përcakttoi të drejtën e tij për përfitime PIP; e përcaktuan polica e zbatueshme, rregullat ligjore të përparësisë, niveli i mbulimit dhe kufizime të tjera.

Dhe ka një afat të lidhur me këtë. Sipas ligjit të Miçiganit, zakonisht keni një vit nga aksidenti për ta njoftuar siguruesin për kërkesën tuaj — dhe një rregull të veçantë, rregullin **"one-year-back"**, që ndërpret përfitimet për shpenzime të bëra më shumë se një vit para se të ngrini padinë. Njerëzit supozojnë se paraqitja e kërkesës është një formalitet që mund të presë derisa ta dinë sa e rëndë është. Nuk mund të presë. Ora fillon në momentin e përplasjes.

Nëse nuk keni një policë automobilistike në emrin tuaj, ose nëse ishit pasagjer, këmbësor, çiklist ose motoçiklist, ligjet e përparësisë së Miçiganit përcaktojnë ku shkon kërkesa PIP. Disa kërkesa kalojnë përmes *Michigan Assigned Claims Plan*. Ato rregulla janë teknike dhe të ndjeshme ndaj afateve. Kërkoni këshillë shpejt, në vend që të supozoni se nuk keni asgjë.

Çfarë duhej të kishte bërë Marcus

Jo shumë. Pikërisht kjo është pjesa zhgënjyese. Katër gjëra të vogla, asnjëra prej të cilave nuk kërkonte avokat:

Të kishte thënë *"Ende nuk e di, do të shkoj të kontrollohem."* Të kishte shkuar në qendrën e urgjencës atë natë. Të kishte fotografuar qafën dhe shpatullën ditën e parë dhe ditën e tretë. T'i kishte thënë vlerësuesit të dëmeve se do të përgjigjej me shkrim.

Katër vendime, të gjitha të marra brenda shtatëdhjetë e dy orëve, asnjëra prej tyre armiqësore. Dosja e tij do të ishte dokumentuar ndryshe, dhe mosmarrëveshjet e mëvonshme do të kishin qenë më të lehta për t'u trajtuar.

Ai e bëri fiksimin vertebral. Vajzën e ngre edhe tani, edhe pse jo si më parë. Dhe çdo dëshmi nën betim, çdo ndërmjetësim, çdo bisedë për dy vjet niste me shkrimin e dorës së një paramedikut dhe me një avokat mbrojtjeje që i kërkonte të shpjegonte veten.

Lista e shtatëdhjetë e dy orëve

Shkëputeni këtë faqe. Fotografojeni. Vendoseni në kutinë e dorezave, pranë faqes së deklaratave që do të shkoni ta gjeni sonte.

Në vendngjarje

Telefononi 911. Merrni numrin e raportit të policisë.

Thoni: *"Jam i tronditur. Ende nuk e di. Do të shkoj të kontrollohem."*

Fotografoni të dyja automjetet, nga të gjitha anët, larg dhe afër. Targat. Kartën e sigurimit. Semaforët. Gjurmët e frenimit. Kameran aty pranë.

Merrni emrat dhe numrat e dëshmitarëve, jo vetëm premtimin e policit se do t'i përfshijë.

Pranoni kontrollin nga ambulanca.

Atë natë

Kontrollohuni mjekësisht. Për simptoma jorgjente, një qendër urgjence mund të mjaftojë.

Përshkruani gjithçka, përfshirë simptomat që duken të vogla. Ajo që nuk është në kartelë, nuk ka ndodhur.

Fotografoni trupin tuaj. Përsëriteni ditën e tretë.

Shkruani atë që mbani mend sa është e freskët — drejtimin, shpejtësinë, dritën, motin, çfarë u tha.

Brenda shtatëdhjetë e dy orëve

Njoftoni siguruesin tuaj. Kërkoni formularin *Application for Benefits*.

Mos jepni deklaratë të regjistruar në çast. Nëse e kërkon siguruesi juaj, polica juaj mund të kërkojë bashkëpunim të arsyeshëm; kërkonte ta caktoni për një datë tjetër dhe merrni këshillë më parë.

Mos postoni asgjë për aksidentin. As fotografitë, as *"ia dola edhe kësaj here,"* as një postim mirënjohjeje. Kapitulli i Trembëdhjetë do t'ju tregojë se çfarë ndodh me ato.

Ndiqui çdo udhëzim që ju është dhënë gjatë vizitës.

Merrni parasysh një konsultë me një avokat me përvojë në çështjet automobilistike të Miçiganit. Shumë zyra avokatie ofrojnë konsultën e parë pa pagesë; konfirmojeni tarifën kur telefononi. Qëllimi është të identifikohen që herët afatet, mbulimi dhe çështjet e ruajtjes së provave.

Denise nuk pati kurrë mundësi t'i merrte këto vendime. Ishte pa ndjenja tri ditët e para, dhe familja i mori vendimet për të, keq, sepse askush nuk u kishte thënë ndonjëherë se cilat ishin vendimet. Marcus i mori të gjitha vetë, në shëndet të plotë, me mendje të kthjellët.

Katër prej tyre i mori gabim.

Vijon: pse personi që ju telefonon nga kompania e sigurimeve është plotësisht i sinqertë, dhe pse pikërisht aty është problemi.

Kapitulli i Tretë

Personi në telefon është i singhtë

Disa vjet më parë hëngra drekë me një ish-vlerësuese dëmsh, të cilën do ta quaj Kara. Dialogu në këtë kapitull është rindërtuar nga ajo bisedë dhe nga modele që kam dëgjuar ndër vite nga profesionistë të fushës së dëmshpërblimeve. Ajo kishte trajtuar dosje automobilistike në Miçigan për më shumë se një kompani sigurimi, dhe e kuptonte punën nga brenda.

I bëra pyetjen që doja t'i bëja një vlerësuesi dëmsh prej njëzet vjetësh.

"Kur i telefonoje dikujt tri ditë pas një aksidenti dhe i thoshe se doje ta ndihmoje — a e kishe seriozisht?"

Më shikoi si t'i kisha pyetur nëse uji është i lagësht.

"Çdo herë," tha. "Pikërisht kjo është pjesa që ju njerëzit nuk e kuptoni kurrë."

Pastaj më tregoi se cila ishte në të vërtetë puna e saj.

Në kompaninë e saj të dytë kishte midis 150 dhe 190 dosjesh të hapura në çdo moment. Performanca e saj matej me tri shifra: sa dosje mbyllte, sa shpejt i mbyllte, dhe shuma mesatare në dollarë në momentin e mbylljes. Kishte një panel matës. Përditësohej çdo ditë. Shpërblimi i mbikëqyrëses së saj varej prej tij, që do të thoshte se vëmendja e mbikëqyrëses varej prej tij.

Askush nuk i tha kurrë të paguante më pak seç duhej. E tha këtë dy herë, dhe unë i besoj.

I thanë të mbyllte dosje.

"Do ta dish të vërtetën e ndershme?" tha. "Ata paditës që më pëlqenin, merrnin më shumë para. Jo se isha e korruptuar. Por sepse u kushtoja kohë dosjeve të tyre. Dhe unë kisha njëqind e tetëdhjetë dosje."

Ja ku është e gjitha, pikërisht aty. Jo një komplot. Një problem aritmetik me një qenie njerëzore brenda tij.

Pse telefonata vjen kaq herët

Kara ma shpjegoi kohën, dhe kur e dëgjon një herë nuk e harron dot.

Telefonata vjen midis dyzet e tetë dhe shtatëdhjetë e dy orëve, sepse ajo është dritarja kur ju dini më së paku.

Në shtatëdhjetë e dy orë nuk keni MRI. Nuk keni diagnozë. Keni dhimbje, një makinë të shkatërruar, një problem me makinën me qira, dhe një punë për të cilën shqetësoheni. Ende nuk e keni mësuar se mpirja në dy gishta është një rrënjë nervore, ose se dhimbjet e kokës do të jenë ende aty në mars.

Në shtatëdhjetë e dy orë, ju mund të dini shumë më pak për diagnozën, prognozën dhe trajtimin e ardhshëm sesa do të dini muaj më vonë.

"Askush nuk e formulonte kështu në mbledhje," tha Kara. "Por të gjithë e dinin se një dosje e hershme mund të ishte më e lehtë për t'u mbyllur para se të shpaloset pamja mjekësore. Nda telefonojë herët."

Oferta, kur vjen, nuk është fyerje. Pikërisht kjo i gënjen njerëzit. Zakonisht është një shifër që tingëllon si para të vërteta për dikë që nuk ka parë kurrë një marrëveshje dëmshpërblimi — sa për ta riparuar makinën, për të mbuluar zbritjen, dhe që të mbetet edhe diçka. Vjen kur jeni të frikësuar për paratë, dhe ndihet si lehtësim.

Pastaj, katër muaj më vonë, një kirurg thotë fjalën *fiksime vertebrale*, dhe deklarata e heqjes dorë që keni nënshkruar e ka mbyllur bisedën përgjithmonë.

Pjesa që duhet t'ju alarmojë vërtet

Gjithçka e mësipërme përshkruan kompaninë e sigurimeve të shoferit tjetër. Ai është kundërshtari që e prisni.

Ja çfarë bën ndryshe Miçigani.

Përfitimet tuaja mjekësore PIP paguhen nga siguruesi që është përgjegjës sipas policës së zbatueshme dhe ligjeve të përparësisë së Miçiganit. Shpesh kjo është polica juaj ose e familjes suaj, por jo gjithmonë. Ndiqeni këtë një hap më tej.

Kur siguruesi juaj ose i familjes suaj është siguruesi përgjegjës PIP, kompania që vlerëson nëse trajtimi është i arsyeshëm dhe i nevojshëm, nëse lidhet me aksidentin, dhe sa duhet paguar, mund të jetë e njëjta kompani së cilës familja juaj i ka paguar prime për vite me radhë.

Në ato raste, emri në letrën e refuzimit mund të jetë i njëjti emër i shtypur në kartën tuaj të sigurimit.

E kam parë këtë të bjerë mbi njerëzit në sallën time të mbledhjeve dhe nuk i ngjan asgjëje tjetër në këtë profesion. Një burrë në të gjashtëdhjetat, i siguruar te e njëjta kompani që nga koha e Reagan-it, me një letër në dorë ku i thuhej se fizioterapia e tij nuk autorizohet më, dhe që më pyeste — jo me zemërim, thjesht i hutuar — "Po unë jam klienti."

Ishit klient kur e blete policën. Sapo paraqisni kërkesën, bëheni paditës. Këto janë dy marrëdhënie të ndryshme me të njëjtën kompani, dhe kalimi ndodh pikërisht në çastin kur ju nevojitet.

Kjo nuk është skandal. Është struktura. Në një sistem të palës së parë, siguruesi përgjegjës e vlerëson kërkesën sipas policës dhe ligjit no-fault. Besnikëria e gjatë si klient nuk i ndryshon ato standarde ligjore.

Besnikëria e së kaluarës nuk e ndryshon tekstin e policës dhe as standardet ligjore që rregullojnë një kërkesë. Sipas përvojës së ish-vlerësueses së përshkruar këtu, vitet si klient nuk ishin zëvendësim për dokumentimin në dosjen e kërkesës.

Katër kërkesat

Kara m'i kaloi një nga një gjërat që kërkonte në dy javët e para, dhe pse.

Deklarata e regjistruar. Ishte trajnuar ta merrte herët, para se paditësi të kishte avokat dhe para se paditësi të kishte diagnozë. Kapitulli i Katërt është transkripti.

Autorizimi i përgjithshëm mjekësor. Ky është ai që i alarmon njerëzit më së paku, sepse duket administrativ. Disa formularë janë hartuar aq gjerë sa arrijnë vite të tëra historie mjekësore që nuk lidhet fare me aksidentin. Mos nënshkruani një autorizim të pakufizuar pa e kuptuar se çfarë lejon.

Një ankesë e vjetër për shpinën, një problem i dikurshëm me shpatullën, ose një këshillim psikologjik pa lidhje me rastin mund të mos kenë asnjë lidhje me aksidentin, por një autorizim tepër i gjerë mund t'i vendosë të gjitha ato në dosjen e kërkesës. Para se të ngrihet padia, pyetni nëse autorizimi mund të kufizohet në mënyrë të arsyeshme të gjendjet dhe periudhat kohore që lidhen vërtet me kërkesën. Pasi të jetë ngritur padia, rregullat e Miçiganit për zbulimin e provave mund të kërkojnë autorizime për të dhënat mjekësore nga institucionet që zotërojnë informacion lidhur me gjendjen fizike ose mendore të vënë në diskutim. Qasja e duhur është relevanca dhe zbulimi i ligjshëm i provave — jo fshehja, dhe jo një çek në bardhë i panevojshëm.

Ekzaminimi mjekësor "i pavarur." Kara qeshi me fjalën *i pavarur*.

Mjeku angazhohet dhe paguhet nga siguruesi. Disa janë të kujdesshëm, disa jo. Disa mjekë kryejnë një volum të konsiderueshëm ekzaminimesh të kërkuara nga siguruesit. Sasia dhe burimi i asaj pune mund të jenë çështje legjitime për të vlerësuar anshmërinë ose besueshmërinë, por raporti prapëseprapë duhet të vihet përballë të dhënave, ekzaminimit, metodologjisë dhe fakteve të rastit konkret. Kapitulli i Trembëdhjetë shpjegon se si e vlerëson avokati atë provë.

Linja e drejtpërdrejtë. *"Thjesht më telefononi mua, e zgjidhim mes nesh, nuk ju duhet të përfshini avokatë."*

Kara tha se e kishte seriozisht sa herë që e thoshte. Po ashtu përshkroi se dosjet e drejtpërdrejta, pa përfaqësim, ishin më të lehta për t'u mbyllur shpejt. Poenta e saj nuk ishte se çdo kërkesë me përfaqësim vlen më shumë; ishte se një paditës duhet të kuptojë se interesat e kujt është i ngarkuar të mbrojë vlerësuesi i dëmeve.

Çfarë të bëni në të vërtetë

Nuk keni pse të jeni armiqësorë. Armiqësia nuk arrin asgjë dhe të lodh kur je i lënduar.

Jini të këndshëm, jini të shkurtër, dhe çojeni marrëdhënien në letër.

Nëse kërkesa vjen nga siguruesi i përgjegjësishë i shoferit tjetër: *"Nuk po jap deklaratë të regjistruar. Ju lutem m'i dërgoni pyetjet me shkrim."* Nëse kërkesa vjen nga siguruesi juaj, mos refuzoni automatikisht; polica juaj mund të kërkojë bashkëpunim të arsyeshëm, ndaj kërkonti ta caktoni deklaratën për një datë tjetër dhe merrni këshillë më parë.

"Ma dërgoni me shkrim dhe do t'ju përgjigjem me shkrim." Shumica e asaj që i duhet një vlerësuesi dëmsh mund të bëhet kështu, dhe një dokumentim me shkrim ju mbron të dyve.

"Do të nënshkruaj një autorizim të kufizuar të trajtimit për këto lëndime, nga data e aksidentit." Jo formularin e përgjithshëm.

"Nuk po diskutoj për një marrëveshje përfundimtare për dëmtimin trupor derisa ta kuptoj pamjen mjekësore." Kjo mund të parandalojë një heqje dorë të parakohshme para se të njihet natyra e lëndimit. Mos e përdorni vonesën si zëvendësim për këshillën ligjore, sepse afatet vazhdojnë të ecin.

Mbani një ditar. Data, ora, emri, çfarë u tha. Pesë sekonda në aplikacionin e shënimeve të telefonit. Siguruesit mbajnë të dhëna të përpikta për dosjen tuaj; mbani edhe ju një për ta.

Dhe dijeni se afatet nga Kapitulli i Dytë vazhdojnë të ecin gjatë gjithë kohës që ju jeni i këndshëm.

Edhe një gjë që tha Kara

Në fund të drekës e pyeta nëse kishte ndonjë gjë që bënin paditësit dhe që ia ndryshonte vlerësimin e një dosjeje.

E mendoi një çast. "Njerëzit e organizuar," tha. "Njerëz që i kishin dokumentet. Që mund të më tregonin çfarë kishte ndodhur pa e kundërshtuar veten. Që merrnin vesh për çdo hap. Nuk mund t'i lija me pak, sepse dosja nuk e mbështeste një gjë të tillë. Gjithçka ishte aty brenda."

Pastaj: "Ata që u dëmtuan më keq ishin ata që më besuan plotësisht dhe nuk dokumentuan asgjë. Dhe unë mendoja — nuk kam ndërmend t'ju mashtroj. Por kam njëqind e tetëdhjetë dosje, dhe e juaja nuk ka asgjë brenda."

E la industrinë në vitin e njëmbëdhjetë. E pyeta pse.

"U lodha duke qenë pjesa më e mirë e një pasditeje të keqe," tha.

Vijon: transkripti.

Kapitulli i Katërt

Transkripti

Ajo që vijon është një deklaratë e regjistruar. Është një përmbledhje e ndërtuar nga modele që kam parë në qindra të tilla, dhe zgjat rreth katër minuta. Asgjë në të nuk është kurth. Lexojeni një herë nga fillimi në fund. Pastaj kthehemi prapa.

Paditësja është një grua tridhjetë e katër vjeçe me emrin Angela Ruiz, katër ditë pas një përplasjeje anësore në një kryqëzim në Warren. Ka një shpatull që i dhemb dhe një dhimbje koke që nuk i ka kaluar. Nuk ka parë specialist. Nuk i është bërë asnjë ekzaminim me imazheri.

VLERËSUESI: Përshëndetje Angela, faleminderit që ndave pak minuta. Do ta regjistroj këtë bisedë, në rregull?

ANGELA: Sigurisht.

VLERËSUESI: Shkëlqyeshëm. Pra, sot është njëzet e dyta, kjo është një deklaratë e regjistruar, Angela, a kam lejen tënde për ta regjistruar?

ANGELA: Po.

VLERËSUESI: Perfekt. Së pari — si po ia kalon?

ANGELA: Jam mirë. Kam dhimbje. Kanë kaluar katër ditë.

VLERËSUESI: Besoj. A je kthyer në punë?

ANGELA: Po, u ktheva të hënën.

VLERËSUESI: Mirë, kjo është mirë ta dëgjosh. Në rregull, pra, ma trego aksidentin. Thjesht me fjalët e tua.

ANGELA: Po kaloja në semafor te Ryan-i dhe ai erdhi nga e djathta dhe më goditi.

VLERËSUESI: Dhe sa shpejt do të thoshe se po ecje?

ANGELA: Nuk e di. Normal. Tridhjetë e pesë, dyzet?

VLERËSUESI: Në rregull. Dhe semafori ishte i gjelbër për ty?

ANGELA: Po. Domethënë, jam mjaft e sigurt. Nuk ndalova, ndaj...

VLERËSUESI: Sigurisht, sigurisht. A e pe para përplasjes?

ANGELA: Jo shumë. Diçka si në sekondën e fundit.

VLERËSUESI: A pate mundësi të frenoje?

ANGELA: Mendoj se po. Ndoshta. Ndodhi shpejt.

VLERËSUESI: E kuptoj. Tani, lëndimet — çfarë ndien?

ANGELA: Kryesisht shpatullën. Dhe më kanë ardhur dhimbje koke.

VLERËSUESI: Cilën shpatull?

ANGELA: Të majtën.

VLERËSUESI: Dhe a ke pasur ndonjë problem me atë shpatull më parë?

ANGELA: Ëhm. Domethënë, rashë me patina rreth dhjetë vjet më parë, por ajo nuk ishte gjë.

VLERËSUESI: Në rregull. Dhe dhimbjet e kokës — a ke normalisht dhimbje koke?

ANGELA: Ndonjëherë. Të gjithë kanë, apo jo?

VLERËSUESI: *[qesh]* Ashtu është. A ke parë mjek?

ANGELA: Vetëm qendrën e urgjencës atë natë.

VLERËSUESI: Dhe çfarë të thanë?

ANGELA: Thanë se ishte një tendosje dhe më dhanë ibuprofen.

VLERËSUESI: A ke caktuar ndonjë vizitë kontrolli?

ANGELA: Jo ende. Do të telefonoj.

VLERËSUESI: Në rregull. Përveç shpatullës dhe dhimbjeve të kokës, a të shqetëson gjë tjetër?

ANGELA: Jo, mendoj se kaq është.

VLERËSUESI: Mirë. A ka gjë për të cilën nuk të kam pyetur dhe që do të doje ta shtojë?

ANGELA: Jo, mendoj se i mbulon të gjitha.

VLERËSUESI: Perfekt. Të falënderoj për kohën, Angela. Do të kontaktoj për makinën me qira.

Angela ishte e sjellshme, bashkëpunuese dhe krejtësisht e ndershme.

Sapo i dorëzoi mbrojtjes pesë armë.

Të kthehemi prapa

"Jam mirë."

Fjalët e para me përmbajtje në regjistrim. Të lexuara me zë të lartë në një dëshmi nën betim dy vjet më vonë, do të tingëllojnë si opinion mjekësor.

"Po, u ktheva të hënën."

E vërtetë, dhe u kthye sepse nuk përballon dot të mos kthehet. Por tani ekziston një deklaratë e regjistruar në të cilën ajo u kthye në punë pa kufizime tri ditë pas aksidentit. Çdo kërkesë për humbje të ardhurash dhe çdo kërkesë për kufizim funksional tani nis nga një gropë.

"Tridhjetë e pesë, dyzet."

Ajo nuk e ka idenë. Askush nuk e ka. Tani ka dhënë një vlerësim të regjistruar të shpejtësisë së saj, dhe nëse rindërtimi i aksidentit thotë më vonë njëzet e tetë, mospërputhja mund të përdoret për të vënë në dyshim dëshminë e saj të mëvonshme. Përgjigjja e saktë: *Nuk e di.*

"Domethënë, jam mjaft e sigurt. Nuk ndalova, ndaj..."

Shikoni çfarë ndodhi aty. Ishte e sigurt që semafori ishte i gjelbër, pastaj e zbuti, pastaj ofroi një arsyetim që tingëllon si hamendje. Me katër fjalë e shndërroi një fakt në një përfundim logjik, dhe faji krahasues në Miçigan e zvogëlon dëmshpërblimin.

"Jo shumë. Diçka si në sekondën e fundit." / "Mendoj se po. Ndoshta."

Këto janë përgjigje të ndershme ndaj pyetjeve që nuk kanë përgjigje. Në letër lexohen si pasiguri nëse ajo mund ta kishte shmangur aksidentin. Pikërisht për këtë do të përdoren.

"Rashë me patina rreth dhjetë vjet më parë."

Kjo është fjalia më e shtrenjtë në gjithë transkriptin.

E tha vetë, sepse është e ndershme dhe pyetja e ftonë. Tani ekziston një lëndim i mëparshëm i dokumentuar i shpatullës së majtë. Një lëndim i mëparshëm i dokumentuar mund të bëhet më vonë qendër e argumenteve për shkakësinë dhe besueshmërinë, edhe kur gjendja e mëparshme ishte zgjidhur plotësisht. Pikërisht prandaj saktësia ka më shumë rëndësi sesa të ofrosh hamendje ose të zvogëlosh historinë.

"Ndonjëherë. Të gjithë kanë, apo jo?"

Dhimbjat e kokës tani janë *paraekzistuese* dhe *normale*, sipas dëshmisë së saj, para se dikush të ketë vlerësuar nëse ka tronditje truri.

"Jo ende. Do të telefonoj."

Boshllëku nga Kapitulli i Dytë, i pranuar në regjistrim, në kohë reale.

"Jo, mendoj se kaq është."

Angela kishte mpirje në dorën e djathtë që nga dita e dytë. Nuk e përmendi sepse i dukej pa lidhje me një shpatull, dhe e kishin pyetur për *lëndimin* e saj, në njëjës, dhe ajo po përpiquej të ishte e efektshme.

Katërmbëdhjetë muaj më vonë kishte një hernie diskale cervikale të konfirmuar në C6-C7 me radikulopati pikërisht në atë dorë.

Regjistrimi thotë se e pyetën, dy herë, dhe ajo tha jo.

Çfarë duhet kuptuar për vlerësuesin e dëmeve

Ai nuk ishte në gjueti. Bëri shtatë a tetë pyetje standarde në një rend miqësor, dhe pjesën tjetër e mbushi Angela.

Teknika — dhe është teknikë, e mësuar dhe e përpunuar — nuk është agresiviteti. Është lënia e hapësirës. Një zë i ngrohtë, një pyetje e hapur, dhe një pauzë. Njerëzit e mirë e mbushin heshtjen. Njerëzit e mirë gjithashtu ofrojnë gjëra vetë, i zbutin sigurinë e tyre dhe përpiqen të jenë të dobishëm.

Çdo cilësi që e bën Angelën njeri të mirë, e bëri këtë një transkript të keq.

Prandaj rregulli nuk është thjesht "bëni kujdes" gjatë një deklarate të hershme të regjistruar. **Mos jepni deklaratë të çastit ndaj siguruesit të përgjegjës së të palës kundërshtare.** Nëse siguruesi juaj kërkon një deklaratë sipas policës, përgatituni për të, bashkëpunoni në masën e kërkuar në mënyrë të arsyeshme, dhe merrni këshillë kur është e nevojshme.

Dy sqarime të domosdoshme

Ju mund të keni detyrim kontraktual të bashkëpunoni me siguruesin tuaj. Polica juaj mund të kërkojë një deklaratë, një ekzaminim nën betim, informacion mjekësor, ose bashkëpunim tjetër të arsyeshëm. Një refuzim i pajustificuar mund t'i rrezikojë përfitimet.

Kjo nuk është e njëjta gjë me pranimin e një interviste të çastit në telefon katër ditë pas një aksidenti. Nëse siguruesi juaj kërkon një deklaratë, pyetni se çfarë kërkon polica, caktojeni për një datë tjetër, përgatituni, dhe merrni këshillë ligjore nëse është e nevojshme.

Ju zakonisht nuk keni asnjë detyrim kontraktual t'i jepni deklaratë të regjistruar siguruesit të përgjegjës së shoferit tjetër. Mund ta refuzoni kërkesën e tij dhe të kërkonit që komunikimet t'ju dërgohen me shkrim.

Nëse merrni një rresht të vetëm nga ky kapitull, merrni këtë: *"Nuk po jap deklaratë të regjistruar në çast. Ju lutem ma dërgoni kërkesën me shkrim."*

Ku përfundoi Angela

Përfundimisht i shkoi mirë. Simptomat e dorës u dokumentuan, imazheria ishte e qartë, dhe një neurokirurg kurues dëshmoi në mënyrë bindëse për shfaqjen e vonuar të simptomave radikulare.

Por dy vitet e fundit të çështjes së saj u shpenzuan duke u marrë me katër minuta të një telefonate. Çdo ndërmjetës e pa transkriptin. Çdo parashtrësë e mbrojtjes e citoi. Dëshmia e saj nën betim zgjati dy ditë në vend të një, dhe pjesa më e madhe e ditës së dytë kaloi duke folur për patinazhin.

Katër minuta, ditën e katërt, ndërsa ajo po përpiquej të ishte e dobishme.

Vijon: salla e urgjencës, dhe pse dokumenti më i rëndësishëm në çështjen tuaj shkrubet nga dikush që ka nëntëdhjetë sekonda kohë për ju.

Kapitulli i Pestë

Kartela është çështja

Detyra e parë e një salle urgjence është të identifikojë dhe të trajtojë rreziqet e ngutshme. Ajo nuk është ndërtuar për të zgjidhur çdo pyetje diagnostike që mund të shfaqet pas një aksidenti.

Përparësitë e saj të para janë problemet që kërcënojnë jetën ose funksionin: rrugët e frymëmarrjes, frymëmarrja, qarkullimi i gjakut, hemorragjitë e mëdha, traumat e rënda, urgjencat neurologjike dhe gjendje të tjera akute. Një pacient që është i qëndrueshëm mund të marrë me të drejtë vëmendje më pak të ngutshme sesa dikush në rrezik të menjëhershëm.

Kjo është mjekësi urgjence e kryer si duhet. Do të thotë gjithashtu se kartela e parë mund të shkruhet nën presion kohe dhe mund të mos e kapë çdo hollësi që më vonë bëhet e rëndësishme në një kërkesë për dëmshpërblim.

Në gjyq, një kartelë e hershme mund të kthehet në provë të fuqishme të kohës. Një simptomë e papërmendur nuk do të thotë fjalë për fjalë se "nuk ndodhi", por mospërmendja mund të përdoret më vonë për të vënë në dyshim se kur filloi ajo simptomë.

"Mohon humbje të vetëdijes"

Kartela e parë e Denise-s nga Beaumont-i e përmban këtë shprehje.

Nuk është e saktë. Denise nuk mund të mohonte asgjë; nuk fliste në mënyrë të kuptueshme. Dikush pyeti Ray-in, Ray tha se nuk mendonte se kishte humbur ndjenjat sepse nuk kishte qenë aty, dhe kjo hyri në dokumentacion si mohim nga vetë pacientja.

Nëntëmbëdhjetë ditë më vonë asaj iu diagnostikua një dëmtim traumatik i trurit.

Mbrojtja e përdori shprehjen "*mohon humbje të vetëdijes*" për dy vjet. Jo në mënyrë të pandershme — ishte në kartelë, është pyetje standarde për vlerësimin e dëmtimeve të trurit, dhe kishin të drejtë ta përmendnin. U desh një neuropsikolog dhe një shumë e konsiderueshme parash për t'i shpjeguar një ndërmjetësi pse një shprehje në një shënim pranimi, e marrë nga një person i pranishëm, nuk ishte konstatim mjekësor.

Ja çfarë dua të them kur them se kartela është çështja.

Tuneli i ankesës kryesore

Ja një problem i shpeshtë dokumentimi, dhe nuk është domosdoshmërisht faji i askujt.

Mjekësia e urgjencës organizohet rreth *ankesës kryesore*. Ju mbërrini, ju pyesin se çfarë ju dhemb më shumë, ju thoni "shpatulla," dhe e gjithë vizita orientohet rreth shpatullës. Ekzaminim i shpatullës, radiografi e shpatullës, udhëzime dalje për shpatullën.

Qafa juaj, që ditën e parë ju dhembte më pak sepse shpatulla po ulërinte, nuk ekzaminohet. Jo nga neglizhenca — por sepse ju e identifikuat shpatullën, dhe ka edhe njëmbëdhjetë pacientë të tjerë.

Tri javë më vonë shpatulla qetësohet dhe problemi është qafa. Dhe kartela e natës së aksidentit nuk përmban asnjë ankesë për qafën.

Tani keni një diskutim dyvjeçar nëse qafa erdhi nga aksidenti.

Prandaj disiplina është kjo: kur ju pyesin çfarë ju dhemb, **rendisni gjithçka**. Jo gjënë më të keqe. Gjithçka.

Qafën. Pjesën e poshtme të shpinës. Të dyja shpatullat. Dhimbjen e kokës. Zhurmën në vesh. Mpirjen në gishta. Të përzierat. Faktin që nuk ju kujtohet si erdhët me makinë në shtëpi. Mavijosjen në gju që nuk e shpjegoni dot.

Thojeni edhe nëse ju duket e parëndësishme. Thojeni edhe nëse ju duket sikur po ankoheni. Thojeni sidomos nëse jeni ai lloj njeriu që nuk i pëlqen të ankohet, sepse pikërisht ai njeri — dhe ju e dini nëse jeni ai njeri — është ai për të cilin është shkruar ky kapitull.

Nëse ju lëshojnë nga spitali, shkoni në shtëpi dhe kuptoni se nuk e përmendët mpirjen, telefonojini institucionit të nesërmen në mëngjes dhe raportojeni. Regjistrohet. Regjistrimi është ajo që ka rëndësi.

Gjashtë gjërat që duhet të jenë në çdo kartelë

Asgjë nga këto nuk kërkon që ju të jeni i sofistikuar në çështje mjekësore. Kërkon që të jeni i plotë.

Një. Që keni qenë në një aksident automobilistik. Tingëllon absurde, por kartelat rregullisht regjistrojnë "dhimbje shpatulle" pa asnjë mekanizëm lëndimi. Thojini fjalët: *Isha në një aksident me makinë sot*. Jepni datën dhe orën.

Dy. Mekanizmin. Goditje nga prapa, përplasje anësore, përplasje ballore. Nëse ishit me rrip sigurimi. Nëse u hap airbag-u. Nëse koka juaj u përplas diku. Nëse automjeti mund të ecte pas aksidentit. E gjitha kjo ka rëndësi për mënyrën si vlerësohen lëndimet më vonë, dhe asgjë prej saj nuk do të jetë në kartelë nëse nuk e thoni ju.

Tri. Çdo simptomë. Si më sipër.

Katër. Gjithçka lidhur me kujtesën tuaj. Nëse ka një boshllëk — nuk ju kujtohet përplasia, ose minutat pas saj, ose si arritët te trotuari — thojeni këtë në mënyrë specifike. Një boshllëk kujtese pas një aksidenti mund të jetë klinikisht i rëndësishëm. Raportojeni saktë, që profesionisti kurues të vendosë se cili vlerësim është i përshtatshëm.

Pesë. Çfarë nuk mundeni të bëni. *"Nuk arrija ta ngrija krahun për të hequr këmbishën."* *"Nuk mund ta kthej kokën për të parë pikën e verbër ndërsa ngisja makinën për këtu."* Kufizimet funksionale mund të bëhen të rëndësishme më vonë, sepse analiza e Miçiganit për *dëmtimin serioz* shikon se si një dëmtim e prek jetën normale të një personi. Përshkruani kufizimet me saktësi kur janë mjekësisht të rëndësishme dhe kur mjeku ju pyet për funksionin.

Gjashtë. Historinë tuaj të vërtetë mjekësore — me saktësi, dhe vetëm kur ju pyesin. Nëse keni pasur një lëndim shpine në vitin 2011 që është zgjidhur, thojeni nëse ju pyesin. Mos e fshihni; një e kaluar e fshehur që del në dritë më vonë është shumë më dëmtuese se një e kaluar e treguar hapur. Por përgjigjuni

pyetjes që ju bëhet. Nuk jeni i detyruar t'i bëni inventar gjithë jetës suaj mjekësore një infermiereje pranimi.

Merrni të dhënat tuaja

Dy javë pas aksidentit, kërkonti të dhënat tuaja nga çdo institucion që keni vizituar.

Lexojini.

Kam pasur klientë që kanë gjetur kartela që u përkisnin pacientëve të tjerë. Kartela ku shkruhej se ishin shoferë me rrip sigurimi të një automjeti në të cilin kishin qenë pasagjerë. Kartela që nuk regjistronin asnjë ankesë për një simptomë që klienti e mbante mend qartë se e kishte përshkruar tri herë. Një kartelë ku ishte listuar një medikament që klienti nuk e kishte marrë kurrë.

Gabimet në të dhënat mjekësore ndodhin. Sipas rregullave federale për informacionin shëndetësor, pacientët zakonisht kanë të drejtë të kërkojnë ndreqjen e informacionit shëndetësor të mbrojtur që është i pasaktë ose i paplotë. Ofruesi mund ta pranojë ose ta refuzojë kërkesën sipas rregullave në fuqi, dhe një kërkesë e refuzuar mund të sjellë të drejtën për të paraqitur një deklaratë mospajtimi. Pika praktike është e thjeshtë: shikojini të dhënat herët dhe përdorni menjëherë procedurën formale të korrigjimit të institucionit. Mos i ndryshoni vetë të dhënat dhe mos i kërkonti askujt të ndryshojë një shënim të vërtetë vetëm sepse nuk ju leverdis.

Ju keni të drejtë mbi të dhënat tuaja. Kërkonti dosjen e plotë, jo përmbledhjen: shënimet e mjekut, shënimet e infermierisë, raportin e ambulancës, raportet e imazherisë dhe vetë imazhet, udhëzimet e daljes nga spitali.

Ndërlikimi i Miçiganit

Ka edhe një shtresë tjetër këtu, dhe është specifike për ne.

Për trajtimet që i nënshtrohen ligjit të rimbursimit pas reformës, Miçigani tani përdor një tarifar të detajuar për ofruesit mjekësorë në MCL 500.3157.

Llogaritja varet nga data e shërbimit, kategoria e ofruesit, dhe nëse Medicare-i ka një shumë të pagueshme për atë shërbim të veçantë. Kapitulli i Tetë shpjegon

kuadrin aktual dhe rregullat e veçanta që mund të zbatohen për lëndime të ndodhura para reformës.

Ajo që ka ndodhur në praktikë është se disa ofrues — veçanërisht qendrat e specializuara të rehabilitimit, ato neurologjike dhe institucionet e kujdesit afatgjatë — kanë reduktuar shërbimet, kanë ndaluar pranimin e pacientëve no-fault, ose janë mbyllur. Jo se nuk duan t'ju trajtojnë. Por sepse llogaritë ndryshuan.

Prandaj, kur ju thonë se një institucion "*nuk pranon no-fault*," ajo nuk është një koment për çështjen tuaj. Kapitulli i Tetë flet për atë çfarë duhet bërë kur kjo ndodh, dhe ndodh më shpesh nga sa priste kushdo.

Kuptojeni tani, sepse kjo ndryshon atë që duhet të bëni në momentin e daljes nga spitali. Merrni referimin me shkrim. Merrni emrin e institucionit konkret të rekomanduar. Nëse ata nuk mund t'ju pranojnë, bëni që edhe kjo të dokumentohet. Një dokumentim i asaj kohe, që tregon se kujdesi i rekomanduar u kërkua por nuk ishte i disponueshëm për arsye pagese ose aksesit, mund të ndihmojë për të shpjeguar një boshllëk të mëvonshëm trajtimi.

Akti i Parë, në një paragraf

Gjithçka në këto pesë kapituj përmbledhet në këtë: çështja ndërtohet në tri javët e para, kryesisht nga njerëz që nuk e dinë se po e ndërtojnë, duke përdorur dokumente që askush nuk i lexon në atë kohë.

Faqja e deklaratave që zgjodhët. Fjalët që thatë në vendngjarje. Katër minutat në telefon. Shënimi i pranimit i marrë nga një person i pranishëm.

Asnjëra prej tyre nuk duket si provë ndërsa po ndodh. Të gjitha janë.

Akti i Dytë është vetë sistemi — çfarë blete në të vërtetë, pse mjeku juaj ndaloi t'ju trajtojë, çfarë u bënë rregullat e kujdesit nga një ndihmës personal familjeve si ajo e Denise-s, dhe kur ligji i Miçiganit ju lejon të padisni personin që ju goditi.

Nis me pyetjen që më bëri Ray-i në telefon, dhe me përgjigjen që m'u desh njëmbëdhjetë faqe për ta shkruar.

Çfarë është no-fault?

AKTI I DYTË — SISTEMI QË ASKUSH NUK E SHPJEGOI

Kapitulli i Gjashtë

No-fault me fjalë të thjeshta

Ray ma bëri pyetjen në telefon, ditën e katërt, dhe unë i dhashë një përgjigje të keqe.

Thashë diçka për përfitimet e palës së parë, për përparësinë dhe për lëndimet që kalojnë prap, dhe e dëgjova si po heshte në atë mënyrë që heshtin njerëzit kur kanë vendosur të ndalojnë së kuptuari dhe thjesht presin që ti të mbarosh.

Ndaj u ndala dhe e nisa nga e para.

"Ray, harroji fjalët. Janë tri gjëra të veçanta. Preken me njëra-tjetrën, por nuk janë e njëjta kërkesë, dhe të gjithë i ngatërrojnë."

Ja ku janë.

Gjëja e parë: kush paguan për Denise-n

Për Denise-n, përgjigja ishte mbulimi PIP i policës që zbatohet për të.

Ky është korrigjimi i parë i fjalisë që përdorin të gjithë për sistemin no-fault të Michiganit. "*Paguan siguruesi juaj*" është shpesh e vërtetë, por nuk është rregulli ligjor në çdo rast. Në Michigan, përfitimet PIP paguhen pa marrë parasysh se kush e shkaktoi aksidentin, dhe ligjet përcaktojnë një radhë përparësie që vendos se cili sigurues është përgjegjës.

Për shumë njerëz, polica e zbatueshme është ajo që mbulon personin e dëmtuar, bashkëshortin, ose një të afërm që banon në të njëjtën shtëpi. Por ka përjashtime të rëndësishme. Automjetet në pronësi të punëdhënësit, motoçikletat, situatat me platformat e transportit, dhe personat pa mbulim familjar të zbatueshëm mund të ndjekin rregulla të ndryshme. Disa kërkesa caktohen përmes *Michigan Assigned Claims Plan*.

Pra, "**no-fault**" nuk do të thotë që askush nuk kishte faj. Dikush kaloi në të kuqe dhe të gjithë e dinë. Do të thotë se faji zakonisht ndahet nga pyetja e parë

për përfitimet PIP: cila policë, sipas rregullave të përparësisë së Miçiganit, duhet të paguajë përfitimet e lejueshme të palës së parë?

Miçigani e bëri atë shkëmbim në vitet 1970. Në vend që çdo person i dëmtuar të detyrohej të provonte fajin para se të merrte përfitimet bazë të aksidentit, PIP-i i paguan përfitimet e mbuluar pa marrë parasysh fajin. Në këmbim, Miçigani e kufizon se kur një person i dëmtuar mund të marrë dëmshpërblim joekonomik nga një shofer fajtor.

Ky është shkëmbimi themelor. Përfitime të palës së parë pa marrë parasysh fajin; rikuperim i kufizuar në gjyq për humbjet joekonomike.

Sipas PIP-it — në varësi të policës, datës së aksidentit, zgjedhjes së mbulimit dhe rregullave ligjore — përfitimet mund të përfshijnë:

- **Shpenzimet e lejueshme** për kujdes, shërim dhe rehabilitim të nevojshëm në mënyrë të arsyeshme, në varësi të kufirit mjekësor PIP të zbatueshëm dhe kufizimeve të tjera ligjore.

- **Humbjen e të ardhurave nga puna** që personi i dëmtuar do të kishte fituar gjatë tri viteve të para pas aksidentit, në varësi të rregullimeve ligjore dhe një maksimumi mujor që ndryshon me kalimin e kohës.

- **Shërbimet zëvendësuese**, zakonisht deri në 20 dollarë në ditë gjatë tri viteve të para, për shërbimet e zakonshme dhe të nevojshme shtëpiake që personi i dëmtuar nuk mund t'i kryejë më.

- **Shpenzimet e arsyeshme të transportit** që lidhen me trajtimin e nevojshëm, kur ato rikuperohen si shpenzim i lejueshëm.

- **Përfitimet për humbjen e mbijetuarve**, kur një person i dëmtuar vdes, në varësi të ligjit.

Shuma e saktë dhe paguesi mund të varen nga hollësi që nuk hyjnë në një kartë sigurimi. Prandaj "*Kush është siguruesi juaj?*" dhe "*Kush e paguan këtë kërkesë PIP?*" nuk janë gjithmonë e njëjta pyetje.

Gjëja e dytë: makina juaj

Krejtësisht e veçantë. Rregulla të tjera, para të tjera, kërkesë tjetër.

Nëse keni blerë mbulim për përplasje (*collision*), polica juaj zakonisht merret me dëmtimin e mbuluar të automjetit tuaj, në varësi të llojit të mbulimit dhe zbritjes që keni zgjedhur.

Miçigani ka gjithashtu një zgjidhje të kufizuar për dëmin material, të njohur si **mini-tort**. Për aksidentet e ndodhura pas 1 korrikut 2020, ligji lejon rikuperimin deri në 3.000 dollarë për dëmtimin e automjetit që nuk mbulohet nga sigurimi, në varësi të fajit krahasues dhe kërkesave ligjore. Nëse keni mbulim për përplasje, kjo mund të nënkuptojë rikuperimin e plotë ose të pjesshëm të zbritjes. Nëse nuk keni mbulim për përplasje, mini-tort-i mund të ndihmojë për dëmtimin e pasiguruar të automjetit, por kufiri ligjor mbetet në fuqi.

Kapitulli i Njëmbëdhjetë e trajton këtë. Për tani: **makina juaj dhe trupi juaj janë kërkesa të veçanta**. Mos supozoni se nënshkrimi i një deklarate heqjeje dorë për dëmin material nuk mund të prekë kurrë asgjë tjetër; lexojeni deklaratën dhe sigurohuni që të jetë e kufizuar vetëm te kërkesa për dëmin material që doni të mbyllni.

Gjēja e tretë: të padisësh personin që të goditi

Kjo është ajo që të gjithë e marrin si ngjarjen kryesore. Në Miçigan është një kërkesë civile e veçantë me rregullat e veta.

Për dëmshtëpërbliimin joekonomik, si dhimbja dhe vuajtja, ligji no-fault zakonisht kërkon vdekje, shëmtim serioz të përhershëm, ose **dëmtim serioz të një funksioni trupor**. "*Dëmtimi serioz*" është një test ligjor. Kapitulli i Dhjetë e shpjegon me saktësi.

Ligji i Miçiganit lejon gjithashtu kërkesa të caktuara ekonomike kundër një personi fajtor. Këto mund të përfshijnë shpenzime të lejueshme, humbje të ardhurash ose humbje të mbijetuarve që tejkalojnë kufizimet e zbatueshme PIP. Kjo u bë veçanërisht e rëndësishme kur Miçigani i lejoi shoferët të zgjidhnin mbulim mjekësor PIP të kufizuar.

Padia dhe kërkesa PIP, pra, u përgjigjen pyetjeve të ndryshme. PIP-i pyet se cilat përfitime të palës së parë janë të pagueshme dhe nga kush. Kërkesa civile pyet se çfarë mund t'i detyrohet një person fajtor sipas ligjit të Miçiganit.

Çfarë ndodhi në vitin 2019

Për dekada me radhë, Miçigani përgjithësisht kërkonte mbulim mjekësor PIP të pakufizuar. Reforma e vitit 2019 e ndryshoi sistemin në mënyrë dramatike për policat e lëshuara ose të rinovuara pas 1 korrikut 2020.

Reforma krijoi disa mundësi zgjedhjeje për mbulimin mjekësor PIP. Vendosi një tarifar për ofruesit mjekësorë. Kufizoi, për kërkesat pas reformës, numrin e orëve të kujdesit nga një ndihmës personal në shtëpi që një sigurues detyrohet ligjërisht të paguajë kur kujdesi ofrohet nga anëtarë të caktuar të familjes, të shtëpisë, ose nga kujdestarë me marrëdhënie sociale a biznesi të mëparshme. Ndryshoi gjithashtu kufijtë e përgjegjësisë për dëmtimin trupor dhe pjesë të tjera të sistemit.

Reforma kërkonte edhe ulje të primeve të lidhura me mbulimin mjekësor PIP gjatë periudhës ligjore. Kursimet ishin reale. I tillë ishte edhe transferimi i rrezikut.

Ja pjesa mbi të cilën dua të ndaleni, sepse është llogaria e ndershme dhe nuk do ta dëgjoni të formuluar kështu në shumicën e reklamave.

Një kufi më i ulët PIP mund ta ulë primin, në varësi të policës dhe faktorëve të vlerësimit. Nëse ndodh një aksident katastrofik, kufiri në fuqi mund të kthehet në një nga shifrat më vendimtare të gjithë kërkesës.

Kjo nuk është komplot. Është një zgjedhje politikash, e bërë publikisht, e zbatuar përmes formularëve që shumë konsumatorë ende nuk i kuptojnë plotësisht.

Një dallim i madh datash

Ka një dallim ligjor që ka rëndësi në gjithë Kapitujt e Tetë dhe të Nëntë.

Ndryshimet e vitit 2019 nuk i ulën thjesht të gjitha përfitimet për çdo person që ishte lënduar ndonjëherë në një aksident në Miçigan. Në çështjen *Andary v USAA Casualty Insurance Company*, Gjykata e Lartë e Miçiganit vendosi se kufizimet e ndryshuara në fjalë nuk mund t'i zvogëlonin me efekt prapaveprues të drejtat e fituara PIP që rridhnin nga aksidente dhe polica para reformës. Vendime të mëvonshme të botuara të gjykatës së apelit, përfshirë *Fremont Insurance Company v Lighthouse Outpatient Center*, e zbatuan ligjin e

rimbursimit para ndryshimeve për lëndimet e mbuluara të ndodhura para reformës.

Pra **data e aksidentit ka rëndësi**. Një person i lënduar rëndë para reformës mund të rregullohet nga rregulla thelbësisht të ndryshme nga një person i lënduar pas saj.

Fjala që shpjegon gjithë problemin e Ray-it

Kthehuni te tri gjërat.

Gjëja e parë — përfitimet mjekësore PIP të disponueshme për kujdesin e Denise-s — kontrollohej nga polica dhe nga rregullat ligjore që zbatoheshin për të, përfshirë kufirin mjekësor PIP të zgjedhur para aksidentit.

Gjëja e tretë — kërkesa civile kundër kompanisë së transportit — rregullohej nga faji, dëmet, mundësia e arkëtimit, dhe sigurimi i përgjegjësisë e pasuritë në dispozicion nga pala tjetër.

Kompania e transportit mund të kishte njëqind për qind fajin dhe kjo **nuk** do ta rriste kufirin mjekësor PIP të Denise-s.

Pra ditën e katërt, me gruan e tij në një shtrat reanimacioni, shifra që kishte rëndësi menjëherë ishte kufiri PIP i policës së zbatueshme.

Pesëdhjetë mijë dollarë.

Kërkesa civile pati rëndësi më vonë. Pati shumë rëndësi. Por dëmshpërblimi civil më vonë nuk është e njëjta gjë me pasjen e mbulimit mjekësor PIP në dispozicion ndërsa merren vendimet për trajtimin.

Mbulimi mund të përcaktojë se çfarë financimi është i disponueshëm gjatë dritares së shërimit. Një padi mund të sjellë dëmshpërblim më vonë. Këto janë funksione të ndryshme, dhe asnjë aftësi juridike nuk e kthen njërin në tjetrën.

Gjë që na çon te vetë shifra, dhe te ato pak minuta gjatë të cilave shumica e shoferëve në Miçigan e zgjedhin atë.

Kapitulli i Shtatë

Zgjedhja që bëtë pa e ditur

Nëse lexoni vetëm një kapitull nga ky libër, lexoni këtë.

Pastaj bëni atë që thuhet në fund të tij, sonje, para se të flini.

Menuja

Miçigani aktualisht u jep shoferëve **gjashtë mundësi zgjedhjeje** për mbulimin mjekësor PIP. Emërtimet kanë rëndësi, sepse tri nga të gjashtat varen nga kushte pranueshmërie.

- **Mbulim mjekësor PIP i pakufizuar.**

- **500.000 dollarë** për person, për aksident.

- **250.000 dollarë** për person, për aksident.

- **250.000 dollarë për person, për aksident, me përjashtime nga mbulimi mjekësor PIP për personat që i plotësojnë kushtet.** Një i siguruar i emëruar që përjashtohet duhet të ketë *qualified health coverage* — mbulim shëndetësor të kualifikuar — që nuk është Medicare; një bashkëshort ose i afërm që banon në të njëjtën shtëpi dhe që përjashtohet duhet të ketë mbulim shëndetësor të kualifikuar. Një person i përjashtuar **nuk ka fare mbulim mjekësor PIP** sipas asaj police.

- **50.000 dollarë** për person, për aksident. Kjo mundësi është e disponueshme vetëm kur aplikanti ose i siguruari i emëruar është i regjistruar në Medicaid, **dhe** kur bashkëshorti dhe **të gjithë** të afërmit që banojnë në të njëjtën shtëpi ose kanë mbulim shëndetësor të kualifikuar, ose janë të regjistruar në Medicaid, ose kanë mbulim mjekësor PIP sipas një police tjetër automobilistike të Miçiganit.

- **Asnjë mbulim mjekësor PIP** — heqja dorë përmes Medicare-it. Kjo mundësi është e disponueshme kur aplikanti ose i siguruari i emëruar ka Medicare Pjesën A dhe Pjesën B, ose një plan Medicare Advantage sipas

formularëve aktualë të DIFS-it, **dhe** kur bashkëshorti dhe **të gjithë** të afërmit që banojnë në të njëjtën shtëpi ose kanë mbulim shëndetësor të kualifikuar, ose kanë mbulim mjekësor PIP sipas një police tjetër automobilistike të Miçiganit.

Formulari i zgjedhjes i miratuar nga shteti i shpjegon hollësitë. **Lexojeni.** Mos zgjidhni duke parë vetëm kolonën e primit.

Dhe kuptoni se çfarë do të thonë shifrat: ato janë **kufij të përfitimeve mjekësore PIP për person, për aksident.** Nuk janë vlerësime se sa kushton një lëndim i rëndë.

Çfarë blejnë në të vërtetë ato shifra

Një dëmtim i rëndë traumatik i trurit mund të përfshijë kujdes urgjent, operacion, shtrim në spital, rehabilitim me shtrim, terapi ambulatorë, kujdes në shtëpi, pajisje, dhe vite të tëra ndjekjeje mjekësore. Një lëndim i shtyllës kurrizore mund të përfshijë imazheri, injeksione, operacion, rehabilitim, kujdes nga një ndihmës personal, dhe trajtim në të ardhmen.

Ato kosto ndryshojnë jashtëzakonisht shumë. Poenta nuk është se çdo rast i rëndë do të kushtojë një shifër të caktuar. Poenta është se një traumë e madhe mund ta konsumojë shpejt një përfitim të kufizuar mjekësor PIP.

Historia e Denise-s përdor një kufi PIP prej 50.000 dollarësh pikërisht për këtë arsye — dhe vini re **si** u bë ajo e pranueshme për të. Ajo nuk kërkoi vetë fundin e menisë. Ajo humbi mbulimin shëndetësor nga punëdhënësi, u regjistrua në Medicaid, dhe kufiri më i ulët në Miçigan iu bë i disponueshëm pikërisht në çastin kur familja e saj kishte më pak mundësi ta përballonte përdorimin e tij. Një kufi që tingëllon i madh në një kuzhinë mund të ndihet shumë i vogël në një sallë reanimacioni.

Shumë aksidente nuk e shterojnë një kufi të konsiderueshëm mjekësor. Rreziku praktik i një kufiri më të ulët bëhet më i dukshëm kur një lëndim kërkon kujdes të shtrenjtë ose afatgjatë.

Kurthi nën kurth

Ju **nuk mund** t'i vlerësoni Opsionet 4, 5 ose 6 pa kuptuar mbulimin shëndetësor që ju bën të pranueshëm për to.

"Qualified health coverage" — mbulimi shëndetësor i kualifikuar — është term ligjor, jo sinonim i shprehjes *"kam një kartë sigurimi shëndetësor."* Sipas ligjit aktual të Miçiganit dhe udhëzimeve të DIFS-it, plani shëndetësor duhet t'i plotësojë kërkesa të caktuara, përfshirë rregullat nëse ai përjashton ose kufizon lëndimet nga automjetet, dhe një prag zbritjeje që mund të ndryshojë me kalimin e kohës. Medicare-i trajtohet veçmas brenda opsioneve PIP.

Këtu shkojnë keq tri gjëra.

Një: mbulimi shëndetësor nuk është e njëjta gjë me mbulimin mjekësor PIP. Planet shëndetësore mund të kenë rrjete, zbritje, kontrole përdorimi, përjashtime përfitimesh, dhe kategori kujdesi që nuk i mbulojnë fare. Disa shërbime të disponueshme sipas PIP-it mund të mos mbulohen në të njëjtën mënyrë nga një plan shëndetësor.

Dy: pranueshmëria duhet të jetë ende e vërtetë kur rinovohet policia. Për Opsionet PIP 4, 5 dhe 6, DIFS-i aktualisht kërkon që siguruesi ose agjenti të mbledhë formularin e nënshkruar të zgjedhjes PIP dhe provën e mbulimit kualifikues shëndetësor, Medicaid ose Medicare **në çdo rinovim.** Mos supozoni se zgjedhja funksionon vetvetiu nëse ndryshon puna juaj, plani shëndetësor, statusi i Medicare-it ose përbërja e shtëpisë.

Tre: zgjedhja juaj mund të prekë njerëz të tjerë. Kufiri PIP i zgjedhur zakonisht zbatohet për të siguruarin e emëruar, bashkëshortin dhe të afërmit që banojnë në të njëjtën shtëpi dhe që mbulohen nga policia, në varësi të përjashtimeve ligjore dhe rregullave të përparësisë. *"Dikush që banon në shtëpi"* nuk është përkufizimi ligjor; kanë rëndësi marrëdhënia, vendbanimi, mbulimi, përjashtimet dhe përparësia.

Nëse një person i përjashtuar e humb mbulimin shëndetësor të kualifikuar, mund të zbatohen rregulla të veçanta ligjore kalimtare. Ky është lloji i ngjarjes që i raportohet siguruesit të automjetit **menjëherë**, jo në rishikimin e ardhshëm vjetor.

Shtojca e policës për kujdesin nga ndihmësi personal

Nëse zgjidhni një kufi të kufizuar mjekësor PIP sipas MCL 500.3107c — 50.000, 250.000 ose 500.000 dollarë — siguruesi **duhet t'ju ofrojë një shtojcë**

të policës që siguron **mbulim shtesë për kujdesin nga ndihmësi personal** — pra mbulim **mbi** kufirin përkatës mjekësor PIP. Sipas opsionit të 250.000 dollarëve me përjashtime, ai mbulim shtesë për kujdesin nga ndihmësi personal ka rëndësi vetëm për personat që nuk janë të përjashtuar nga mbulimi mjekësor PIP.

Kërkojeni ofertën. Pyetni se çfarë mbulon shtojca. Pyetni si funksionojnë orët, tarifafat, përjashtimet dhe maksimumet sipas policës konkrete.

Ky është pikërisht ai lloj zëri që konsumatori nuk di ta pyesë derisa vjen dita kur ka rëndësi.

Çfarë kursyet në të vërtetë

Diferenca e primit midis PIP-it të pakufizuar dhe një kufiri më të ulët ndryshon sipas kompanisë, shoferit, vendndodhjes, automjetit dhe faktorëve të tjerë të vlerësimit.

Merrni shifrën tuaj. Telefonojini agjentit dhe kërkonin një ofertë për secilin nivel. Pastaj pyetni se nga çfarë po hiqni dorë në secilin hap.

Nuk kam ndërmend t'ju them se çfarë të blini. Nuk i di financat tuaja, as mbulimin tuaj shëndetësor, as përbërjen e shtëpisë suaj. Ka familje për të cilat një diferencë primi ka rëndësi, dhe të mbetesh krejt pa sigurim është më keq sesa të bësh një zgjedhje të kujdesshme me kufi më të ulët.

Ajo që po ju them është: **merreni vendimin me vetëdije.**

Mbulimet e tjera në po atë faqe

Ndërsa e keni hapur faqen e deklaratave, kanë rëndësi edhe katër rreshta të tjerë.

Përgjegjësia për dëmtim trupor. Kjo ju mbron kur ligji i Miçiganit ju bën përgjegjës për lëndim ose vdekje të shkaktuar nga përdorimi i automjetit tuaj. Për policat që u nënshtrohen ligjit pas reformës, kufijtë standardë për dëmtimin trupor janë **250.000 dollarë për person dhe 500.000 dollarë për aksident**, përveç rastit kur i siguruari i emëruar bën një zgjedhje të vlefshme për kufij më të ulët. Miçigani lejon një zgjedhje deri në 50.000 dollarë për person dhe 100.000 dollarë për aksident. Nëse keni pasuri të konsiderueshme, pyetni nëse

kufijtë tuaj dhe ndonjë mbulim ombrellë janë të mjaftueshëm për atë që zotëroni.

Mbulimi për shoferët e pasiguruar dhe të nënsiguruar — UM/UM.

Miçigani **nuk** e kërkon këtë mbulim. Është kontraktual, dhe teksti i policës ka rëndësi jashtëzakonisht të madhe. Kapitulli i Njëmbëdhjetë shpjegon pse.

Mbulimi për përplasje (*collision*). Ky është mbulimi që zakonisht paguan për dëmtimin e automjetit tuaj nga aksidenti, në varësi të llojit të mbulimit dhe zbritjes që keni blerë.

Përgjegjësia e kufizuar për dëmin material — shpesh e quajtur mbulim *mini-tort*. Siguruesit zakonisht ofrojnë mbulim për përgjegjësinë ligjore mini-tort që mund t'i detyroheni një shoferi tjetër. Pyetni nëse polica juaj e përfshin dhe me çfarë kufiri.

Sonte

Bëjeni tani, jo më vonë.

1. Gjeni faqen e deklaratave. Kërkoni "*Declarations*," "*Policy Summary*," ose shprehje të ngjashme në aplikacionin ose faqen e siguruesit tuaj.
2. Shkruani katër gjëra: zgjedhjen tuaj mjekësore PIP, kufijtë e përgjegjësisë për dëmtim trupor, kufijtë UM/UM ose "*asnjë*," dhe llojin e mbulimit për përplasje bashkë me zbritjen.
3. Nëse keni zgjedhur Opsionin PIP 4, 5 ose 6, identifikoni mbulimin shëndetësor, Medicaid ose Medicare që e bëri të mundur atë zgjedhje, dhe **konfirmoni se pranueshmëria ekziston ende në këtë rinovim.**
4. Nxirrni materialet e planit tuaj shëndetësor dhe kërkoni fjalët "*motor vehicle*," "*automobile*" dhe "*auto*." Mos u mbështetni vetëm te karta. Nëse po mbështeteni te mbulimi shëndetësor për një zgjedhje PIP, kërkoni planit ose administratorit të përfitimeve që t'juaj konfirmojë **me shkrim** nëse ai kualifikohet sipas rregullave aktuale të Miçiganit.
5. Kërkoni oferta për çdo nivel PIP, për shtojcën e policës për kujdesin nga ndihmësi personal, dhe për kufij më të lartë UM/UM. Merrni diferencën e vërtetë në dollarë.

6. Kontrolloni njerëzit në shtëpinë tuaj. Një bashkëshort ose një i afërm që banon aty mund të preket nga zgjedhja juaj, por rezultati i saktë varet nga rregullat ligjore dhe nga policat brenda shtëpisë. Sigurohuni që të gjithë ta kuptojnë se çfarë është vërtet në fuqi.

Denise Kowalczyk pati paralajmërim në abstrakt dhe asnjë mënyrë për ta ndier se çfarë do të thoshte ajo shifër.

Ju e keni këtë faqe.

Shkoni ta shihni.

Kapitulli i Tetë

Pse ofruesi juaj ndaloi t'ju trajtojë

Letra vjen mbi një letër zyrtare të zakonshme dhe është vetëm dy paragrafë e gjatë.

Na vjen keq t'ju njoftojmë se duke filluar nga [data], institucioni ynë nuk do të jetë më në gjendje të pranojë pacientë kujdesi i të cilëve financohet përmes sigurimit automobilistik no-fault të Miçiganit.

Njerëzit m'i sjellin këto letra të bindur se kanë bërë ndonjë gabim. Pyesin nëse çështja e tyre është refuzuar, nëse po ndëshkohen sepse morën avokat, nëse kompania e sigurimeve i telefonoi klinikës.

Ndonjëherë shpjegimi është thjesht financiar: ofruesi ka vendosur se nuk mund të vazhdojë të trajtojë sipas rregullave të rimbursimit që zbatohen për atë kërkesë.

Çfarë bëri tarifari

Reforma e vitit 2019 shtoi një tarifar të detajuar për ofruesit mjekësorë në MCL 500.3157, i cili hyri në fuqi për trajtimet e kryera **pas 1 korrikut 2021**.

Për ofruesit dhe shërbimet e zakonshme për të cilat Medicare-i ka një shumë të pagueshme, tavani ligjor aktual pas 1 korrikut 2023 është përgjithësisht **190 për qind** e shumës së pagueshme nga Medicare-i. Ligji përmban përqindje më të larta për kategori të përcaktuara ofruesish dhe për disa shërbime traume.

Nëse Medicare-i **nuk** ka shumë të pagueshme për atë shërbim, llogaritja ndryshon. Për një ofrues të zakonshëm që i nënshtrohet rregullit të përgjithshëm, tavani pas 1 korrikut 2023 nis nga **52,5 për qind** e shumës së listës së çmimeve të ofruesit (*charge description master*) të datës 1 janar 2019, ose e tarifës mesatare të tij të asaj date nëse nuk kishte një listë të tillë. Ajo shumë historike pastaj i nënshtrohet një rregullimi vjetor sipas indeksit të çmimeve të

konsumit për kujdesin mjekësor. Kategori të tjera të përcaktuara ofruesish marrin përqindje të tjera ligjore.

Për datat e shërbimit nga 2 korriku 2026 deri më 1 korrik 2027, DIFS-i ka shpallur një rregullim kumulativ prej **16,38 për qind** ndaj shumave përkatëse të 1 janarit 2019 sipas llogaritjes ligjore për rastet jo-Medicare. Ajo shifër do të ndryshojë përsëri. **Struktura ka më shumë rëndësi sesa mbajtja mend e përqindjes.**

Prandaj një fjali si "*no-fault-i paguan rreth gjysmën*" është shumë e thjeshtë për të qenë e saktë ligjërisht. Përgjigjja varet nga shërbimi, nga fakti nëse Medicare-i ka një shumë të pagueshme, nga kategoria e ofruesit, nga data e shërbimit, dhe nga rregullimi ligjor i zbatueshëm.

Rregulli i kujdesit në shtëpi ndryshoi sërish

Ja një shembull i mirë pse tarifarën nuk duhet ta reduktoni kurrë në një slogan.

Për disa vjet, shërbimet e ndihmës shëndetësor në shtëpi dhe të infermierisë së specializuar shpesh trajtoheshin në gjyq si shërbime për të cilat Medicare-i nuk kishte shumë të pagueshme. Në vitin 2025, vendimi i botuar i Gjykatës së Apelit në çështjen *West Michigan Home Care Services, Inc v Meemic Insurance Company* vendosi se Medicare-i **ka** një shumë të pagueshme për kujdesin nga ndihmësi shëndetësor në shtëpi dhe për infermierinë e specializuar, prandaj tavani i bazuar te Medicare-i në MCL 500.3157(2) zbatohet për ato shërbime. DIFS-i nxori Buletinin 2026-15 për ta zbatuar atë vendim në procesin e tij të rishikimit të përdorimit.

Kjo nuk do të thotë se çdo formë e kujdesit nga ndihmësi personal trajtohet tani njësoj. Do të thotë se **analiza e rimbursimit varet nga shërbimi konkret**. Pyetni se cilën pjesë të ligjit po zbaton siguruesi dhe pse.

Përrjashtimi para reformës ka rëndësi

Tani vjen dallimi nga Kapitulli i Gjashtë, dhe këtu kërkohet një datë e saktë, jo shprehja e përgjithshme "*para reformës*."

Data ndarëse është **11 qershori 2019**, dita kur hynë në fuqi ndryshimet e ligjit no-fault.

Në çështjen *Andary v USAA Casualty Insurance Company*, Gjykata e Lartë e Miçiganit vendosi se kufizimet e reja në MCL 500.3157(7) dhe (10) — kufizimi i rimbursimit jo-Medicare dhe kufizimi i kujdesit nga ndihmësi personal në shtëpi — nuk zbatohen për personat e siguruar që janë lënduar ndërsa mbuloheshin nga polica të lëshuara **para 11 qershorit 2019**.

Në vitin 2025, vendimi i botuar i Gjykatës së Apelit në çështjen *Fremont Insurance Company v Lighthouse Outpatient Center* e zgjeroi këtë arsyetim përtej dy nënseksioneve të mësipërme, duke vendosur se regjimi i mëparshëm i rimbursimit "*i arsyeshem dhe i zakonshem*" zbatohet për trajtimin e personave të lënduar në aksidente automobilistike të ndodhura **para 11 qershorit 2019**. Vetë DIFS-i tani e përshkruan *Fremont*-in si zbatim të arsyetimit të *Andary*-t ndaj **të gjithë** MCL 500.3157.

Pra, nëse lëndimi ka ndodhur para 11 qershorit 2019, **mos supozoni** se tarifari aktual ose kufizimi prej 56 orësh për kujdesin familjar e rregullon automatikisht kërkesën. Kanë rëndësi data e aksidentit dhe data e policës.

Versioni i ndershem

Është e mundur të besosh dy gjëra në të njëjtën kohë.

Para reformës, tarifat mjekësore no-fault në Miçigan në disa sektorë ishin shumë më të larta se ato që planet shëndetësore ose Medicare-i paguanin për shërbime të krahasueshme. Kontrolli i kostove ishte një objektiv i ligjshëm i legjislaturës.

Është gjithashtu e vërtetë se rreth sistemit të mëparshëm no-fault të Miçiganit ishte rritur një infrastrukturë e specializuar rehabilitimi dhe kujdesi afatgjatë. Kur ndryshuan rregullat e rimbursimit, disa ofrues i reduktuan shërbimet, u larguan nga tregu no-fault, ose u mbyllën. Ndikimi ka qenë veçanërisht i rëndë për njerëzit që kanë nevojë për kujdes të specializuar dhe afatgjatë.

Primet dhe ekonomia e ofruesve janë reale. Të tillë janë edhe pacientët.

Çfarë do të thotë kjo për ju, praktikisht

Prisni ta dëgjoni shprehjen **"ne nuk pranojmë no-fault."* Mund të mos ketë asnjë lidhje me meritat e çështjes suaj.

Merreni refuzimin me shkrim. Një email mjafton. Ju nuk po fabrikoni prova; po dokumentoni pse kujdesi i rekomanduar nuk ndodhi.

Merrini referimet me shkrim, me emër. Kur një mjek rekomandon një program ose lloj terapie të caktuar, kërkoni që rekomandimi dhe arsyeja mjekësore të shënohen në kartelë.

Pyetni nëse mund të faturohet një pagues tjetër. Në varësi të mbulimit tuaj shëndetësor, gjuhës së koordinimit, kontratave të ofruesit dhe shërbimit konkret, sigurimi shëndetësor ose një pagues tjetër mund të ketë një rol. Mos supozoni. Kërkojini ofruesit dhe siguruesit ta shpjegojnë rrugën e faturimit me shkrim.

Pyetni para se të nënshkruani një barrë ose një *letër mbrojtjeje* (*letter of protection*). Disa ofrues pranojnë ta shtyjnë arkëtimin kundrejt një dëmshpërblimi të mundshëm në gjyq. Kjo mund ta ndihmojë pacientin të marrë kujdes, por mund të krijojë gjithashtu një detyrim të konsiderueshëm shlyerjeje në momentin e marrëveshjes. Kuptoni shumën, normën dhe kushtet para se të nënshkruani.

Mos krijoni një boshllëk trajtimi të pashpjeguar për shkak të një mosmarrëveshjeje faturimi. Nëse kujdesi vonohet sepse një ofrues refuzon no-fault-in, sepse siguruesi e kundërshton pagesën, ose sepse nuk gjeni dot ofrues, dokumentoni çdo përpjekje. Datat. Emrat. Telefonatat. Emaillet. Listat e referimeve. Refuzimet.

Kartela duhet të tregojë se kujdesi u rekomandua dhe se ju u përpoqët ta merrnit.

Çfarë do të thoshte kjo për Denise-n

Në historinë e saj, programi rezidencial për dëmtime të trurit që i ishte rekomanduar Denise-s nuk ishte menjëherë i disponueshëm përmes rrugës së financimit që priste familja e saj. Programe të tjera kishin probleme me kapacitetin ose me pagesën.

Kujdesi u vonua.

Pika ligjore nuk është se çdo vonesë prodhon të njëjtin rezultat mjekësor. Dëmtimi i trurit është individual, dhe prognoza u takon profesionistëve të kualifikuar që e trajtojnë pacientin. Pika është më e thjeshtë: kur rehabilitimi i rekomanduar mjekësisht vonohet për shkak të problemeve me mbulimin ose me aksesin, ruani referimin, arsyen e vonesës, dhe çdo përpjekje të bërë për të gjetur një alternativë.

Një marrëveshje e mëvonshme nuk mund ta rikrijojë një trajtim që duhej të ishte vlerësuar më herët.

Argumenti që ia vlen të kuptohet

Do të dëgjoni se reforma i uli primet. Do të dëgjoni se reforma e dëmtoi aksesin te shërbimet e kujdesit katastrofik. Ato pohime përshkruajnë pjesë të ndryshme të të njëjtit sistem.

Për konsumatorin, mësimi praktik është i thjeshtë.

Njihni kufirin tuaj PIP. Njihni se çfarë bën në të vërtetë mbulimi juaj shëndetësor. Dijeni nëse një ofrues po e refuzon kërkesën për shkak të rimbursimit. Dhe nëse aksidenti ka ndodhur para 11 qershorit 2019, mos lejoni askënd t' i zbatojë rregullat e pas reformës mbi dosjen pa kontrolluar më parë *Andary-n*, *Fremont-in* dhe policën.

Vijon: çfarë ndodh kur personi që ofron kujdesin është burri juaj.

Kapitulli i Nëntë

Pesëdhjetë e gjashtë orë

Një javë ka njëqind e gjashtëdhjetë e tetë orë.

Një person me dëmtim të rëndë të trurit mund të ketë nevojë për mbikëqyrje në të gjitha ato orë. Jo kujdes fizik çdo minutë — **mbikëqyrje**. Dikush i pranishëm kur ajo ngrihet në këmbë, merr ilaçet, gatuan, endet, bie, ose hutohet.

Për kërkesat pas reformës, Miçigani vendos një kufi të caktuar mbi atë që një sigurues automobilistik detyrohet ligjërisht të paguajë për një pjesë të kujdesit nga ndihmësi personal të ofruar në shtëpi.

Shprehja e shkurtër është *pesëdhjetë e gjashtë orë*.

Rregulli, me saktësi

MCL 500.3157(10) thotë se, për kujdesin nga ndihmësi personal të kryer në shtëpinë e personit të dëmtuar, siguruesi detyrohet të paguajë vetëm deri në kufirin javor prej 56 orësh, të marrë nga *Worker's Disability Compensation Act*, kur kujdesi ofrohet drejtpërdrejt ose tërthorazi nga cilido prej **tri kategorive** të personave:

- Një person i afërm i personit të dëmtuar.
- Një person që banon në shtëpinë e personit të dëmtuar.
- Një person që kishte një marrëdhënie biznesi ose shoqërore me personin e dëmtuar **para** lëndimit.

Kategoria e tretë ka rëndësi. Rregulli është më i gjerë se "*kujdesi familjar*." Një mik ose një bashkëpunëtor biznesi i mëparshëm mund të bjerë brenda tij.

Ligji lejon gjithashtu shprehimisht që siguruesi të kontraktojë për të paguar **më shumë** se pesëdhjetë e gjashtë orë.

Ajo që rregulli **nuk** thotë është po aq e rëndësishme.

Nuk e zvogëlon nevojën mjekësore. Nëse një mjek përshkruan në mënyrë të besueshme mbikëqyrje njëzet e katër orëshe, nevoja e pacientit nuk bëhet tetë orë në ditë për shkak të një ligji sigurimesh.

Nuk do të thotë se çdo kujdes përtej pesëdhjetë e gjashtë orëve ligjërish nuk ekziston. Kujdesi i ofruar nga persona jashtë tri kategorive ligjore nuk i nënshtrohet kufizimit prej 56 orësh të nënseksionit (10) — megjithëse mund të zbatohen ende nevoja mjekësore, rregullat e tarifarit, çështjet e licencimit, dispozitat e policës dhe mbrojtje të tjera.

Dhe nuk është automatikisht rregulli për lëndimet para reformës.

Andary-ja vendosi se kufizimi i ri nuk mund t'i zvogëlonte me efekt prapaveprues përfitimet e fituara për paditësit para reformës që ishin përpara Gjykatës. Data e aksidentit dhe data e policës kanë rëndësi.

Si e mori vesh Ray-i

Denise erdhi në shtëpi duke pasur nevojë për ndihmë me larjen, me ilaçet, me zhvendosjet, me ecësen, dhe për mbikëqyrje sigurie.

Ray-i e uli punën sepse ai ishte personi që ndodhej aty.

Kujdesi nga ndihmësi personal ishte i përshkruar nga mjeku. Ai mbajti ditarë që tregonin dukshëm më shumë se pesëdhjetë e gjashtë orë në javë kujdes dhe mbikëqyrje faktike.

Siguruesi pagoi shumën e pas reformës që pretendonte se kërkohej ligjërish për kujdesin e ofruar nga familja, dhe e drejtoi familjen drejt ofruesve të jashtëm për orët shtesë. Familja u telefonoi agjencive. Disa nuk e pranuan kërkesën. Disa nuk kishin vende. Disa nuk mund t'i mbulonin orët me personel.

Ndaj Ray-i vazhdoi ta bënte punën vetë.

Aty është pikërisht momenti kur ligji kthehet në problem familjar dhe pushon së qeni një rresht në Kodin e Sigurimeve.

Çfarë të bëni që nga dita e parë

Nëse dikush në shtëpi do të ofrojë kujdes si ndihmës personal, filloni dokumentimin që ditën e parë.

Merrni një recetë të posaçme. "*Kujdes në shtëpi*" nuk është e njëjta gjë me një urdhër mjekësor që përshkruan orët, detyrat, mbikëqyrjen, rreziqet e sigurisë, dhe arsyen pse kujdesi është i nevojshëm.

Mbani një ditar të njëkohshëm. Data, ora e fillimit dhe e mbarimit, detyrat, mbikëqyrja, ilaçet, larja, higjiena, zhvendosjet, ushqimet, sjellja, ndërhyrjet e sigurisë. Shënoni atë që u bë vërtet. **Mos i fryni orët** dhe mos e kopjoni shënimin e djeshëm sepse është më lehtë.

Dokumentoni përpjekjet për të siguruar kujdes nga jashtë. Nëse pacienti ka nevojë për më shumë kujdes sesa siguruesi është i gatshëm t'i paguajë një kujdestari që bie brenda rregullit të 56 orëve, ruani çdo telefonatë drejtuar agjencive dhe çdo përgjigje. Ajo provë mund të ketë rëndësi kur kundërshtohet alternativa praktike.

Trajtojeni herët çështjen e tarifës. Tarifat e kujdesit nga ndihmësi personal familjar ose shtëpiak nuk janë automatikisht të njëjta me tarifën e faturimit me pakicë të një agjencie. Sipas ligjit të Miçiganit, shuma e kërkuar duhet të jetë e mbështetshme si një **tarifë e arsyeshme** për kujdes të kompensueshëm që është kryer vërtet. Vendoseni marrëveshjen me shkrim dhe ruani provat se cilat shërbime u ofruan.

Ruani të dhënat e punësimit të kujdestarit — por kuptoni pse. Nëse një bashkëshort ose një anëtar i familjes e lë punën për të ofruar kujdes, të ardhurat e humbura të vetë kujdestarit **nuk** janë një përfitim i veçantë PIP për humbje të ardhurash sipas MCL 500.3107(1)(b). Humbja e të ardhurave sipas PIP-it kompenzon të ardhurat që do të kishte fituar **personi i dëmtuar**. Fitimet e mëparshme të kujdestarit mund të jenë ende të rëndësishme për faktet, për koston praktike të kujdesit, ose për dëme të tjera në varësi të kërkesës — por mos i etiketoni si humbje pagash PIP e kujdestarit.

Merrni me shkrim çdo qëndrim mbi mbulimin dhe çdo refuzim. Një shpjegim me shkrim ju tregon se cili ligj, cila dispozitë police, cila tarifë ose cila çështje mjekësore po kundërshtohet në të vërtetë.

Pjesa që duhet ta them hapur

Personi që i bën orët e papaguara mund të kthehet në viktimën e dytë të aksidentit.

Kujdestarët humbin gjumin, punën, rutinat, miqësitë, dhe ndonjëherë vetë shëndetin, sepse çdo ditë kthehet në një turn emergjence pa orar mbarimi.

Nëse ju jeni kujdestari, përdorni kujdesin e autorizuar të pushimit (*respite care*) nëse është i disponueshëm. Tregojini mjekut tuaj se cilat janë përgjegjësitë tuaja të përditshme. Pranoni ndihmë nga familja, nga kisha, nga fqinjët ose nga miqtë kur është e sigurt dhe e përshtatshme.

Kjo nuk është rregull PIP. Është ajo që kam parë t'u ndodhë familjeve për dekada me radhë.

Ku qëndron kjo brenda çështjes

Mosmarrëveshjet për kujdesin nga ndihmësi personal janë shpesh mosmarrëveshje dokumentimi: nëse kujdesi ishte i përshkruar, nëse u ofrua vërtet, kush e ofroi, sa orë u kryen, cila tarifë është e arsyeshme, dhe nëse kishte kujdes tjetër me pagesë në dispozicion.

Të dhënat e njëkohshme e forcojnë ndjeshëm aftësinë për t'iu përgjigjur atyre pyetjeve. Të dhënat e rindërtuara muaj më vonë krijojnë beteja besueshmërie që mund të shmangeshin, edhe kur kujdesi ishte krejtësisht real.

Puna kryhet sidoqoftë.

Shkruajeni.

Vijon: pyetja që të gjithë e bëjnë të parën, dhe së cilës Miçigani i përgjigjet e fundit. A mund ta padis personin që ma bëri këtë?

Kapitulli i Dhjetë

Kur mund të padisni, dhe kur jo

Të gjithë e bëjnë këtë pyetje në takimin e parë. Zakonisht në dhjetë minutat e para.

A mund ta padis?

Në Miçigan përgjigja varet nga lloji i dëmshpërblimit që kërkon, nga fakti nëse një person tjetër ishte ligjërisht fajtor, dhe nëse ligji no-fault e lejon atë rikuperim të veçantë në gjyq.

Pragu

Për të marrë **dëmshpërblim joekonomik** — dhimbje, vuajtje, paaftësi, humbje të jetës normale — nga një person fajtor, në lidhje me pronësinë, mirëmbajtjen ose përdorimin e një automjeti, Miçigani përgjithësisht kërkon njërën nga tri gjërat:

- Vdekje.
- Shëmtim serioz të përhershëm.
- **Dëmtim serioz të një funksioni trupor.**

Kategoria e tretë është ajo që prodhon më shumë gjyqe.

Ligji e përkufizon *dëmtimin serioz të një funksioni trupor* me **tri elemente**.

Elementi i parë — një dëmtim i shfaqur në mënyrë objektive. Ligji i Miçiganit e përkufizon këtë si një dëmtim që mund të vërehet ose të perceptohet nga simptoma ose gjendje faktike prej dikujt tjetër përveç personit të dëmtuar. Një MRI, një humbje e matur e lëvizshmërisë, dobësi, gjetje neurologjike, një operacion ose prova të tjera objektive mund të jenë dëshmi e fuqishme — por ligji **nuk** e bën të detyrueshëm një test ose një imazh të caktuar në çdo rast.

Elementi i dytë — dëmtimi duhet të prekë një funksion të rëndësishëm trupor. Ligji pyet nëse ai funksion ka vlerë, rëndësi ose peshë të madhe **për personin e dëmtuar**. Kjo është specifike për personin, jo një listë e ngurtë.

Elementi i tretë — dëmtimi duhet ta prekë aftësinë e përgjithshme të personit për të bërë jetën e tij normale. Ligji pyet nëse dëmtimi ndikon mbi një pjesë të aftësisë së personit për të jetuar në mënyrën e tij normale të jetesës. Krahasoni zakonisht bëhet midis jetës së personit **para** dhe **pas** ngjarjes. Dëmtimi nuk ka pse ta shkatërrojë tërë jetën, dhe përkufizimi ligjor nuk përmban asnjë kohëzgjatje minimale.

Standardi ligjor është më i saktë se *"MRI-ja e provon prapun"* ose *"dhimbja nuk numërohet kurrë."* Shfaqja objektive dhe ndikimi mbi jetën normale janë çështje faktike dhe ligjore që duhen provuar nga i gjithë dokumentacioni.

Pse Kapitulli i Pestë ende ka rëndësi

Pragu nuk krijohet nga një kartelë e përsosur e sallës së urgjencës. Por të dhënat e njëkohshme kanë rëndësi, sepse ndihmojnë të vërtetohet **cilat** simptoma dhe probleme funksionale u shfaqën pas aksidentit, **kur** u shfaqën, dhe **si** ndryshuan.

Një gjendje e dokumentuar me vonesë mund të jetë ende e lidhur me aksidentin. Thjesht i jep mbrojtjes më shumë hapësirë për të argumentuar një shkak tjetër.

Raportimi i hershëm dhe i saktë, bashkë me ndjekjen e vazhdueshme, e zvogëlon atë hapësirë.

I njëjti lëndim. I njëjti aksident. Dosje të ndryshme.

Elementi i tretë fitohet me hollësi të zakonshme

Elementi i tretë ka të bëjë me jetën, jo me mbiemrat.

Kam stërvitur ekipin e djalit tim për gjashtë vjet dhe e ndalova pas aksidentit.

>

Nuk fle dot mbi krabun e majtë, ndaj nuk e kaloj më natën pa u zgjuar, siç e kaloja më parë.

>

Dikur bëja unë pazarin. Tani e bën vajza ime.

>

Nuk e kthej dot kokën aq sa duhet për të dalë me prapavajtje nga oborri im, siç bëja dikur.

Këto janë fakte që një jurist mund t'i përfytyrojë. Ato tregojnë **ndryshim**.

Mbani një listë me data të veprimtarive të zakonshme që ndryshuan, u ndalën, ose duhej të modifikoheshin. **Mos ekzagjeroni**. Përfshini edhe gjërat që ende arrini t'i bëni. Besueshmëria vlen më shumë se dramaticiteti.

Gjëja që askush nuk jua tha: humbja ekonomike e tepërt

Reforma e vitit 2019 e bëri këtë më të rëndësishme.

Ligji i Miçiganit lejon rikuperim në gjyq për humbje të caktuara ekonomike të tipit PIP që **tejkalojnë** kufizimet e zbatueshme no-fault. Kjo mund të përfshijë shpenzime të lejueshme përtej një kufiri të zbatueshëm mjekësor PIP, dhe humbje të ardhurash ose humbje të mbijetuarve përtej kufijve ligjorë PIP.

Kjo kërkesë për humbje ekonomike është **e ndryshme** nga pragu joekonomik. Një faturë mjekësore e tepërt nuk provohet duke provuar dhimbje dhe vuajtje. Provohen humbja ekonomike e rikuperueshme ligjërisht, shkakësia, faji, shuma, si dhe elementet e tjera dhe mbrojtjet që zbatohen.

Për një person me mbulim të kufizuar mjekësor PIP dhe me një lëndim serioz, kjo mund t'i bëjë sigurimin e përgjegjësisë dhe pasuritë e shoferit fajtor shumë më të rëndësishme sesa ishin sipas modelit të vjetër me PIP të pakufizuar.

Nëse shoferi fajtor ka vetëm një policë përgjegjësie prej 50.000/100.000 dollarësh, të zgjedhur në mënyrë të vlefshme, dhe nuk ka pasuri të arkëtueshme, një vendim i madh gjyqësor mund të mos kthehet kurrë në një arkëtim të madh. Pikërisht për këtë ka rëndësi Kapitulli i Njëmbëdhjetë.

Faji krahasues

Ka edhe një gjë tjetër që e zvogëlon dëmshpërblimin, dhe njerëzit e mësojnë tepër vonë.

Ligji i Miçiganit e quan këtë doktrinë **faji krahasues** (*comparative fault*). Emri është i saktë, sepse ajo që bën ligji nuk është thjesht të thotë se faji ishte *i përbashkët* — është të **ndajë fajin sipas përqindjes**.

Ja si funksionon.

Gjyqtari ose juria cakton një përqindje faji për secilën palë. Dëmshpërblimi juaj pastaj zvogëlohet me përqindjen e fajit tuaj. Nëse dëmshpërblimi është 100.000 dollarë dhe ju gjendeni 20 përqind fajtor, merrni 80.000 dollarë.

Pastaj vjen pragu që ndryshon gjithçka.

Nëse faji juaj është **më shumë se 50 përqind**, ju **nuk merrni fare dëmshpërblim joekonomik**. Jo një shumë të zvogëluar — asgjë.

Dëmshpërblimi ekonomik në atë rast mbetet i zvogëluar në përpjesëtim me fajin tuaj, por dhimbja dhe vuajtja zhduken plotësisht.

Vini re ku qëndron kufiri. Në 50 me 50, ju **nuk** përjashtoheni; dëmshpërblimi thjesht përgjysmohet. Në 51 përqind faj, dëmshpërblimi joekonomik bie.

Ky është dallimi që bën një përqindje e vetme, dhe pikërisht për këtë çdo fjalë e thënë në vendngjarje ka rëndësi. Kthehuni te Kapitulli i Katërt dhe shikoni sërish atë çast kur Angela tha "*Nuk ndalova, ndaj...*". Ajo fjali nuk është thjesht e sikletshme. Është material për faj krahasues.

Afatet, të cilat nuk janë një afat i vetëm

Këtu pohimet e përgjithshme janë të rrezikshme.

Kërkesat PIP. MCL 500.3145 përmban një kuadër njëvjeçar njoftimi dhe veprimi, si dhe kufizimin "*one-year-back*" mbi rikuperimin. Për kërkesat që rregullohen nga ligji aktual, nënseksioni (3) e pezullon afatin e zbatueshëm nga data kur paraqitet një kërkesë e caktuar deri kur siguruesi e refuzon zyrtarisht atë kërkesë, nëse paditësi e ndjek kërkesën me kujdes të arsyeshëm. Gjykata e Lartë e Miçiganit vendosi në çështjen *Spine Specialists of Michigan PC v*

MemberSelect Insurance Company se dispozita e pezullimit e vitit 2019 nuk i ringjall me efekt prapaveprues të drejtat e lindura para ndryshimit.

Dëmtimi trupor ndaj palës së tretë. Një kërkesë civile për dëmtim personal në Miçigan i nënshtrohet përgjithësisht një afati parashkrimi trevjeçar sipas MCL 600.5805 — por rregullat e veçanta të lindjes së së drejtës, dispozitat e pezullimit, ligjet për imunitetin qeveritar dhe përjashtime të tjera mund ta ndryshojnë analizën.

Të paditurit qeveritarë. Nëse mund të përfshihet një bashki, një qark, një agjenci shtetërore, një autoritet publik, një punonjës qeveritar, një autobus, një automjet policie ose një subjekt tjetër qeveritar, mund të zbatohen ligje të posaçme njoftimi ose paraqitjeje. Afati dhe procedura varen nga i padituri dhe nga baza ligjore. **Trajtojeni këtë si situatë ku duhet avokat menjëherë.**

Të miturit dhe personat me aftësi të kufizuara. Rregulla të veçanta pezullimi mund të zbatohen në disa kontekste, por **mos supozoni** se një ligj i përgjithshëm pezullimi e shpëton një kërkesë no-fault. Ligji no-fault ka gjuhën e vet për afatet.

Rregulli i sigurt për konsumatorin nuk është t'i mbani mend të gjitha këto.

Është ta merrni përgjigjen për afatin **herët, me shkrim**, bazuar në datën e vërtetë të aksidentit dhe në të paditurit konkretë.

Përgjigjja e pyetjes

A mund ta padis?

Ndonjëherë po. Ndonjëherë pyetja më e mirë është: **çfarë dëmshpërblimi më lejon të marr ligji i Miçiganit, nga kush, sipas cilës policë, dhe brenda cilit afat?**

Për një lëndim modest, kërkesa civile mund të jetë e kufizuar ose të mos ekzistojë fare. Për një lëndim serioz, për një vdekje, për një shëmtim serioz të përhershëm, ose për një humbje ekonomike të tepërt të konsiderueshme, kërkesa ndaj palës së tretë mund të ketë rëndësi të jashtëzakonshme.

Për të ditur në cilën kategori ndodheni, duhet që dikush t'i shohë faktet, policat dhe datat e vërteta.

Vijon: mbulimi që shumë njerëz e kalojnë pa e vënë re, dhe pse kufiri në faqen e deklaratave është vetëm fillimi i analizës.

Kapitulli i Njëmbëdhjetë

Mbulimi që shumë njerëz e kalojnë pa e vënë re

Ja skenari që e mbyll një çështje para se dikush të diskutojë për mjekësi.

Përgjegjësia është e fortë. Shoferi tjetër kaloi në të kuqe. Lëndimet tuaja janë serioze. Keni prova për dëme që ligji i Miçiganit ju lejon t'i ndiqni.

Dhe shoferi fajtor ka një policë përgjegjësie prej 50.000/100.000 dollarësh, të zgjedhur në mënyrë të vlefshme, pak ose aspak pasuri të arkëtueshme, ose fare sigurim.

Një vendim gjyqësor nuk është e njëjta gjë me një arkëtim.

Çfarë ndodh në të vërtetë

Për policat që rregullohen nga ligji aktual, kufijtë standardë të Miçiganit për dëmtimin trupor janë **250.000 dollarë për person dhe 500.000 dollarë për aksident**, përveç rastit kur i siguruari i emëruar zgjedh në mënyrë të vlefshme kufij më të ulët. Ligji lejon kufij deri në **50.000 dollarë për person dhe 100.000 dollarë për aksident**.

Edhe ato shuma mund të jenë shumë poshtë dëmit ekonomik dhe joekonomik në një rast katastrofik.

Dhe shoferët e pasiguruar vazhdojnë të ekzistojnë.

Pra, kur njerëzit pyesin se sa vlen një çështje, një nga pyetjet e para praktike nuk është vetëm dëmi. Është **arkëtueshmëria**: cili sigurim dhe cilat pasuri janë ligjërisht të disponueshme nga të gjitha burimet?

Gjë që do të thotë se një nga shifrat më të rëndësishme mund të jetë në faqen tuaj të deklaratave.

UM dhe UIM

Mbulimi për shoferin e pasiguruar (**UM**) dhe mbulimi për shoferin e nënsiguruar (**UIM**) **nuk kërkohen** nga ligji no-fault i Miçiganit. Janë mbulime kontraktuale.

Kjo fjali e vetme e sundon gjithë kapitullin.

UM mund të japë përfitime kur një shofer ligjërisht përgjegjës është i pasiguruar.

UIM mund të japë përfitime shtesë kur shoferi fajtor ka sigurim përgjegjësie që është i pamjaftueshëm sipas kushteve të policës suaj.

Kërkesat për goditje-dhe-ikje dhe për *automjet fantazmë* mund të kualifikohen ose jo, në varësi të kontratës.

Nuk ekziston një policë e vetme standarde UM/UIM në Miçigan.

Përkufizimet, përjashtimet, dispozitat e njoftimit, kërkesat për kontakt fizik, gjuha e pëlqimit për marrëveshje, klauzolat e shterimit, zbritjet, kufijtë e mbulimit dhe përcaktimi se kush kualifikohet si i siguruar mund të ndryshojnë sipas kompanisë dhe formularit të policës.

Dy faqe deklarata mund të tregojnë të njëjtin kufi prej 250.000 dollarësh dhe prapëseprapë të prodhojnë rezultate të ndryshme.

Shkronjat e vogla që vendosin gjithçka

Kërkojini agjentit **shtojcën e vërtetë UM/UIM të policës**, jo vetëm faqen e deklaratave, dhe shikoni këto dispozita.

Kufiri i përgjegjësisë dhe zbritja (*setoff*). Disa polica UIM e zvogëlojnë atë që detyrohet kompania me shumata e paguara ose të pagueshme nga shoferi fajtor ose nga burime të tjera. Të tjera përdorin struktura të ndryshme kufijsh.

Mos supozoni se një shifër UIM prej 250.000 dollarësh do të thotë domosdoshmërisht se 250.000 dollarë do të shtohen **mbi** pagesën e përgjegjësisë së shoferit tjetër. Vendos teksti i policës.

Pëlqimi për marrëveshje dhe ruajtja e së drejtës së regresit

(*subrogation*). Disa polica kërkojnë që i siguruari ta njoftojë kompaninë

UM/UM dhe të marrë pëlqimin e saj **para** se ta lirojë shoferin fajtor. Të bësh marrëveshje së pari dhe të pyesësh më vonë mund të krijojë një mbrojtje ndaj mbulimit. **Kurrë mos nënshkruani lirimin e përgjegjësisë** derisa polica UM/UM të jetë shqyrtuar dhe kërkesat e saj për njoftim e pëlqim të jenë plotësuar.

Njoftimi. Disa polica vendosin kërkesa kontraktuale njoftimi ose provë të kërkesës. Një shtojcë për goditje-dhe-ikje mund të përmbajë kushtet e veta për raportin e policisë ose për njoftimin. Raportojeni menjëherë një kërkesë të mundshme UM/UM dhe merreni me shkrim qëndrimin e kompanisë.

Kontakti fizik. Disa polica UM në Miçigan e kushtëzojnë mbulimin për goditje-dhe-ikje ose për automjet fantazmë me kontaktin fizik ose me prova të tjera të përcaktuara. Gjykatat e Miçiganit përgjithësisht i zbatojnë dispozitat e qarta kontraktuale UM që janë në pajtim me ligjin. Nëse një automjet ju nxjerr nga rruga pa ju prekur, mos supozoni as se mbulimi ekziston, as se nuk ekziston.

Lexoni shtojcën.

Kush është i siguruar. Mbulimi mund të varet nga fakti nëse personi i dëmtuar është i siguruari i emëruar, bashkëshorti, një i afërm që banon në të njëjtën shtëpi, ose një pasagjer i një automjeti të mbuluar — në varësi të kontratës.

Sa kushton

Primet UM/UM ndryshojnë sipas kompanisë, kufijve, shoferit dhe policës. Merrni një ofertë të vërtetë në vend që ta hamendësoni koston nga madhësia e kufirit.

Më e rëndësishme: **krahasoni tekstin, jo vetëm primin.** Pyetni nëse kufijtë i nënshtrohen zbritjes, nëse ka dispozita kundër grumbullimit (*anti-stacking*), si përkufizohet goditja-dhe-ikja, kush kualifikohet si i siguruar, dhe çfarë duhet të ndodhë para se të bëni marrëveshje me shoferin fajtor.

Askush nuk mund t'ju thotë se çfarë bën polica juaj UM/UM duke parë vetëm faqen e deklaratave.

Mini-tort

Krejt gjë tjetër.

Për një aksident të ndodhur pas **1 korrikut 2020**, ligji i Miçiganit për dëmin e kufizuar material lejon që një person të rikuperojë **deri në 3.000 dollarë** për dëmtimin e një automjeti që nuk mbulohet nga sigurimi, i zvogëluar sipas fajit krahasues ashtu siç e kërkon ligji.

Ja si funksionon aritmetika, sepse aty gabojnë njerëzit:

- Dëmi i pranueshëm i pambuluar i automjetit → i nënshtrohet **tavanit ligjor prej 3.000 dollarësh** → i zvogëluar sipas fajit krahasues.
- Nëse shoferi tjetër është 80 për qind fajtor dhe keni 500 dollarë dëm të pambuluar, merrni 400 dollarë.
- Në 50 me 50, ju **nuk** përjashtoheni — dëmshpërblimi përgjysmohet.
- Nëse ju jeni **më shumë se 50 për qind** fajtor, nuk merrni asgjë sipas mini-tort-it.
- Rikuperimi ndalohet gjithashtu nëse automjeti i dëmtuar përdorej pa sigurimin e detyrueshëm sipas ligjit.

Nëse keni mbulim për përplasje, dëmi i pambuluar që rikuperohet është shpesh vetëm zbritja. Nëse nuk keni mbulim për përplasje, mini-tort-i mund të japë deri në maksimumin ligjor për dëmtimin e automjetit që përndryshe mbetet i pasiguruar.

DIFS-i shpjegon edhe anën tjetër të rregullit: një shofer që është 50 për qind ose më shumë fajtor **mund të paditet** për deri në 3.000 dollarë dëm të pranueshëm të pasiguruar ndaj automjetit tjetër. Siguruesit zakonisht ofrojnë mbulim për përgjegjësinë e kufizuar ndaj dëmit material për këtë ekspozim.

Për të ndjekur një kërkesë të zakonshme, mblidhni raportin e aksidentit, provën e pronësisë, vlerësimin ose faturën e riparimit, provën e shumës së pasiguruar, dhe të dhënat e sigurimit të shoferit fajtor. Shumë kërkesa mund të trajtohen drejtpërdrejt me kompaninë e përgjegjësisë; kërkesat e kontestuara mund të vazhdojnë në gjykatë.

Dhe lexoni deklaratën e lirimit. Një pagesë mini-tort është zgjidhje e dëmit material. **Mos nënshkruani** një dokument që liron kërkesat për dëmtim trupor, përveçse nëse doni me vetëdije t'i mbyllni edhe ato.

Nëse ishit pasagjer

Pasagjerët janë ende brenda sistemit no-fault, por siguruesi i saktë varet nga MCL 500.3114 dhe përjashtimet e tij. Rregulli bazë i shtëpisë zakonisht i drejtohet një police PIP që mbulon të siguruarin e emëruar, bashkëshortin, ose një të afërm që banon në të njëjtën shtëpi — por automjetet e punëdhënësit, automjetet e platformave të transportit dhe situata të tjera ligjore mund ta ndryshojnë përparësinë. Nëse nuk ekziston mbulim i zbatueshëm, *Assigned Claims Plan*-i mund të përfshihet në varësi të fakteve.

Nëse ishit këmbësor ose çiklist

Për një person të dëmtuar ndërsa **nuk** ndodhej brenda një automjeti, MCL 500.3115 e dërgon kërkesën PIP te *Michigan Assigned Claims Plan*, përveç rastit kur personi ka mbulim të zbatueshëm sipas rregullit të shtëpisë në MCL 500.3114(1).

Mos supozoni se "nuk kam makinë" do të thotë "nuk kam kërkesë PIP."

Afati i Assigned Claims

MCL 500.3174 kërkon që një person që paraqet kërkesë përmes *Michigan Assigned Claims Plan* ta njoftojë *Michigan Automobile Insurance Placement Facility* brenda një viti pas aksidentit. Çdo padi më pas vazhdon sipas ligjit të afateve no-fault, MCL 500.3145.

Assigned Claims Plan-i ka gjithashtu rregullat e veta të pranueshmërisë dhe kufizimet e veta të përfitimeve. Nëse kjo mund të jetë rruga juaj drejt përfitimeve, trajtojeni vitin e parë si **paralajmërim të prerë**, jo si periudhë të rehatshme pritjeje.

Detyra dhjetëminutëshe

E njëjta faqe deklaratash nga Kapitulli i Shtatë.

1. Gjeni kufijtë tuaj për shoferin e pasiguruar dhe të nënsiguruar. Nëse mbulimi mungon, kërkoni një ofertë. Nëse ekziston, kërkoni **shtojcën e vërtetë UM/UIM**.
2. Pyetni: *Si funksionon dispozita e kufirit të përgjegjësisë? A zbriten shumat e paguara nga shoferi fajtor? A kërkon policia shterimin e kufijve të përgjegjësisë?*
3. Pyetni: *A më duhet pëlqim me shkrim para se të bëj marrëveshje me një shofer fajtor? Çfarë duhet të bëj për të ruajtur të drejtat e regresit të siguruesit?*
4. Pyetni: *Cilat janë kërkesat për njoftim dhe për raport policie në rast goditje-dhe-ikjeje? A kërkohet kontakt fizik sipas policës sime?*
5. Pyetni: *Kush kualifikohet si i siguruar sipas shtojcës UM/UIM?*
6. Pyetni nëse policia juaj përfshin mbulim për përgjegjësinë e kufizuar ndaj dëmit material për ekspozimin mini-tort prej 3.000 dollarësh.
7. Krahasoni kufijtë tuaj të përgjegjësisë për dëmtim trupor me pasuritë dhe të ardhurat që po mbron. Nëse është e përshtatshme, pyetni për një policë ombrellë dhe nëse ajo kërkon kufij minimalë bazë.

Kapitulli i Shtatë pyeti se çfarë ndodh nëse lëndoheni ju.

Ky pyet se çfarë ndodh nëse personi që ju lëndoi **nuk mund ta paguajë** humbjen e rikuperueshme ligjërisht.

Të dyja përgjigjet nisin në faqen e deklaratave. Asnjëra prej tyre nuk mbaron aty.

AKTI I TRETË — TË KUNDËRPËRGJIGJESH

Kapitulli i Dymbëdhjetë

Si i vënë një shifër një njeriu

Shifra nuk fillon gjithmonë nga një qenie njerëzore. Shumë organizata dëmsh përdorin procese të strukturuar vlerësimi, programe kompjuterike, udhëzime të brendshme, shqyrtim nga mbikëqyrësi, ose një kombinim të tyre. Hollësitë ndryshojnë sipas siguruesit dhe kërkesës; nuk ekziston një sistem i vetëm universal vlerësimi në Miçigan.

Mësimi praktik është më i thjeshtë: **një kërkesë vlerësohet nga provat.**

Diagnozat, trajtimi, gjetjet objektive dhe klinike, funksioni, të dhënat e pagave, shkakësia, mbulimi, përgjegjësia, besueshmëria dhe fakte të tjera të dokumentuara mund të kenë rëndësi.

Dhimbja dhe humbja janë përvoja njerëzore. Por një kërkesë duhet prapëseprapë t'i përkthejë ato përvoja në prova të pranueshme dhe të besueshme.

Çfarë e lëviz shifrën

Provat objektive dhe klinike. Imazheria, deficitet e matura, gjetjet e ekzaminimit, diagnozat dhe prova të tjera mjekësore mund ta forcojnë vërtetimin e lëndimit dhe të shkakësisë. Por ligji i Miçiganit për dëmtimin serioz **nuk** kërkon një MRI ose një operacion në çdo rast, dhe rëndësia e çdo gjetjeje varet nga faktet individuale.

Ecuria e trajtimit. Koha, vazhdimësia, nevoja mjekësore dhe arsyet e çdo ndërprerjeje mund të ndikojnë mbi mënyrën si vlerësohen provat. **Më shumë trajtim nuk është automatikisht më mirë;** ajo që ka rëndësi është trajtimi i përshtatshëm dhe një dokumentacion i saktë.

Boshllëqet. Një boshllëk i konsiderueshëm dhe i pashpjeguar mund të ftojë pyetje për shkakësinë, rëndësinë ose nevojën mjekësore. Një shpjegim i

dokumentuar — përmirësim, kosto, transport, orare, vonesa referimi, ose ndonjë arsye tjetër — mund ta ndryshojë ndjeshëm atë analizë. Kapitulli i Dytë.

Kualifikimet dhe të dhënat e ofruesit. Kualifikimet e profesionistit kurues, baza e diagnozës, të dhënat e shqyrtuara dhe arsyetimi që e mbështet trajtimin mund të kenë rëndësi. Nuk ka zëvendësim për kujdes mjekësisht të përshtatshëm nga ofrues të kualifikuar siç duhet.

Humbja e të ardhurave, e dokumentuar. Fletëpagesat, deklaratat tatimore, një letër nga punëdhënësi. Një kërkesë për humbje të ardhurash është shumë më e fortë kur shuma, kohëzgjatja dhe baza mjekësore mbështeten nga dokumente e jo nga kujtesa.

Nëse jeni i përfaqësuar. Përfaqësimi e ndryshon procesin: avokati mund të identifikojë mbulimin, të ruajë afatet dhe provat, të zhvillojë prova të pranueshme, të vlerësojë deklaratat e liritimit dhe barrët, dhe të negociojë ose ta çojë kërkesën në gjyq. **Kjo nuk garanton një rikuperim më të lartë.** Rezultati varet ende nga ligji, faktet, dëmet, mbulimi, arkëtueshmëria dhe provat.

Kompetenca territoriale. Gjykata ligjërish kompetente territorialisht mund të ndikojë mbi procedurën, mbi përbërjen e trupit gjykues, mbi oraret, mbi praktikën vendore dhe mbi rrezikun gjyqësor. Avokatët e të dyja palëve i marrin parasysh këta faktorë kur vlerësojnë një çështje.

Ekonomike dhe joekonomike

Dy kategori, dy probleme krejtësisht të ndryshme të provës.

Dëmi ekonomik provohet me dokumente dhe, për disa kategori si kujdesi në të ardhmen ose humbja e aftësisë fituese, me dëshmi eksperti. Shpenzimet mjekësore, humbja e të ardhurave, shërbimet zëvendësuese, shpenzimet e transportit, kujdesi në të ardhmen dhe humbja e aftësisë fituese kanë secila kërkesat e veta të provës. Dokumentet e plota e bëjnë shumën më të lehtë për t'u vërtetuar; nuk e garantojnë rikuperimin.

Dëmi joekonomik është pjesa tjetër e jetës suaj. Dhimbja, vuajtja, humbja e aftësisë për të bërë atë që bënit dikur, marrëdhënia me bashkëshortin që ndryshoi formë.

Nuk ekziston asnjë formulë në ligjin e Miçiganit që i thotë një jurie t'i shumëzojë faturat mjekësore me një numër të caktuar për të përcaktuar dëmin joekonomik. Rregullat e "*shumëzuesit*" që qarkullojnë në internet nuk janë zëvendësim për provimin e humbjes së vërtetë ekonomike dhe joekonomike në rastin konkret.

Ajo ndaj së cilës reagojnë juritë është **specifika**. Lista e Kapitullit të Dhjetë.

Njëherë çova në gjyq një çështje ku prova më e vlefshme ishte një fotografi e kutisë së veglave të një burri në garazhin e tij, e paprekur për dy vjet, me një shtresë pluhuri sipër. Ia bëri e shoqja. Bëri më shumë se kirurgu ortoped.

Shumëzuesi i deklaratës së regjistruar

Gjithçka në Kapitullin e Katërt është një e dhënë hyrëse.

"Jam mirë." "U ktheva të hënën." "Rashë me patina dhjetë vjet më parë."

Deklarata si këto mund të kthehen në prova. Një gjendje e mëparshme mund të kthehet në çështje shkakësie edhe kur ishte zgjidhur prej kohësh — pikërisht prandaj një histori e saktë mjekësore dhe një shpjegim mjekësor kanë më shumë rëndësi se etiketat ose supozimet.

Prandaj përgjigjja nuk është *bëni kujdes*. Përgjigjja është **mos jepni fare**.

Çfarë mund të kontrolloni në të vërtetë

Nuk mund ta ndryshoni kompetencën territoriale, as imazherinë tuaj, as faktin nëse ju duhej operacion.

Mund ta ndryshoni dosjen.

- Ndiqni trajtimin dhe udhëzimet mjekësisht të përshtatshme në mënyrë të vazhdueshme. Kjo krijon një pasqyrë më të saktë të asaj që ndodhi dhe pse. Nëse nuk përballoni dot vizitat e kontrollit, **thojeni me zë** te ofruesi që të hyjë në kartelë.

- Raportoni çdo simptomë në çdo vizitë, përfshirë ato që i keni përmendur më parë. Nëse pushon së shfaquri në shënime, pushon së ekzistuari.
- Mbani listën. Një rresht, me datë, për çdo gjë që ndaluar së bëri. Stërvitjen e ekipit. Fjetjen në shtratin tuaj. Mbajtjen e qeseve të pazarit. Ajo bëhet çështja joekonomike.
- Dokumentoni paratë. Çdo faturë, çdo *EOB*, çdo ditar kilometrazhi, çdo faturë shpenzimi. Merrni herët një letër nga punëdhënësi me letër zyrtare, ndërsa mbikëqyrësi juaj ende e mban mend.
- Identifikoni njerëz që e vunë re ndryshimin në funksionimin tuaj. Një bashkëshort, një koleg, një mik ose një fëmijë i rritur mund të jetë në gjendje të vërtetojë fakte të caktuara para-dhe-pas. Besueshmëria e tyre, si e kujtudo tjetri, varet nga rrethanat dhe nga saktësia e asaj që vunë re.
- Rrini larg rrjeteve sociale. Kapitulli i Trembëdhjetë.

Çfarë do të thotë "*vlera e plotë*"

Njerëzit pyesin nëse do të bëhen të plotë sërish. **Jo.** Nuk kam ndërmend të shtirem ndryshe në një libër që ju mund ta lexoni në mensën e një spitali.

Sistemi i kthen lëndimet në para sepse paraja është i vetmi instrument që ka një gjykatë. Nuk e rikthen funksionin, as gjashtë vjetët e stërvitjes së ekipit, as muajin e parë të rehabilitimit të Denise-s. Një marrëveshje është kompensim, dhe kompensimi nuk është riparim.

Ajo që mund të bëjë një çështje e ndërtuar mirë është t'i paraqesë provat në një mënyrë që i jep siguresit, ndërmjetësit, gjyqtarit ose jurisë një bazë të drejtë për të vlerësuar se çfarë ndodhi vërtet — përfshirë kujdesin dhe humbjet që vijnë. Nuk garanton një shifër ose një rezultat të caktuar.

Ky është përshkrimi i ndershëm i asaj që vlen kjo. Vlen ende shumë, dhe ia vlen të luftohet siç duhet.

Vijon: betuesi i parkuar në fund të rrugës suaj.

Kapitulli i Trembëdhjetë

Njëmbëdhjetë sekonda

Video zgjat katër orë. Ata treguan njëmbëdhjetë sekonda prej saj.

Klienti im — një burrë në të pesëdhjetat, me një fiksion të dokumentuar të vertebrave lumbare dhe me një kufizim të përhershëm për ngritje peshash — ndodhet në oborrin e vet. Ecën drejt bagazhit të makinës së gruas. Ngrenë një thes me mulç. E mban rreth tre metra dhe e ul.

Kaq. Gjithë klipi është kaq.

Tri orët e pesëdhjetë e nëntë minutat e tjera e tregojnë duke lëvizur si një burrë që i ka bashkuar vertebrat. Duke u ngritur nga karrigia me disa hapa. Duke u çuar në këmbë në mes të ngrënies sepse të ndenjurit i dhemb. Duke i marrë katër minuta për të hyrë në makinë.

Atë pjesë nuk e treguan. Përse ta bënin?

Çfarë është në të vërtetë survejimi

Hetuesit përgjithësisht mund të vëzhgojnë dhe të regjistrojnë atë që është e dukshme nga pozicione publike të ligjshme — një rrugë publike, një parking, një dyqan, ose një vend tjetër ku personi nuk ka pritshmëri të arsyeshme privatesie. Hyrja e paligjshme në pronë, ndërhyrja e kundërligjshme dhe rregullat e tjera të privatësisë vazhdojnë të kenë rëndësi. Pika praktike është se **veprimtaria e zakonshme publike mund të vëzhgohet.**

Është e zakonshme në çështjet me dëme të konsiderueshme të pretenduara, dhe zakonisht vendoset në momente strategjike — para një ekzaminimi mjekësor "*të pavarur*," para dëshmisë suaj nën betim, para ndërmjetësimit.

Dhe ja gjëja që duhet kuptuar, e cila është i gjithë kapitulli:

Survejimi mund të përdoret për të provuar nëse veprimtaria e vëzhguar përputhet me kufizimet e pretenduara. **Një segment i shkurtër nga një ditë**

relativisht e mirë mund të bëhet prapëseprapë i rëndësishëm nëse tregohet pa kontekstin përreth.

Simptomat dhe kufizimet funksionale mund të luhaten, dhe disa njerëz kanë ditë më të mira dhe më të këqija. Një ditë më e mirë nuk vërteton vetvetiu ekzagjerim — por pika e rëndësishme është ta përshkruani **modelin tuaj të vërtetë** me saktësi të profesionistët kurues dhe në dëshmi.

Por njëmbëdhjetë sekonda të një dite të mirë, të treguara para një jurie pa asnjë kontekst, duken saktësisht si një person që ka ekzagjeruar.

Rregulli

Mos aktroni. Mos u shtirni sikur jeni më keq nga sa jeni, dhe mos e detyroni veten përtej kufijve për të provuar se nuk po pretendoni. Të dyja janë kurthe, dhe e dyta është ajo në të cilën bien njerëzit e ndershëm.

Jetoni brenda kufizimeve tuaja. Nëse mjeku ju thotë të mos ngrini më shumë se **10 paund** (rreth 4,5 kg), ai nuk është këshillë vetëm për kur ju vëzhgojnë. Nëse nuk mund ta respektoni, thojani mjekut dhe lejoni që kufizimi të rregullohet në kartelë. **Një kufizim që po e shkelni dukshëm është më keq se asnjë kufizim fare.**

Supozoni se çdo ditë mund të filmohet. Jo me paranojë — thjesht me vazhdimësi. Rruga më e sigurt është qëndrueshmëria: raportoni kufizimet me saktësi dhe jetoni brenda kufizimeve mjekësore të vërteta. Veprimtaria e zakonshme është më e lehtë për t'u shpjeguar kur dokumentacioni mjekësor ka qenë i saktë që nga fillimi.

Raportoni edhe ditët e mira. *"Kam ditë kur mund të bëj më shumë, zakonisht pasi kam fjetur mirë, dhe e paguaj të nesërmen"* — kjo është një fjali që ju imunizon kundër videos me thesin e mulçit. Thojani mjekut. Bëni që të hyjë në kartelë. Thojeni në dëshminë tuaj nën betim.

Njoftojeni menjëherë avokatin tuaj nëse keni bërë diçka që mund të duket në kundërshtim me një kufizim. Zbulimi i hershëm dhe i saktë i jep avokatit një mundësi të drejtë për ta vlerësuar çështjen; befasitë janë shumë më të vështira për t'u trajtuar.

Rrjetet sociale

Përmbajtja e rëndësishme në rrjetet sociale mund të jetë e zbulueshme në gjyq përmes **procedurës së zbulimit të provave** (*discovery*). **Cilësimet e privatësisë nuk garantojnë** që materiali i rëndësishëm të mbetet jashtë zbulimit të provave.

Problemi nuk është se do të postoni diçka fajësuese. Problemi është se **postimet e zakonshme bëhen të panjohshme sapo u hiqet konteksti**.

Një fotografi në një dasmë — jeni në këmbë, po buzëqeshni. Askush nuk e sheh se u larguat pas dyzet minutash dhe e kaluat ditën tjetër në shtrat. Një mbishkrim që thotë "*ndihem shkëlqyeshëm sot!*" Një shënim vendndodhjeje në një palestër ku shkoni për terapi ujore të përshkruar nga mjeku. Një postim ditëlindjeje nga motra juaj me një fotografi dy vjet para aksidentit, pa datë, e cila do të paraqitet si e tanishme.

Pozicioni më i sigurt është **të mos postoni asgjë për jetën tuaj** ndërsa çështja është në proces. Jo asgjë për çështjen — **asgjë për jetën tuaj**.

Mos fshini dhe mos ndryshoni postime potencialisht të rëndësishme pasi gjyqi është në proces ose pritet në mënyrë të arsyeshme. Shkatërrimi i provave të rëndësishme pasi ka lindur detyrimi për ruajtje mund të sjellë sanksione për fshehje provash. Para se ta çaktivizoni ose ta ndryshoni një llogari, flisni me avokatin tuaj se si ta ruani përmbajtjen siç duhet.

Thojani edhe familjes. Vajza juaj që ju etiketon në diçka është i njëjti problem.

Ekzaminimi që nuk është i pavarur

Në një moment do t'ju dërgojnë te një mjek i zgjedhur dhe i paguar nga siguruesi. Mund ta quajmë *ekzaminim mjekësor i pavarur*. Vetë avokatët e mbrojtjes së siguruesve gjithnjë e më shumë e quajnë **ekzaminim mjekësor i mbrojtjes**, që është më e saktë.

Disa nga këta mjekë janë të kujdesshëm dhe të drejtë. Disa kryejnë një volum të konsiderueshëm ekzaminimesh të kërkuara nga siguruesit. Në gjyq, shpërblimi i ekzaminuesit, volumi i punës së tij mjeko-ligjore, metodologjia, të dhënat e

shqyrtuara, vetë ekzaminimi dhe arsyetimi mund të jenë të gjitha të rëndësishme për mënyrën si vlerësohet opinionimi.

Çfarë duhet të dini para se të hyni:

Nuk është marrëdhënie kurimi. Ekzaminuesi mund të nxjerrë diagnoza ose opinione mjekësore për qëllimet e kërkesës, por ekzaminimi nuk është zëvendësim për trajtimin dhe ekzaminuesi zakonisht nuk merr përgjegjësi për kujdesin tuaj të vazhdueshëm.

Kohëzgjatja dhe shtrirja ndryshojnë. Shënoni orën e vërtetë të fillimit dhe të mbarimit dhe çfarë ndodhi, në vend që të hamendësoni sa duhet të zgjasë.

Merrni dikë me vete. Kontrolloni me avokatin tuaj rregullat konkrete që zbatohen, por aty ku lejohet, një shoqërues që mund të vëzhgojë dhe të mbajë shënime është i vlefshëm. Bëni që të shënojë orën e mbërritjes, orën e fillimit, orën e mbarimit, çfarë u ekzaminua dhe cilat teste u kryen. **Shkruajeni menjëherë pas.** Në parking, para se të ktheheni në shtëpi. Çfarë u pyet, çfarë u bë, sa zgjati. Kujtesa dobësohet dhe raporti do të vijë javë më vonë.

Jini i saktë, i plotë dhe i shkurtër. Përgjigjuni asaj që ju pyesin. Mos e zvogëloni, sepse zvogëlimi në ekzaminim citohet përgjithmonë. Mos ekzagjeroni. Nëse diçka ju dhemb gjatë ekzaminimit, **thojeni në çastin që ndodh.**

Merrni listën tuaj. Atë të Kapitullit të Dhjetë. Nëse ju pyesin se çfarë nuk mundeni të bëni, të kesh hollësitë gati është shumë më mirë sesa të përpiqesh t'i kujtosh nën presion.

Si përfundoi çështja e mulçit

Kërkuam pamjet e plota tëurvejimit. Të gjitha. Të pamontuara.

Pastaj i luajtëm katër orët.

Jo para jurisë — do ta humbisnim brenda dhjetë minutash. I luajtëm në ndërmjetësim, dhe e detyruam mbrojtjen të rrinte e t'i shihte pjesë të përzgjedhura prej tyre, përfshirë një copë ku burrit i duhen pak më pak se katër

minuta për të dalë nga një makinë në oborrin e vet, ndërsa kamera vazhdon të xhirojë.

Pastaj e pyetëm ekspertin e tyre, në procesverbal, sa thasë kishte parë në njëmbëdhjetë sekonda. **Një.** Dhe sa orë të videos dokumentonin vështirësi me lëvizjen e zakonshme.

Poenta nuk është rezultati i këtij shembulli të përbërë. Poenta është se **pamjet e plota siguruan kontekstin që klipi i shkurtër nuk e kishte.**

Kur përdoreturvejimi, avokati duhet të kërkojë pamjet e plota përkatëse dhe provat e lidhura me to, që një fragment të mund të vlerësohet brenda kontekstit. Një klip mund të jetë argumenti; pamjet përreth mund të jenë konteksti.

Vijon: pse një përplasje me një kamion tregtar nuk është një aksident makine me një automjet më të madh.

Kapitulli i Katërbëdhjetë

Çështjet me kamionë janë të ndryshme

Ndërsa Ray-i ndodhej në një sallë pritjeje te Beaumont-i duke mësuar se çfarë ishte një splenektomi, tre veta po punonin tashmë mbi çështjen e gruas së tij.

Asnjëri prej tyre nuk punonte për të.

Në përplasje të rënda me automjete tregtare, disa kompani transporti dhe siguruesit e tyre aktivizojnë shpejt protokolle reagimi të menjëhershëm. Kjo mund të përfshijë dërgimin e hetuesve, ekspertëve ose avokatëve ndërsa vendngjarja dhe provat nga automjeti janë ende të disponueshme. Fotografii të rrugës, të fushës së copëzave, të vijave të shikimit. Ndonjëherë një ekspert rindërtimi. Ndonjëherë një avokat, në vend, po atë ditë, i angazhuar nën privilegj profesional para se dikush të jetë liruar nga një sallë urgjence.

Hetimi me reagim të menjëhershëm është praktikë e njohur në çështjet e rënda me automjete tregtare. Nuk është shkelje të ruash provat dhe të përgatitësh mbrojtjen shpejt; personi i dëmtuar duhet thjesht të kuptojë se **procesi i ruajtjes së provave mund të nisë në anën tjetër shumë herët.**

Një familje e dëmtuar mund të mos kontaktojë avokat deri disa ditë ose javë më vonë.

Deri atëherë kamioni mund të jetë riparuar dhe shitur.

Rregulla krejtësisht të ndryshme

Një transportues tregtar nuk është thjesht një shofer në një automjet më të madh. Ai vepron nën rregullore federale, dhe ato rregullore krijojnë detyrime — **dhe të dhëna** — që nuk ekzistojnë në një aksident të zakonshëm makine.

Orët e shërbimit. Rregullat federale e kufizojnë kohën e ngarjes dhe kërkojnë periudha pushimi për shoferët e mbuluar. Shumë shoferë që u nënshtrohen rregullave federale për regjistrimin e statusit të shërbimit duhet të përdorin

pajisje elektronike regjistrimi, në varësi të përjashtimeve rregullatore. Avokati duhet të përcaktojë cilat rregulla dhe të dhëna zbatoheshin vërtet për atë shofer dhe për atë udhëtim.

Dosja e kualifikimit të shoferit. Kompania duhet të mbajë të dhëna për secilin shofer: patentën, certifikimin mjekësor, historikun e punësimit, provimin në rrugë, shkeljet, dhe kërkesat drejtuar punëdhënësve të mëparshëm. Ajo që gjendet në atë dosje — **dhe ajo që mungon** — shpesh ka më shumë rëndësi se vetë përplasja.

Testimi për drogë dhe alkool. Testimi pas aksidentit kërkohet në rrethana të përcaktuara, brenda dritareve kohore të përcaktuara. Nëse u krye, kur, dhe çfarë tregoi — të gjitha janë të zbulueshme.

Të dhënat e mirëmbajtjes dhe të inspektimit. Duhet mbajtur të dhëna sistematike inspektimi, riparimi dhe mirëmbajtjeje. Sidomos mirëmbajtja e frenave.

Të dhënat elektronike të automjetit. Në varësi të kamionit, motorit, sistemit telematik dhe ngjarjes, modulet elektronike të kontrollit ose sistemet e lidhura me to mund të ruajnë të dhëna për shpejtësinë, gazin, frenimin, kodet e defektit, ose të dhëna të tjera operationale. Çfarë ekziston, si nxirret, dhe sa gjatë mbetet e disponueshme varen nga automjeti dhe nga sistemi konkret.

Pse java e parë vendos gjithçka

Të dhënat elektronike të automjetit dhe ato telematike mund të mbishkruhen ose të humbasin, automjetet mund të riparohen dhe të kthehen në shërbim, pamjet e kamerave të bordit mund të ciklojnë, dhe periudhat e ruajtjes së të dhënave ndryshojnë sipas kategorisë. Prandaj avokati duhet t'i identifikojë menjëherë sistemet përkatëse dhe detyrimet e ruajtjes.

Prandaj veprimi i parë me përmbajtje në një çështje me kamion është një **letër ruajtjeje provash** — njoftim zyrtar me shkrim drejtuar kompanisë dhe siguruesit të saj, që identifikon në mënyrë specifike çdo kategori provash që ata detyrohen t'i ruajnë, dhe që deklaron se shkatërrimi i tyre do të ndiqet.

Jo një letër e përgjithshme. Një letër e detajuar, që emërton modulën elektronik të kontrollit, të dhënat elektronike të regjistrimit, dosjen e kualifikimit të shoferit, të dhënat e dispeçerisë, të dhënat e karburantit dhe të tarifave rrugore, dosjen e mirëmbajtjes, testimin pas aksidentit, kamerat e bordit, telefonin celular, dhe vetë automjetin.

Letrën e Denise-s e dërguam brenda shtatëdhjetë e dy orësh. Prapëseprapë nuk arritën ta gjenin modulën, dhe kamioni u riparua e u shit brenda një muaji.

Por meqë e kishim dërguar letrën, **ajo zhdukje u bë pjesë e çështjes** e jo thjesht një bezdi. Në Miçigan, shkatërrimi ose humbja e provave pasi ka lindur detyrimi për ruajtje mund të ketë pasoja, dhe në një rast të përshtatshëm gjykata mund të lejojë një përfundim të disfavorshëm ose të vendosë një zgjidhje tjetër sipas ligjit të zbatueshëm.

Një njoftim i menjëhershëm dhe specifik ruajtjeje mund të bëhet i rëndësishëm për një analizë të mëvonshme të fshehjes së provave. **Nuk garanton** një sanksion ose një përfundim të disfavorshëm; gjykata do të marrë parasysh detyrimin e ruajtjes, rrethanat e humbjes, rëndësinë, dëmin e shkaktuar dhe ligjin e zbatueshëm.

Kërkesa kundër kompanisë

Shoferi rrallë është burimi kryesor i arkëtimit, dhe shpesh nuk është i padituri i vërtetë.

Përgjegjësia zëvendësuese. Një kompani transporti është përgjithësisht përgjegjëse për neglizhencën e shoferit të vet brenda kuadrit të punësimit.

Punësimi, trajnimi, mbajtja ose mbikëqyrja neglizhente. Në varësi të ligjit të Miçiganit, të parashtrësave dhe të fakteve, prova të tilla si një historik skualifikues, një hetim i pamjaftueshëm, mangësi në trajnim, ose probleme certifikimi mund të mbështesin një teori neglizhence të drejtpërdrejtë kundër kompanisë, nëse provohen elementet e kërkuara dhe shkakësia.

Presioni sistematik. Të dhënat e dispeçerisë, dritaret e dorëzimit dhe strukturat e pagesës ndonjëherë tregojnë një shofer që **nuk kishte se si** t'u përmbahej

rregullave të orëve të shërbimit dhe njëkohësisht ta përfundonte udhëtimin e caktuar. Ky nuk është një shofer i lodhur. Ky është një model biznesi.

Çështja e Denise-s u mbështet te e treta. Ditari i orëve e vendoste shoferin në një pushim dhjetëorësh në Toledo. Të dhënat e telefonit e vendosnin në Monroe. Karta e karburantit tregonte blerje naftë në tri shtete brenda një dritareje kohore që ditari e bënte fizikisht të pamundur.

Asgjë nga këto nuk erdhi nga vendngjarja. Erdhi nga të dhëna që i kërkuam në nëntëdhjetë ditët e para.

Edhe sigurimi është i ndryshëm

Shumë transportues tregtarë ndërshtetërorë të rregulluar duhet të mbajnë nivele minimale federale të përgjegjësisë financiare që mund të jenë ndjeshëm më të larta se kufijtë e zakonshëm të sigurimit personal të automjetit, ku shumica e kërkuar varet nga veprimtaria dhe nga ngarkesa. Shumë prej tyre mbajnë gjithashtu mbulim të tepërt ose ombrellë — por policat e vërteta duhet të identifikohen, jo të hamendësohen.

Mund të ketë gjithashtu **disa palë me mbulim**: shoferi, transportuesi, pronari i rimorkios, ndërmjetësi që organizoi ngarkesën, dërguesi i mallit, një kontraktor mirëmbajtjeje. Të kuptuarit se kush është përgjegjës është pjesa më e madhe e punës së hershme.

Çështjet me kamionë tregtarë mund të përfshijnë përgjegjësi financiare të kërkuar nga ligji federal dhe shtesa shtesë sigurimi — por kufijtë e disponueshëm dhe palët përgjegjëse duhet të hetohen, jo të supozohen. Ato prirën gjithashtu të prodhojnë një reagim mbrojtjeje të hershëm dhe të sofistikuar.

Çfarë të bëni

Telefonojini një avokati brenda ditësh, jo javësh. Nëse asgjë tjetër në këtë libër nuk ju nxit urgjencë, le ta bëjë kjo. Provat në një çështje me kamion kanë një datë skadence, dhe ekipi i palës tjetër filloi punën gjatë vizitës suaj të parë në spital.

Pyetni në mënyrë specifike për përvojën me kamionë. Jo për dëmtimet personale në përgjithësi. Për çështjet me automjete tregtare në veçanti. Pyetni nëse avokati dërgon letra ruajtjeje provash brenda javës së parë, si i ruan të dhënat e modulit elektronik, dhe nëse ka marrë ndonjëherë dëshmi nën betim nga një përfaqësues i korporatës. Një avokat me përvojë të vërtetë në këtë fushë duhet të jetë në gjendje t'u përgjigjet atyre pyetjeve në mënyrë specifike dhe të shpjegojë planin e ruajtjes së provave.

Fotografoni kamionin nëse mundeni — tërheqësin, rimorkion, numrin DOT, targat, emrin e kompanisë. Të gjitha.

Mos lejoni që automjeti të riparohet ose të lirohet pa njoftuar avokatin, nëse keni ndonjë ndikim mbi këtë.

Prisni mundësinë e një kontakti të hershëm, përfshirë një ofertë të hershme marrëveshjeje. Vlerësojeni çdo ofertë vetëm pasi t'i keni kuptuar lëndimet, mbulimin, deklaratat e lirimit, barrët dhe afatet. Shihni Kapitujt e Tretë dhe të Katërt.

Vijon: si ta zgjidhni personin që i bën të gjitha këto për ju.

Kapitulli i Pesëmbëdhjetë

Pyetjet që i vënë në siklet avokatët e këqij

Do t'ju jap pyetjet që do të doja t'i bënte motra ime — përfshirë ato që janë të sikletshme për t'ia bërë një avokati të ulur përballë jush, dhe përfshirë ato që do të parapëlqejnë të mos m'i bënit mua.

Vetëm kështu ka ndonjë vlerë ky kapitull.

Të tetë pyetjet

1. Kush do ta trajtojë në të vërtetë çështjen time, çdo ditë?

Në shumë zyra, personi në reklamë nuk është personi që merret me dosjen. Kjo nuk është automatikisht gabim — zyrat e mira përdorin gjerësisht menaxherë çështjesh dhe ndihmësjuristë, dhe kjo është efikase. Por ju duhet ta dini **emrin e njeriut konkret** që do t'ju përgjigjet kur të telefononi në muajin e shtatë, dhe duhet ta takoni atë person.

Kini kujdes nga një përgjigje e paqartë. "*Ekipi ynë*" nuk është emër.

2. Sa dosje të hapura ka kjo zyrë, dhe sa do të ketë personi që merret me timen?

Kapitulli i Tretë fliste për atë çfarë i ndodh një dosjeje që është një ndër njëqind e tetëdhjetë. Është pyetje e drejtë në të dyja drejtimet e marrëdhënies.

3. Kur e keni çuar për herë të fundit në gjyq një çështje dëmtimi personal deri në vendim, dhe si përfundoi?

Pyetja më e dobishme e listës.

Shumica e çështjeve zgjidhen me marrëveshje, dhe shpesh ai është rezultati i duhur. Gjyqi është i shtrenjtë, i ngadaltë dhe me rrezik. Përvoja e kohëve të fundit në gjykim mbetet prapëseprapë temë e drejtë për t'u pyetur, sepse një përvojë e demonstruar gjyqësore mund të ndikojë mbi mënyrën si palët

kundërshtare e vlerësojnë rrezikun. **Nuk është matësi i vetëm i një avokati,** dhe vendimet e së kaluarës nuk e parashikojnë rezultatin e çështjes suaj.

Një avokat me përvojë të kohëve të fundit në gjykim duhet të jetë në gjendje ta diskutojë atë hapur, përfshirë humbjet po aq sa fitoret. Rezultatet e së kaluarës nuk garantojnë një rezultat të ardhshëm.

4. A do t'ia kaloni çështjen time një zyre tjetër?

Disa zyra ua referojnë çështjet avokatëve të tjerë kur dikush tjetër është më i përshtatshëm për atë rast, dhe avokatët mund ta ndajnë tarifën.

Miçigani e lejon ndarjen e tarifës midis avokatëve nga zyra të ndryshme **vetëm** sipas rregullave etike të zbatueshme. MRPC 1.5(e) kërkon që klienti të njoftohet për pjesëmarrjen e të gjithë avokatëve të përfshirë dhe të mos e kundërshtojë atë, si dhe që tarifa e përgjithshme të jetë e arsyeshme. Në një çështje me tarifë kushtëzuar, marrëveshja e tarifës duhet të plotësojë gjithashtu MRPC 1.5(c) dhe rregullat e zbatueshme gjyqësore të Miçiganit.

Pyetni kush do të marrë pjesë, si llogaritet tarifa e përgjithshme, dhe **merreni marrëveshjen me shkrim.**

5. Sa është tarifa, dhe a zbriten shpenzimet para apo pas saj?

Në çështjet e Miçiganit për dëmtim personal, vdekje të padrejtë dhe përfitime no-fault që rregullohen nga MCR 8.121, tarifa maksimale e kushtëzuar është **një e treta** e shumës së rikuperuar, e llogaritur mbi shumën neto pas zbritjes së disbursimeve që i ngarkohen siç duhet zbatimit të kërkesës ose ndjekjes së padisë. MRPC 1.5 kërkon gjithashtu që marrëveshja e tarifës së kushtëzuar të jetë me shkrim, dhe kërkon një deklaratë përfundimtare me shkrim që tregon rezultatin, shumën që i kalon klientit, dhe metodën e përcaktimit të tarifës.

Kërkoni llogaritjen **me shkrim** mbi një shifër hipotetike. Pyetni çfarë ndodh me shpenzimet nëse humbni, dhe merreni edhe atë me shkrim. Pyetni kush i paraprin shpenzimet për ekspertë, dëshmi nën betim, të dhëna dhe tarifa gjyqësore.

Kushdo që nguron t'jua kalojë aritmetikën hap pas hapi, po ju thotë diçka.

6. Sa shpesh do të dëgjoj prej jush, dhe cila është procedura kur nuk arrij të kontaktoj askënd?

Një ankesë e shpeshtë e klientëve ndaj avokatëve nuk është rezultati — është mosdija se çfarë po ndodh me dosjen, ose kalimi i një kohe tepër të gjatë pa komunikim.

Pyetni cili është standardi. Pyetni çfarë ndodh kur standardi nuk përmbushet.

7. A keni trajtuar çështje pikërisht si e imja?

Nëse është çështje me kamion, pyetni për automjetet tregtare dhe për letrat e ruajtjes së provave. Nëse është lëndim katastrofik me kujdes nga ndihmësi personal, pyetni për rregullin e pesëdhjetë e gjashtë orëve dhe nëse e kanë çuar ndonjëherë në gjyq. Nëse është refuzim për shkak të tarifarit, pyetni çfarë bëjnë kur një institucion nuk e pranon një pacient.

Dëgjoni për një **shpjegim specifik** të përvojës me atë çështje, jo për një siguri të përgjithshme.

8. Cila është dobësia e çështjes sime?

Kjo është pyetja.

Çdo çështje ka një. Boshllëku në trajtim, lëndimi i mëparshëm, deklarata e regjistruar, pyetja e fajit krahasues, kufiri i mbulimit.

Trajtojeni me kujdes një parashikim të sigurt në dollarë gjatë takimit të parë. Në fillim të një çështjeje, diagnoza, prognoza, mbulimi, barrët, faji krahasues, arkëtueshmëria dhe provat e pranueshme mund të jenë ende në zhvillim. Një avokat i dobishëm duhet të jetë i gatshëm t'i identifikojë si anët e forta, ashtu edhe ato të dobëta, dhe të shpjegojë se çfarë mbetet ende për t'u mësuar.

Punësojeni të dytin.

Gjëra që nuk do të thonë atë që mendoni

Vëllimi i reklamave. Reklama ju tregon se një zyrë bën marketing. Nuk ju tregon vetvetiu se kush do ta trajtojë çështjen tuaj, sa përvojë të tanishme

gjyqësore ka avokati, ose nëse zyra është e përshtatshme për ju. Bëni pyetjet e këtij kapitulli.

Çmimet dhe distinktivët. Disa njohje juridike përfshijnë vlerësim të vërtetë nga kolegët ose rezultate të verifikuara. Të tjera janë vendosje me pagesë ose ftesa automatike. Është e drejtë të pyesni se cila është cila — një avokat që e kupton ndryshimin, do t'ju thotë.

Një shifër e sigurt në takimin e parë. Vlerësimi i hershëm është shpesh i përkohshëm, sepse diagnoza, prognoza, trajtimi, humbja e të ardhurave, mbulimi, barrët, faji krahasues dhe arkëtueshmëria mund të jenë ende në zhvillim. Jini skeptik ndaj një rezultati të premtuar para se të njihen provat.

Madhësia e zyrës. Pret nga të dyja anët. Një zyrë e madhe ka burime për ekspertë dhe shpenzime; një e vogël mund t'ju japë vëmendjen e vërtetë të avokatit të lartë. Asnjëra nuk është më e mirë në abstrakt. Ajo që ka rëndësi është **kush e prek dosjen tuaj.**

Dy fjalë për mua

Drejtoj një zyrë që fokusohet te çështjet e automjeteve dhe të dëmtimeve personale në Miçigan, dhe e bëj këtë që nga viti 1994. Flas anglisht dhe shqip, gjë që ka më shumë rëndësi nga sa mendojnë njerëzit — shumë prej klientëve të mi po shpjegojnë gjënë më të keqe që u ka ndodhur ndonjëherë, dhe të mundesh ta bësh atë në gjuhën amtare e ndryshon atë që komunikohet vërtet.

Nëse familja juaj ka një çështje gjuhe, pyesni çdo zyrë që po shqyrtoni se si e trajtojnë. Jo një shërbim telefonik. **Një person të vërtetë.**

Nuk jam gjithashtu avokati i duhur për çdo çështje, dhe u kam referuar çështje zyrave të tjera kur dikush tjetër ishte në pozitë më të mirë — dhe do ta bëja atë me dëshirë, në vend që të mbaja diçka që nuk duhet ta mbaja.

Zbatojini të tetë pyetjet edhe ndaj meje. Sidomos të tretën dhe të tetën.

Versioni më i thjeshtë

Nëse nuk mbani mend asgjë tjetër nga ky kapitull: **kërkoni një avokat që është i gatshëm t'i diskutojë dobësitë po aq sa anët e forta të çështjes që nga fillimi.**

Asnjë pyetje e vetme nuk e garanton avokatin e duhur, por sinqeriteti për rrezikun është shenjë e rëndësishme. Ju doni dikë që do t'ju japë të njëjtën këshillë të kujdesshme kur çështja të bëhet e vështirë, sa edhe kur nis përfaqësimi.

Ka mbetur edhe një kapitull.

Kapitulli i Gjashtëmbëdhjetë

Si duket në të vërtetë drejtësia

Denise ecën me bastun. Shumicën e ditëve.

Nuk e ushtron më profesionin e higjienistes dentare. Nuk e mban dot instrumentin të qëndrueshëm me dridhjen që ka, dhe u përpoq për një kohë, gjë që ishte më e vështirë për t'u parë sesa vetë dorëheqja.

Maria e mbaroi shkollën në Oakland. Jetoi në shtëpi më gjatë nga sa kishte planifikuar, dhe thotë se nuk e ka problem — dhe ndoshta e thotë me të vërtetë.

Ray-i riparoi sërish kaldaja. Jo aq shumë. Është pesëdhjetë e nëntë vjeç, humbi tre vjet fitimesh, dhe shpina nuk i është më ajo që ishte — pjesërisht nga njëqind e dymbëdhjetë orët në javë.

Në këtë histori të përbërë, çështja zgjidhet me një kompensim që ndihmon të financohet kujdesi dhe të stabilizohen financat e familjes. Ky është një ilustrim i asaj se **për çfarë mund të përdoret** një kompensim — jo raportim i rezultatit të një klienti konkret, dhe as parashikim i ndonjë rikuperimi të ardhshëm.

Nuk e kthen mbrapsht muajin e parë të rehabilitimit. Nuk e rikthen dorën pa dridhje, as karrierën, as atë version të një martese ku askush nuk duhej të kthehej në ndihmësin e tjetrit.

Kështu duket një çështje e zgjidhur. Jo si reklama. **Kështu.**

Llogaria e ndershme

Marcus-i e bëri fiksimin vertebral. E ngre vajzën, ndryshe nga më parë, dhe tani e tregon historinë e shkrimit të dorës së paramedikut nëpër festa — sepse ashtu e tresin njerëzit atë që u ndodh.

Çështja e Angelës zgjati dy vjet më shumë për shkak të katër minutave në një telefonatë gjatë së cilës ajo po përpiqej të ishte e dobishme.

Asnjëri nga të tre nuk u bë i plotë sërish. Askush nuk bëhet. Një gjykatë ka një instrument të vetëm, dhe ai instrument është paraja, dhe paraja është kompensim e jo riparim.

E bëj këtë punë që nga viti 1994 dhe asnjëherë, as edhe një herë të vetme, nuk i kam dorëzuar dikujt një çek e ta kem parë të kthehet në atë që ishte më parë. Kjo nuk është ajo për të cilën bëhet fjalë.

Ajo për të cilën bëhet fjalë është: **të sigurosh që kur ndodh një gjë që nuk duhej të kishte ndodhur, kostoja e saj të bjerë mbi palën që e shkaktoi, e jo mbi familjen që e thithi.** Që kujdesi të paguhet. Që vitet përpara të jenë të siguruara. Që dikush u detyrua të përgjigjej për të.

Kjo është një gjë më e vogël se drejtësia siç e përfytyrojnë shumica e njerëzve, dhe vlen jashtëzakonisht shumë për ata që e marrin.

Për çfarë ishte në të vërtetë ky libër

Gjithçka në pesëmbëdhjetë kapitujt e fundit ndahet në dy kategori.

Kategoria e parë është për njerëzit të cilëve aksidenti u ka ndodhur tashmë. Shtatëdhjetë e dy orët, transkripti, kartela, pragu,urvejimi, të tetë pyetjet. Nëse jeni në atë grup, ju e dini tashmë se cilët kapituj u shkruan për ju, dhe shpresoj t'u ktheheni, dhe shpresoj ta mbani listën.

Kategoria e dytë është për të gjithë të tjerët, është një faqe e vetme, dhe është **Kapitulli i Shtatë.**

Sepse ja çfarë kam mësuar në tridhjetë e dy vjet dhe nuk prisja ta mësoja:

Puna ime më e mirë juridike vjen shumë vonë për të pasur rëndësinë më të madhe. Jam shumë i mirë në atë që ndodh **pas**. Nuk mund të ndryshoj atë që ndodhi **para**. Dhe pikërisht aty përcaktohen në të vërtetë rezultatet.

Rezultati i Denise-s u vendos njëmbëdhjetë muaj më parë, në një tryezë kuzhine, në nëntë sekonda, nga një grua që po përpiquej të kursente para për shkollimin e së bijës. Asgjë nga ajo që bëra unë në vitet e mëpasme nuk e preku atë vendim. Rikuperova para. **Dritaren nuk mund ta ktheja.**

Pra, nëse e mbyllni këtë libër dhe bëni saktësisht një gjë, mos e lini të jetë mësimi përmendsh i numrit tim të telefonit.

Shkoni ta shihni faqen tuaj të deklaratave.

Tri gjëra, sonte

Një. Gjenerali shifren PIP. Nëse nuk është *Unlimited*, mësoni se çfarë deklaruat kur e zgjidhët dhe nëse ajo është ende e vërtetë. Telefoni agjencitit nesër.

Dy. Gjenerali kufijtë tuaj për shoferin e pasiguruar dhe të nënsiguruar. Nëse janë të ulët ose mungojnë, merrni një ofertë për kufij më të lartë dhe krahasoni koston e vërtetë **dhe tekstin e policës.**

Tre. Thojani dikujt. Vëllait tuaj, vajzës suaj, kolegut që sapo rinovoi një policë. Një bisedë nëntëdhjetësekondëshe mund të mjaftojë që dikush ta shohë faqen e deklaratave **para** një aksidenti e jo pas tij.

Shtojat që vijnë janë menduar të shpëputen, të fotografohen dhe të mbahen në kutinë e dorezave.

Gjëja e fundit

Nëse aksidenti ka ndodhur tashmë — nëse po e lexoni këtë në mensën e një spitali në dy të natës sepse dikush jua vuri në dorë — atëherë dua t'ju them diçka drejtpërdrejt juve, jo lexuesit të përgjithshëm.

Do t'ju kërkohet të merrni vendime në dy javët e ardhshme, ndërsa jeni në gjendjen më të keqe të jetës suaj, që do të sundojnë tri vitet e ardhshme. Kjo është vërtet një gjë e padrejtë për t'i kërkuar një njeriu, dhe prapëseprapë kjo është ajo që po ju kërkohet.

Nuk keni pse të jeni të mprehtë. Duhet të jeni të ngadaltë.

Mos nënshkruani. Mos jepni deklaratë. Mos bëni marrëveshje. Shkruani gjërat. Kontrolloni, vazhdoni të ktheheni, tregojni gjithçka. Kërkojini dikujt me mendje të kthjellët të rrijë me ju kur vijnë telefonatat.

Dhe merrni parasysh të flisni këtë javë me një avokat me përvojë në kërkesat automobilistike të Michiganit, edhe nëse nuk jeni i sigurt se ju duhet përfaqësim.

Shumë zyra për dëmtime personale ofrojnë një konsultë të parë pa pagesë; konfirmojeni tarifën kur telefononi. Qëllimi është të identifikohen herët afatet, mbulimi dhe çështjet e ruajtjes së provave.

Kaq është. Ky është gjithë libri.

Tridhjetë e dy vjet, dhe përmblihet në këtë: **shikojeni faqen, dhe mos jini vetëm në muajin e parë.**

—*Joseph Dedvukaj*

Bloomfield Hills, Miçigan

SHTOJCAT — SHKËPUTINI KËTO

Faqe të ndërtuara për t'u fotografuar, printuar, ose shkëputur dhe mbajtur aty ku do t'i gjeni vërtet.

Shtojca A

Lista e shtatëdhjetë e dy orëve

Fotografojeni këtë faqe. Mbajeni në kutinë e dorezave.

NË VENDNGJARJE

- ☐ Telefononi 911. Merrni numrin e raportit.
- ☐ Thoni: *"Jam i tronditur. Ende nuk e di. Do të shkoj të kontrollohem."* **Kurrë "Jam mirë."**
- ☐ Fotografoni: të dyja automjetet nga të katër anët, pamje të gjera që tregojnë pozicionin në korsin, targat, kartën e sigurimit, patentën, semaforët, gjurmët e frenimit, copëzat, çdo kamerë aty pranë.
- ☐ Merrni **vetë** emrat dhe numrat e telefonit të dëshmitarëve.
- ☐ Pranoni vlerësimin nga ambulanca.
- ☐ Nëse është kamion tregtar: fotografoni numrin DOT, emrin e kompanisë, rimorkion dhe pllakat sinjalizuese.

ATË NATË

- ☐ Kontrolloni mjekësisht. Për simptoma jorgjente, një qendër urgjence mund të mjaftojë.
- ☐ Thoni fjalët: **"Isha në një aksident me makinë sot."** Jepni mekanizmin — goditje nga prapa, përplasje anësore, me rrip sigurimi, airbag, përplasje koke, a ecte automjeti.
- ☐ Raportoni **çdo** simptomë, jo më të keqen. Përfshini çdo boshllëk kujtese.
- ☐ Përshkruani **çfarë nuk mundeni të bëni**, jo vetëm çfarë ju dhemb.
- ☐ Fotografoni trupin tuaj. Përsëriteni ditën e tretë — mavijosjet errësohen.
- ☐ Shkruani gjithçka që mbani mend për aksidentin.

BRENDA SHTATËDHJETË E DY ORËVE

- ☐ Njoftoni siguruesin tuaj të automjetit. Kërkoni formularin **Application for Benefits**.
- ☐ **Mos jepni deklaratë të regjistruar në çast.** Nëse e kërkon siguruesi juaj, polica juaj mund të kërkojë bashkëpunim të arsyeshëm; kërkoni ta caktoni për një datë tjetër dhe merrni këshillë më parë. Thoni: *"Ju lutem m'i dërgoni pyetjet me shkrim."*
- ☐ **Mos nënshkruani** një autorizim mjekësor të pakufizuar pa e kuptuar. Para se të ngrihet padia, kërkoni një autorizim të kufizuar në mënyrë të arsyeshme. Nëse ngrihet padia, respektoni detyrimet ligjore të zbulimit të provave për informacionin mjekësor që lidhet me gjendjen në diskutim.
- ☐ **Mos postoni asgjë** në rrjetet sociale. **Mos fshini asgjë** të postuar tashmë.
- ☐ Ndiqni çdo udhëzim nga vizita juaj. Caktoni vizitën e kontrollit.
- ☐ Telefononi një avokat me përvojë në kërkesat automobilistike të Miçiganit për një konsultë. Shumë zyra ofrojnë konsultën e parë pa pagesë; konfirmojeni kur telefononi. **Afatet mund të kenë nisur tashmë.**

NË VAZHDIM

- ☐ Nisni **listën**: një rresht me datë për çdo gjë që keni pushuar së mundur ta bëni.
- ☐ Ruani çdo faturë, çdo EOB, çdo faturë shpenzimi dhe çdo shënim kilometrazhi.
- ☐ Regjistroni çdo telefonatë me çdo sigurues: data, ora, emri, çfarë u tha.
- ☐ Kërkoni të dhënat tuaja mjekësore pas dy javësh. **Lexojini për gabime.**

Shtojca B

Fletë pune për auditimin e mbulimit

Plotësojeni sonte, me fagen e deklaratave përpara.

POLICA IME

Siguruesi: _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ Nr. i policës:

Data e rinovimit: _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _

Mbulimi	Kufiri im aktual
Mbulimi mjekësor PIP (<i>no-fault medical</i>)	
Përgjegjësia për dëmtim trupor	
Shoferi i pasiguruar (UM)	
Shoferi i nënsiguruar (UIM)	
Zbritja për përplasje (<i>collision</i>)	
Përgjegjësia e kufizuar për dëm material / mini-tort	
Mbrojtja e pronës (PPI)	

KATËR PYETJET

1. Cilin opSION mjekësor PIP zgjidha, dhe çfarë formulari nënshkrova? Nëse zgjidha Opsionin 4, 5 ose 6, cila dokumentacion aktual pranueshmërie e mbështet atë zgjedhje?
2. A i përjashton plani im shëndetësor lëndimet nga aksidentet automobilistike?
(Kërkoni në *Summary of Benefits* fjalët "motor vehicle," "automobile," "auto.")
3. Cili bashkëshort ose të afërm që banojnë në shtëpi mund të preken nga zgjedhja ose përjashtimet e mia PIP, dhe cilat polica të tjera automobilistike në shtëpi mund ta ndryshojnë analizën e përparësisë?

Shtojca C

Çfarë t'i pyesni agjentit tuaj

Lexojini këto pyetje fjalë për fjalë. Shkruani përgjigjet.

Për PIP-in

1. Cili është kufiri im aktual mjekësor PIP, dhe çfarë nënshkrova për ta zgjedhur?
2. A kualifikohet sigurimi im shëndetësor si mbulim që do të paguante për lëndimet nga aksidentet automobilistike?
3. Kush në shtëpinë time mbulohet nga kjo zgjedhje?
4. Sa kushton të kalohet në secilin nivel më të lartë?
5. Nëse zgjedh një kufi të kufizuar mjekësor PIP, cilën shtojcë për mbulim shtesë të kujdesit nga ndihmësi personal jeni të detyruar të ma ofroni, çfarë mbulon ajo, dhe sa kushton?

Për UM/UIM

6. A kam mbulim për shoferin e pasiguruar dhe të nënsiguruar? Me çfarë kufijsh?
7. Si funksionon dispozita e kufirit të përgjegjësisë? A zbriten nga kufiri im UIM shumat e paguara ose të pagueshme nga shoferi fajtor?
8. A kërkon policia ime shterimin e kufijve të përgjegjësisë së shoferit fajtor, ose pëlqimin me shkrim të siguruesit tim, para se të bëj marrëveshje?
9. Cilat janë kërkesat për njoftim dhe për raport policie në rast goditje-dhe-ikjeje? A kërkon policia kontakt fizik?
10. Kush kualifikohet si i siguruar sipas shtojcës sime UM/UIM?
11. Sa kushton ngritja e këtyre kufijve?

Për përgjegjësinë

- 12.** Cilët janë kufijtë e mi të përgjegjësisë për dëmtim trupor, dhe a janë të mjaftueshëm për pasuritë dhe të ardhurat që po mbrojmë?
- 13.** A përfshin policia ime mbulim për përgjegjësinë e kufizuar ndaj dëmit material për ekspozimin mini-tort prej 3.000 dollarësh?

Të përgjithshme

- 14.** Kur e kemi shqyrtuar për herë të fundit këtë policë bashkë?
- 15.** A do të më dërgoni një përmbledhje me shkrim të gjithçkaje që sapo diskutuam?

Pyetja 15 ka rëndësi. Merreni me shkrim.

Shtojca D

Afatet me një vështrim

Një përmbledhje e afateve të diskutuara në këtë libër, në një vend të vetëm.

Është **pikënisje për një bisedë, jo zëvendësim i saj**. Çdo rresht më poshtë ka përjashtime që varen nga data e aksidentit, nga polica, nga palët dhe nga baza ligjore e kërkesës. Konfirmojeni herët, me shkrim, afatin që zbatohet vërtet për ju.

Përfitimet no-fault (PIP)

Njoftimi i lëndimit të siguruesi. Përgjithësisht një vit nga data e aksidentit, sipas MCL 500.3145. *Shihni Kapitujt e Dytë dhe të Dhjetë.*

Rregulli "one-year-back." Rikuperimi ndërpritet përgjithësisht për shpenzimet e bëra më shumë se një vit para ngritjes së padisë, sipas MCL 500.3145. Për kërkesat që rregullohen nga ligji aktual, nënseksioni (3) e pezullon afatin nga data kur paraqitet një kërkesë e caktuar deri kur siguruesi e refuzon zyrtarisht atë kërkesë, nëse paditësi e ndjek me kujdes të arsyeshëm. Gjykata e Lartë e Miçiganit vendosi në çështjen *Spine Specialists of Michigan PC v MemberSelect Insurance Company* se kjo dispozitë pezullimi nuk i ringjall me efekt prapaveprues të drejtat e lindura para ndryshimit. *Shihni Kapitullin e Dhjetë.*

Michigan Assigned Claims Plan. MCL 500.3174 kërkon njoftim të *Michigan Automobile Insurance Placement Facility* brenda një viti pas aksidentit. **Trajtojeni vitin e parë si kufi të prerë.** *Shihni Kapitullin e Njëmbëdhjetë.*

Kërkesat kundër personit fajtor

Dëmtimi trupor. Një kërkesë civile për dëmtim personal në Miçigan i nënshtrohet përgjithësisht një afati trevjeçar sipas MCL 600.5805 — por

rregullat e lindjes së së drejtës, dispozitat e pezullimit dhe përjashtime të tjera mund ta ndryshojnë analizën. *Shihni Kapitullin e Dhjetë.*

Të paditurit qeveritarë. Nëse mund të përfshihet një bashki, një qark, një agjenci shtetërore, një autoritet publik, një punonjës qeveritar, një autobus ose një automjet policie, mund të zbatohen ligje të posaçme njoftimi ose paraqitjeje — dhe disa janë **ndjeshëm më të shkurtra** se afatet e zakonshme. Kjo është situatë ku duhet avokat menjëherë. *Shihni Kapitujt e Dytë dhe të Dhjetë.*

Dëmi material mini-tort. Zgjidhja e kufizuar e Miçiganit për dëmin material lejon rikuperimin deri në 3.000 dollarë për dëmtim të pranueshëm të pasiguruar të automjetit, për aksidentet pas 1 korrikut 2020, i zvogëluar sipas fajit krahasues dhe në varësi të kërkesave ligjore. Konfirmoni afatin e zbatueshëm para se të supozoni se keni kohë. *Shihni Kapitullin e Njëmbëdhjetë.*

Afatet që i krijon polica juaj

UM dhe UIM. Këto janë mbulime kontraktuale pa asnjë afat të vetëm ligjor. Polica mund të vendosë kërkesat e veta për njoftim, provë të kërkesës, raport policie, shterim dhe pëlqim për marrëveshje. **Kurrë mos nënshkruani një lirim përgjegjësie** para se të jetë shqyrtuar shtojca UM/UIM. *Shihni Kapitullin e Njëmbëdhjetë.*

Bashkëpunimi me siguruesin tuaj. Polica juaj mund të kërkojë një deklaratë, një ekzaminim nën betim, ose bashkëpunim tjetër të arsyeshëm sipas orarit të siguruesit. Një refuzim i pajustificuar mund t'i rrezikojë përfitimet. *Shihni Kapitullin e Katërt.*

Pranueshmëria PIP në rinovim. Nëse zgjodhët Opsionin PIP 4, 5 ose 6, mbulimi kualifikues shëndetësor, Medicaid ose Medicare duhet të **ekzistojë ende në çdo rinovim**, dhe udhëzimet aktuale të DIFS-it kërkojnë që siguruesi ose agjenti të mbledhë provën çdo herë. *Shihni Kapitullin e Shtatë.*

Afatet që askush nuk i shkruan

Provat në një çështje me kamion. Ditë, jo javë. Të dhënat elektronike mund të mbishkruhen, automjetet të riparohen e të shiten, dhe pamjet e kamerave të

ciklojnë shumë përpara se të skadojë ndonjë afat ligjor. *Shihni Kapitullin e Katërbëdhjetë.*

Survejimi dhe provat e vendngjarjes. Pamjet e kamerave private mund të mbishkruhen brenda cikleve të shkurtra ruajtjeje. Ruajtja duhet kërkuar shpejt. *Shihni Kapituajt e Dytë dhe të Trembëdhjetë.*

Të dhënat tuaja mjekësore. Kërkojini rreth dy javë pas aksidentit dhe lexojini, ndërsa gabimet mund të ndreqen ende përmes procedurës formale të institucionit. *Shihni Kapitullin e Pestë.*

Nëse merrni një gjë nga kjo faqe: afati që keni më shumë gjasa ta humbisni është ai për të cilin nuk e dinit se ekzistonte. **Pyetni herët, dhe merreni përgjigjen me shkrim.**

Shtojca E

Fjalor me fjalë të thjeshta

Fjalët që shfaqen nëpër letra, formularë dhe refuzime — sipas rendit alfabetik, sepse askush nuk i takon në një rend të arsyeshëm.

Afati "one-year-back." Rregulli në MCL 500.3145 që e ndërpret rikuperimin e përfitimeve për shpenzimet e bëra më shumë se një vit para ngritjes së padisë — i ndryshëm nga kërkesa njëvjeçare e njoftimit, dhe shpesh i ngatërruar me të.

Assigned Claims Plan. Programi i Miçiganit, i administruar përmes *Michigan Automobile Insurance Placement Facility*, që mund të japë një rrugë drejt përfitimeve PIP për njerëzit pa mbulim të zbatueshëm. Ka rregullat e veta të pranueshmërisë, kufizimet e veta të përfitimeve, dhe një kërkesë njoftimi brenda një viti.

DIFS. *Michigan Department of Insurance and Financial Services*, rregullatori shtetëror që nxjerr formularët e zgjedhjes PIP, buletinet e tarifarit dhe procesin e rishikimit të përdorimit.

Dëmtim serioz i një funksioni trupor. Pragu ligjor për të marrë dëmshpërblim joekonomik: një dëmtim i shfaqur në mënyrë objektive, i një funksioni të rëndësishëm trupor, që e prek aftësinë e përgjithshme të personit për të bërë jetën e tij normale.

Ekzaminim mjekësor "i pavarur." Një ekzaminim nga një mjek i zgjedhur dhe i paguar nga siguresi. Avokatët e mbrojtjes gjithnjë e më shumë e quajnë **ekzaminim mjekësor i mbrojtjes**, që është më e saktë. Nuk është marrëdhënie kurimi.

Faqja e deklaratave. Përmbledhja një- ose dyfaqëshe e asaj që mbulon vërtet polica juaj e automjetit dhe me çfarë kufijsh. **Dokumenti më i rëndësishëm në këtë libër.**

Faji krahasues. Ndarja e fajit sipas përqindjes. Dëmshtëpërblimi zvogëlohet me përqindjen e fajit tuaj, dhe mbi 50 për qind faj nuk jepet dëmshtëpërblim joekonomik.

Fshehja e provave (*spoliation*). Shkatërrimi ose humbja e provave pasi ka lindur detyrimi për t'i ruajtur. Në një rast të përshtatshëm, gjykata mund të lejojë një përfundim të disfavorshëm ose të vendosë një zgjidhje tjetër.

Humbja ekonomike e tepërt. Humbjet ekonomike — shpenzime mjekësore, humbje të ardhurash, humbje të mbijetuarve — që tejkalojnë kufizimet e zbatueshme no-fault dhe që ligji i Miçiganit ju lejon t'i ndiqni kundër një personi fajtor. **Kërkesë e veçantë nga dhimbja dhe vuajtja.**

Humbja e të ardhurave nga puna. Pagesa PIP për të ardhurat që personi i dëmtuar do të kishte fituar gjatë tri viteve të para pas aksidentit, në varësi të rregullimeve ligjore dhe të një maksimumi mujor që ndryshon me kohën. Kompenson të ardhurat e humbura **të personit të dëmtuar**, jo të një kujdestari.

Kujdesi nga një ndihmës personal. Kujdes dhe mbikëqyrje në shtëpi për një person të dëmtuar — larje, ilaçe, zhvendosje, siguri. Për kërkesat pas reformës, MCL 500.3157(10) e kufizon në **56 orë në javë** atë që siguruesi detyrohet të paguajë kur kujdesi ofrohet nga një i afërm, nga një anëtar i shtëpisë, ose nga dikush me marrëdhënie biznesi a shoqërore të mëparshme.

Letër mbrojtjeje (*letter of protection*). Një marrëveshje ku ofruesi e shtyn arkëtimin kundrejt një rikuperimi të mundshëm. Mund ta bëjë kujdesin të disponueshëm; mund të krijojë gjithashtu një detyrim të konsiderueshëm shlyerjeje në momentin e marrëveshjes. **Kuptoni kushtet para se të nënshkruani.**

Listë e çmimeve të ofruesit (*charge description master*). Lista bazë e tarifave të një ofruesi. Versioni i 1 janarit 2019, i rregulluar vjetorisht sipas komponentit mjekësor të indeksit të çmimeve të konsumit, është pika e referimit për shërbimet për të cilat Medicare-i nuk ka një shumë të pagueshme.

Mbulim shëndetësor i kualifikuar (*qualified health coverage*). Term ligjor, **jo** sinonim i të pasurit një kartë sigurimi shëndetësor. Një plan

shëndetësor kualifikohet vetëm nëse i plotëson kërkesat e caktuara, përfshirë rregullat për përjashtimet e automjeteve dhe një prag zbritjeje që ndryshon me kohën.

Mini-tort. Zgjidhja e kufizuar e Miçiganit për dëmin material — deri në 3.000 dollarë për dëmtim të pranueshëm të automjetit që nuk mbulohet nga sigurimi, për aksidentet pas 1 korrikut 2020, i zvogëluar sipas fajit krahasues.

Modul elektronik i kontrollit (*ECM*). Pajisja e bordit që mund të regjistrojë të dhëna për shpejtësinë, gazin dhe frenimin në sekondat para një përplasjeje me automjet tregtar. Shpesh gjëja e parë që emërton një letër ruajtjeje provash.

No-fault. Sistemi i Miçiganit sipas të cilit përfitimet PIP paguhen pa marrë parasysh se kush e shkaktoi aksidentin, në këmbim të kufizimeve mbi rastet kur një person i dëmtuar mund të marrë dëmshpërblim joekonomik nga një shofer fajtor. **Nuk do të thotë se askush nuk kishte faj.**

Përparësia. Rendi ligjor në MCL 500.3114 dhe 500.3115 që përcakton se cili sigurues është përgjegjës për një kërkesë PIP. "*Paguan siguruesi juaj*" është shpesh e vërtetë dhe nuk është rregulli ligjor në çdo rast.

PIP. *Personal Injury Protection.* Përfitimet e palës së parë — kujdes mjekësor, humbje të ardhurash, shërbime zëvendësuese, transport, humbje të mbijetuarve — të paguara sipas një police automobilistike të Miçiganit pa marrë parasysh fajin.

Pragu. Shprehje e shkurtër për kërkesën që një person i dëmtuar të tregojë vdekje, shëmtim serioz të përhershëm, ose dëmtim serioz të një funksioni trupor, para se të marrë dëmshpërblim joekonomik nga një shofer fajtor.

Shërbimet zëvendësuese. Paga PIP, përgjithësisht deri në 20 dollarë në ditë për tri vitet e para, për shërbimet e zakonshme shtëpiake që personi i dëmtuar nuk mund t'i kryejë më.

Shpenzimet e lejueshme. Tarifat e nevojshme në mënyrë të arsyeshme për kujdesin, shërimin dhe rehabilitimin e një personi pas një aksidenti, të pagueshme si përfitime PIP në varësi të kufirit të zbatueshëm dhe të kufizimeve ligjore.

Tarifari (*fee schedule*). Tavanet e rimbursimit në MCL 500.3157 që rregullojnë sa mund t'i paguhet një ofruesi për trajtimin e një pacienti aksidenti. Llogaritja varet nga shërbimi, nga kategoria e ofruesit, nga data e shërbimit, dhe nga fakti nëse Medicare-i ka një shumë të pagueshme.

UM dhe UIM. Mbulimi për shoferin e pasiguruar dhe të nënsiguruar. **Nuk kërkohet** nga ligji no-fault i Miçiganit. Krejtësisht kontraktual, që do të thotë se teksti i shtojcës — jo kufiri në faqen e deklaratave — vendos se çfarë keni në të vërtetë.

Shtojca F

Çfarë të merrni në takimin e parë

Nuk ju duhet e gjitha kjo për të caktuar takimin. Merrni atë që keni; thoni hapur çfarë nuk keni. **Një dosje e organizuar vlen më shumë se një kujtesë e sigurt**, dhe Kapitulli i Tretë shpjegon pse.

- ☐ Çdo faqe deklaratah në shtëpi, jo vetëm tuajën.
- ☐ Raportin e policisë, ose numrin e raportit dhe agjencinë që e shkroi.
- ☐ Çdo fotografi që keni bërë — vendngjarjen, të dyja automjetet, dhe trupin tuaj ditën e parë e ditën e tretë.
- ☐ Çdo letër nga çdo sigurues, sidomos refuzimet, **dhe zarfet me të cilat erdhën.**
- ☐ Formularin *Application for Benefits*, nëse e keni dorëzuar, dhe datën kur e dërguat.
- ☐ Një listë të çdo ofruesi që keni vizituar, me data.
- ☐ Të dhënat tuaja mjekësore, nëse i keni kërkuar tashmë.
- ☐ Fletëpagesat, deklaratat e fundit tatimore, dhe një letër nga punëdhënësi nëse keni.
- ☐ Listën tuaj me data të asaj që nuk mund ta bëni më, ose e bëni ndryshe.
- ☐ Regjistrin tuaj të telefonatave — data, ora, emri, çfarë u tha.
- ☐ Çdo gjë që dikush ju ka kërkuar të nënshkruani, e nënshkruar ose jo.
- ☐ *Summary of Benefits* të planit tuaj shëndetësor.

Merrni gjithashtu, nëse ekzistojnë

- ☐ Emrin e kompanisë së transportit, numrin e saj DOT, dhe çdo fotografi të tërheqësit, rimorkios ose pllakave sinjalizuese.

- ☐ Emrat dhe numrat e telefonit të dëshmitarëve që i mbledhët vetë.
- ☐ Çdo barrë ose letër mbrojtjeje që një ofrues ju ka kërkuar të nënshkruani.
- ☐ Datat e çdo lëndimi të mëparshëm në të njëjtën pjesë të trupit, që të zbulohet **nga ju** e jo të gjendet më vonë.

Dhe merrni një pyetje, përgjigjen e së cilës keni frikë ta dëgjoni. Bëjeni të parën.

Shtojca G

Burimet ligjore dhe shënim përditësimi

Ky botim pasqyron ligjin e Miçiganit dhe udhëzimet publikisht të disponueshme, të shqyrtuara deri më **22 gusht 2026**. Autoritetet e mëposhtme u përdorën për të verifikuar shpjegimet ligjore në libër. Kjo është një listë e përzgjedhur burimesh, jo një parashtrësë e plotë juridike.

Ligjet e Miçiganit

- MCL 500.3009 — kufijtë e përgjegjësisë për dëmtim trupor dhe zgjedhja e kufijve më të ulët.
- MCL 500.3105, 500.3107, 500.3107c, 500.3107d dhe 500.3109a — e drejta për PIP, shpenzimet e lejueshme / humbja e të ardhurave / shërbimet zëvendësuese, kufijtë mjekësorë PIP, heqja dorë përmes Medicare-it, dhe përjashtimet për mbulimin shëndetësor të kualifikuar.
- MCL 500.3114 dhe 500.3115 — rregullat e përparësisë PIP për personat brenda dhe jashtë automjetit.
- MCL 500.3135 — përgjegjësia civile, dëmtimi serioz i një funksioni trupor, humbja ekonomike e tepërt, dhe dëmi i kufizuar material (mini-tort).
- MCL 500.3145 — afati no-fault, rregulli "*one-year-back*," dhe pezullimi ligjor për një kërkesë të caktuar sipas ligjit aktual.
- MCL 500.3157 — tarifari i ofruesve dhe kufizimi i kujdesit nga ndihmësi personal në shtëpi.
- MCL 500.3174 — njoftimi për kërkesat përmes *Michigan Assigned Claims Plan*.
- MCL 600.5805 — afati i përgjithshëm i parashkrimit për padi që kërkojnë dëmshpërblim për dëmtim personi ose prone, në varësi të përjashtimeve.

Vendime të gjykatave të apelit të Miçiganit

- *McCormick v Carrier*, 487 Mich 180 (2010) — kuadri i dëmtimit serioz, i përfshirë më vonë në ligj.
- *Andary v USAA Casualty Insurance Co*, 512 Mich 207 (2023) — moszbatimi prapaveprues i kufizimeve të kontestuara të vitit 2019 ndaj të drejtave PIP të fituara para reformës.
- *Fremont Insurance Co v Lighthouse Outpatient Center*, vendim i botuar i Gjykatës së Apelit të Miçiganit (11 prill 2025) — zbatimi i ligjit të mëparshëm të rimbursimit ndaj kërkesave PIP të mbuluara para reformës.
- *West Michigan Home Care Services, Inc v Meemic Insurance Co*, vendim i botuar i Gjykatës së Apelit të Miçiganit (20 tetor 2025) — shuma e pagueshme nga Medicare-i për shërbimet e ndihmës shëndetësor në shtëpi dhe të infermierisë së specializuar sipas MCL 500.3157.
- *Spine Specialists of Michigan PC v MemberSelect Insurance Co*, Gjykata e Lartë e Miçiganit (1 prill 2025) — dispozita aktuale e pezullimit në MCL 500.3145(3) nuk zbatohet me efekt prapaveprues ndaj të drejtave të lindura para ndryshimit.

Udhëzime administrative

- *Michigan Department of Insurance and Financial Services* (DIFS), materialet aktuale për zgjedhjen e mbulimit mjekësor PIP dhe udhëzimet për konsumatorët e agjentët.
- Buletini DIFS 2026-09-INS — rregullimi sipas indeksit të çmimeve të konsumit për tarifarin mjekësor, 2 korrik 2026 – 1 korrik 2027.
- Buletini DIFS 2026-15-INS — zbatimi i MCL 500.3157(2) ndaj kujdesit nga ndihmësi shëndetësor në shtëpi dhe infermierisë së specializuar pas vendimit *West Michigan*.

Autoritete të përgjegjësisë profesionale

- *Michigan Rules of Professional Conduct* 1.5, 1.6, 1.9, 7.1, 7.2, 7.3 dhe 7.4, në fuqi sipas urdhrave të Gjykatës së Lartë të Miçiganit me efekt nga 1 janari 2026.

- MCR 8.121 — tarifat e kushtëzuara në kërkesat ose paditë për dëmtim personal, vdekje të padrejtë dhe përfitime no-fault.

Ligji ndryshon. Verifikoni gjithmonë ligjin aktual, tekstin e policës, rregullat gjyqësore dhe vendimet në fuqi para se të veproni mbi një kërkesë konkrete.

Rreth autorit

Joseph Dedvukaj ka përfaqësuar njerëz të dëmtuar në Miçigan që nga viti 1994. Praktika e tij fokusohet te çështjet e automjeteve dhe të kamionëve, dhe ka çuar çështje në gjyq në të gjithë juglindjen e Miçiganit. Flet anglisht dhe shqip. Ushtron profesionin në Bloomfield Hills.

The Joseph Dedvukaj Firm, P.C.

1277 W Square Lake Rd

Bloomfield Hills, MI 48302

1-866-HIRE-JOE · (248) 352-2110

Reklamë avokatie. Rezultatet e së kaluarës nuk garantojnë dhe nuk parashikojnë rezultatin e asnjë çështjeje të ardhshme.

Faqja shoqëruese

Gjithçka këtu, falas

Shtojcat e këtij libri funksionojnë më mirë kur mund t'i printoni, t'i plotësoni dhe t'ia jepni dikujt. Prandaj ato jetojnë edhe në internet, pa asnjë kosto dhe pa asgjë për të blerë.

1866hirejoe.com/humbje-totale

Çfarë ka në faqe

- Listën e shtatëdhjetë e dy orëve, të printueshme, në një faqe.
- Fletën e punës për auditimin e mbulimit, si formular që mund ta plotësoni në telefon ndërsa shikoni faqen tuaj të deklaratave.
- Afatet me një vështrim, me ligjet e cituara.
- Fjalorin me fjalë të thjeshta.
- Çfarë t'i pyesni agentit tuaj, të formatuar për t'u lexuar me zë gjatë telefonatës.
- Një shënim përditësimi, sepse ligji në këtë libër do të ndryshojë.

Nëse parapëlqeni thjesht të flisni me dikë

The Joseph Dedvukaj Firm, P.C. — 1-866-HIRE-JOE — (248) 352-2110.

Konsulta e parë është pa pagesë. Kërkoni **shqyrtimin e afateve** edhe nëse nuk doni përfaqësim; zgjat pak minuta dhe është gjëja që njerëzit humbin më shpesh duke pritur.

Reklamë avokatie. Vizita e faqes ose shkarkimi i një formulari nuk krijon marrëdhënie avokat-klient, dhe asgjë në të nuk është këshillë ligjore për kërkesën tuaj konkrete.

Shënime

Mbani regjistrin

Data, ora, kush telefonoi, çfarë u tha. Pesë sekonda për secilën. Kapitulli i Tretë shpjegon pse këto faqe mund të përfundojnë duke vlejtur më shumë se çdo gjë tjetër në libër.

**INFORMACIONI LIGJOR I PËRDITËSUAR DERI MË 22 GUSHT
2026**